

به جمع اعضای خانواده بزرگ DLM خوش آمدید.

گاهی تغییری کوچک در روش‌های معمول، نتایج شگفت‌انگیزی به بار می‌آورد.

توجه ۱: هر فلش کارت دو رو دارد، یکی روی فلش کارت (سوال) و دیگری پشت فلش کارت (جواب)؛ در فایل تقدیمی هر روی فلش کارت در وسط یک صفحه A۵ قرار داده شده است تا به راحتی بتوانید فلش کارت‌های واقعی را تجسم کنید.

بنابراین در صورت گرفتن پرینت، دستور پرینت را باید دور و دوری تعریف کنید که اعداد نظیر به نظیر پشت یکدیگر بیفتند.

(۱ پشت ۱، ۲ پشت ۲، ۳ پشت ۳ الی آخر)

توجه ۲: پس از گرفتن پرینت، می‌توانید قسمت‌های سفید کاغذ را جدا کنید تا ساینز واقعی فلش کارت‌ها به دست آیند.

توجه ۳: اگر حوصله داند، پرینت و برش فلش کارت‌ها را ندارید به دفتر پخش انتشارات واقع در خیابان جمهوری، خیابان گلشن، کوچه آزاد، پلاک ۲ مراجعه فرمایید تا حاضر و آماده و به شکل رایگان به شما تقدیم شود.

می‌توانید از طریق پست (برای شهرستانها) و از طریق پیک بادپا (برای تهران) نیز سмпل رایگان را دریافت فرمایید. بدین منظور با شماره تلفن ۰۲۱-۶۶۹۰۳۵۴۷ یا ۰۲۱-۶۶۹۲۶۲۰۵ تماس حاصل فرمایید.

توجه ۴: دستورالعمل و همچنین جدول زمان‌بندی مطالعه نیز در ادامه همین فایل تقدیم شده است.

ما به موفقیت تک‌تک شما حساسیم.

با احترام

انتشارات تبلور دانش - گروه DLM

لطفاً اشتباه نشود.

سمپل رایگان، اشانتیون نیست. احترام به «حق انتخاب» شماست.

این حق شماست که فارغ از هیاهوهای تبلیغاتی ابتدا با پک‌ها آشنا شوید و سپس تصمیم‌گیری کنید.

تقدیم سمپل رایگان احترام به حق انتخاب شماست.

بدیهی است نمونه‌هایی که در اختیار شما عزیزان قرار گرفته دقیقاً همانی است که در پک کامل وجود دارد.

این وظیفه ماست که برای سرمایه شما حرمت قائل باشیم و مهم‌تر از هزینه‌ای که برای تهیه منابع آزمون کارشناسی ارشد می‌کنید، وقتی است

که در مهم‌ترین سال‌ها و لحظه‌های جوانی برای مطالعه و آمادگی در آزمون کارشناسی ارشد اختصاص می‌دهید.

نهایت تلاش خود را بخرج داده‌ایم که پک‌ها جامع باشند و مطلبی جا نیفتاده باشد و سئوالی خارج از پکها در کنکور مطرح نشود.

این، رویکرد DLM است که یا پکی را ارائه نکنیم یا پک قدرتمند و متفاوتی را ارائه نماییم که شما را از کتاب و کلاس بی‌نیاز کند.

با امید به اینکه بتوانیم تشریحی در موفقیت شما داوطلب گرامی ایفا نماییم.

با احترام

DLMgroup

حسابداری صنعتی

سرفصل دوم

تجزیه و تحلیل سربار

درصد تقریبی سؤالات در کنکور براساس روند سال‌های گذشته

۷٪ = سراسری

۸٪ = آزاد

شرکت تولیدی آذرخش تولیدکننده مبلمان اداری می‌باشد. آقای ابطحی مدیر عامل شرکت پس از بررسی‌های خود مبنی بر تعیین بهای تمام شده محصولات، خواستار تشکیل جلسه‌ای با آقای عسگری مدیر مالی شرکت شدند تا موضوعاتی را در این ارتباط مطرح نمایند؛

مدیر عامل: آقای عسگری برای تعیین بهای تمام شده محصولات باید بهای عوامل بهای تمام شده یعنی مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت را در محاسبه قیمت تمام شده محصولات مدنظر قرار دهیم، ولی در این ارتباط با دو مسئله روبه‌رو هستیم. اولین مسئله این است که اطلاعات واقعی سربار نظیر هزینه‌های آب، برق مصرفی، هزینه تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات کارخانه و ... ممکن است در زمان تعیین بهای تمام شده محصولات در دسترس نباشد و با تأخیر در اختیار واحد حسابداری قرار گیرد، در حالی که ناگزیر هستیم، بهای تمام شده محصولات تولیدی خود را تعیین کنیم تا از این طریق بتوانیم محصولات خود را به بازار عرضه کنیم.

دومین مسئله‌ای که با آن مواجه هستیم، چگونگی تخصیص هزینه‌های سربار دواير خدماتی به دواير تولیدی می‌باشد. نظر شما چیست؟
مدیر مالی: آقای ابطحی نظر شما کاملاً درست است. اما برای حل مسئله اول ما می‌توانیم سربار ساخت محصولات را پیش‌بینی کرده و در محاسبات

بهای تمام شده محصولات مدنظر قرار دهیم. در ارتباط با تخصیص هزینه‌های سربار نیز روش‌های مختلفی برای این امر وجود دارد که در تخصیص هزینه‌های سربار به ما کمک می‌کند و می‌توانیم یکی از آن‌ها را برای این کار انتخاب نماییم.

مدیر عامل: آقای عسگری لطفاً در جلسه آینده چگونگی تعیین سربار و نحوه تخصیص آن را تهیه و توضیحات بیشتری را ارائه نمایید. با مطالعه این فصل متوجه خواهیم شد در زمانی که اطلاعات واقعی سربار در اختیار نیست چگونه آن را تعیین و در بهای تمام شده محصولات لحاظ و همچنین آن را بین دوایر تخصیص دهیم.

بخش اول:

تجزیه و تحلیل سربار در روش هزینه یابی نرمال

در روش هزینه‌های مواد و دستمزد
مستقیم به صورت واقعی (تحقیقی) ولی هزینه‌های سربار
ساخت به صورت برآوردی (بر مبنای نرخ جذب سربار
یا نرخ از پیش تعیین شده) شناسایی و به حساب تولید
 منظور می‌شوند.

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۵۳

هزینه‌یابی نرمال (عادی) (Normal Costing)

(لازم به ذکر است که دو روش دیگر علاوه بر روش هزینه‌یابی نرمال برای حسابداری مواد، دستمزد و سربار وجود دارد:

۱- روش هزینه‌یابی واقعی: در این روش هزینه‌های مواد، دستمزد و سربار ساخت با مبالغ واقعی (تحقیقی) به حساب تولید منظور می‌شوند.

۲- روش هزینه‌یابی استاندارد: در این روش، رهگیری بهای مواد، دستمزد و سربار ساخت با مبالغ استاندارد صورت می‌گیرد. در صورتی که بین مبالغ استاندارد استفاده شده و مبالغ واقعی طی یک دوره اختلاف وجود داشته باشد به آن اختلاف، انحراف گفته می‌شود.

(نکته: سربار ساخت شامل کلیه اجزای هزینه محصول بجز مواد مستقیم و دستمزد مستقیم می‌گردد. مواد غیرمستقیم، دستمزد غیرمستقیم، هزینه‌های آب، برق، گاز و تلفن، هزینه استهلاک و بیمه ساختمان و ماشین‌آلات، هزینه اجاره کارخانه و ... نمونه‌ای از سربار ساخت می‌باشد)

سراسری - ۸۹

کدام گزینه بیانگر روش هزینه‌یابی نرمال می‌باشد؟

(۱) مواد و دستمزد مستقیم استاندارد ولی سربار واقعی

(۲) مواد و دستمزد مستقیم و سربار استاندارد

(۳) مواد و دستمزد مستقیم و سربار واقعی

(۴) مواد و دستمزد مستقیم واقعی ولی سربار برآوردی

گزینه ۴ صحیح است.

در روش **نرمال**، مواد مستقیم و دستمزد مستقیم به مبلغ واقعی، ولی سربار ساخت به مبلغ جذب شده (برآوردی) در حساب‌ها ثبت می‌شوند.

گزینه ۱ و ۲ صحیح نمی‌باشند چرا که در سیستم هزینه‌یابی استاندارد قبل از شروع دوره مالی، بهای تمام شده محصولات از لحاظ مواد، دستمزد و سربار پیش‌بینی شده و در طول دوره مالی، این هزینه‌ها ملاک محاسبه و ثبت قرار می‌گیرند.

گزینه ۳ به این دلیل صحیح نمی‌باشد که در سیستم هزینه‌یابی واقعی مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت به مبلغ واقعی ثبت می‌شوند.

دلایل استفاده از سربار جذب شده (نرخ بودجه شده سربار) به جای
سربار واقعی (نرخ واقعی سربار ساخت):

۱- سربار واقعی در طول دوره مالی در اختیار

.....

۲- سربار واقعی در طول دوره مالی به طور
تحقق نمی‌یابند.

۳- ارائه اطلاعات جهت تصمیم‌گیری
مدیریت.

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۳۹
حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۲۲۸

۱- نیستند

۲- یکنواخت

۳- به موقع

(تشریح ۱، ۲ و ۳ در فلش بعدی)

تشریح فلش شماره (۳۱۲):

۱- اطلاعات مربوط به برخی از اجزای تشکیل دهنده سربار با تأخیر در دسترس قرار می‌گیرد و این تأخیر گاهی غیرقابل کنترل است. تأخیری که در دریافت قبض آب، برق، تلفن و سوخت اتفاق می‌افتد تا حد زیادی خارج از کنترل است.

۲- برخی دیگر از اجزای تشکیل دهنده سربار، در مقاطع خاصی از زمان انجام می‌شوند؛ لذا در صورت استفاده از سربار واقعی در مقطعی که این اجزا محقق می‌شوند، بهای ساخت کالای تولید شده بیشتر و در مقطعی که این اجزا تحقق نمی‌یابند بهای ساخت تولیدات کمتر خواهد بود و این عدم یکنواختی ممکن است موجب تصمیم سازی و تصمیم‌گیری نادرست شود. مانند تعمیرات اساسی ماشین‌آلات و یا ساختمان کارخانه که ممکن است در یک ماه اتفاق بیفتد ولی در ماه‌های آتی وجود نداشته باشد.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۲۸

حسابداری صنعتی - رضا درگاهی - ص ۱۳

۳- ارائه اطلاعات به موقع جهت تصمیم‌گیری‌های مدیریت، با تعلق و تأخیر اطلاعات واقعی سربار، هم‌خوانی ندارد و بالاخص در بازار رقابتی، لازم است در اولین زمان ممکن محصول به مشتری تحویل داده شود و تحویل محصول به مشتری و در واقع فروش آن، تا حد زیادی متکی به اطلاعات بهای ساخت محصول است که یکی از اجزای بهای ساخت محصول، سربار ساخت است. شاید بتوان گفت یکی از دلایل استفاده از جذب سربار در سیستم هزینه‌یابی سفارش کار^۱ همین موضوع است که مشتری منتظر محصول است و نمی‌توان مشتری را به علت نداشتن اطلاعات واقعی سربار منتظر گذاشت.

(۱) در این سیستم، بهای تمام شده هر سفارش جداگانه محاسبه می‌شود و هر یک از سفارشات به عنوان یک مرکز هزینه تلقی می‌شود و از روش هزینه‌یابی نرمال استفاده می‌گردد. (در فصل سوم مفصل در مورد این سیستم بحث خواهیم کرد)

سراسری - ۷۸

کدام یک از گزینه‌های زیر نمی‌توانند دلیل استفاده از نرخ‌های بودجه شده باشد؟

(۱) استفاده از نرخ‌های بودجه شده این امکان را فراهم می‌سازد که هزینه‌های هر سفارش تحت تأثیر تغییرات رخ داده در سایر سفارش‌ها قرار نگیرد.

(۲) استفاده از نرخ‌های بودجه شده این امکان را فراهم می‌سازد که بهای تمام شده واقعی محصول را قبل از تولید تعیین کرد.

(۳) اکثر هزینه‌های واقعی تا پایان دوره قابل دسترسی نیستند و این درحالیست که مدیریت نیازمند اطلاعات به موقع می‌باشد.

(۴) هزینه‌های واقعی ممکن است متأثر از نوسانات کوتاه مدت باشد که این امر می‌تواند مدیریت را در تعیین بهای تمام شده هر سفارش گمراه کند.

گزینه ۲ صحیح است.

بهای تمام شده واقعی محصول قبل از تولید قابل تعیین نیست و تنها پس از تولید و مشخص شدن مقدار واقعی مواد مصرف شده و ساعت کار واقعی قابل محاسبه می‌باشد.

..... ،

- ۱- **برآوردی** از نرخ واقعی سربار ساخت است که به منظور تسهیم سربار بین محصولات و سفارشات استفاده می‌گردد.
- ۲- **قبل از شروع دوره مالی** محاسبه می‌شود، سپس طی دوره مالی و همزمان با تولید محصولات و سفارشات به آن‌ها جذب می‌گردد.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۵

نرخ جذب سربار

(این نرخ را «نرخ بودجه شده» یا «نرخ از پیش تعیین شده» نیز می‌نامند)

سراسری - ۷۵

نرخ جذب سربار در چه زمانی محاسبه می‌گردد؟

(۱) آخر دوره مالی

(۲) قبل از دوره مالی

(۳) زمان تکمیل کالا

(۴) زمان فروش کالا

گزینه ۲ صحیح است.

از آنجا که برای بدست آوردن نرخ جذب سربار احتیاج به سربار برآوردی است که قبل از دوره مالی می‌بایست محاسبه گردد، نرخ جذب سربار قبل از دوره مالی محاسبه و در طی دوره از آن استفاده می‌شود.

نرخ جذب سربار هم در سیستم هزینه‌یابی ۱ و هم در
سیستم هزینه‌یابی ۲ مورد استفاده قرار می‌گیرد.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۳۵

۱- سفارش کار

در این سیستم بهای تمام شده هر سفارش جداگانه محاسبه می‌شود و هر یک از سفارشات به عنوان یک مرکز هزینه تلقی می‌شود و از روش هزینه‌یابی نرمال استفاده می‌گردد. در فصل سوم مفصل در مورد این سیستم بحث خواهیم کرد

۲- مرحله‌ای

در این سیستم تولید محصولات به صورت انبوه، پیوسته و متجانس بوده و به صورت مداوم و یکنواخت ساخته شده و از چند مرحله تولید عبور می‌کنند. در فصل سوم مفصل در مورد این سیستم بحث خواهیم کرد

(**نکته:** نحوه محاسبه نرخ جذب سربار در هر دو سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای و سفارش کار یکسان است)

اگر در نظر باشد که نرخ جذب سربار برای یک دوره خاص تعیین شود باید ۳ کار انجام شود:

۱- تعیین که در نظر است سربار بر اساس آن جذب شود (مانند ساعت کار ماشین)

۲- تعیین انتخاب شده در دوره مورد نظر، که این حجم را «حجم مبنای بودجه شده، سطح فعالیت بودجه شده و یا سطح فعالیت پیش‌بینی شده» می‌گویند.

۳- برآورد برای آن دوره و تعیین آن به عنوان بودجه سربار برای آن دوره که آن را «مبلغ سربار بودجه شده یا مبلغ سربار پیش‌بینی شده» می‌گویند.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۱

۱- نوع مبنایی

۲- حجم مبنای

۳- سربار

حجم تولید، ساعت کار مستقیم، ساعت کار ماشین، بهای مواد مستقیم مصرف شده، بهای دستمزد مستقیم، بهای اولیه، وزن مواد مستقیم مصرف شده، ویژگی‌های فیزیکی کالای تولیدی نظیر تن یا گالن، دفعات یا زمان لازم برای تنظیم ماشین‌آلات، تعداد قطعات به کار رفته در هر واحد، زمان جابه‌جایی مواد معمول‌ترین محسوب می‌شوند.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۲۹
 مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۶

مبناهای جذب سربار ساخت

در محاسبه نرخ جذب سربار، انتخاب مبنای جذب سربار از اهمیت زیادی برخوردار است و باید یک ارتباط منطقی (علت و معلول) بین مبنای جذب سربار و هزینه‌های سربار وجود داشته باشد. به عنوان مثال در صنایع ۱..... که هزینه سربار ساخت تحت تأثیر نیروی انسانی است، هزینه دستمزد مستقیم و ساعت کار مستقیم مبنای مناسبی برای جذب سربار خواهد بود. زمانی که نرخ‌های دستمزد هر ساعت کار برای کارهای مشابه تقریباً ۲..... باشد، مبنای دستمزد مستقیم توصیه می‌گردد و همچنین این روش عامل زمان را نیز دربر می‌گیرد. هنگامی که بین نرخ‌های ساعت کار برای یک کار مشابه ۳..... وجود داشته باشد و همچنین نیروی کار عامل اصلی تولید و ساخت باشد، روش ساعت کار مستقیم بهترین روش جذب سربار تلقی می‌گردد. اما در صنایع ۴..... که هزینه سربار ساخت وابستگی زیادی به کارکرد ماشین‌آلات دارد در حالتی که کل خط تولید یا برخی از بخش‌های تولید کاملاً مکانیزه باشد، مناسب‌ترین مبنا برای جذب سربار ساعت کار ماشین‌آلات خواهد بود و چنانچه اقلام هزینه سربار به ۵..... وابستگی داشته باشد، هزینه مواد مستقیم مبنای مناسبی برای جذب سربار خواهد بود. جذب هزینه‌های سربار بر مبنای ۶.....، تنها در شرایطی مطلوب است که شرکت تولید کننده یک نوع محصول و یا فقط یک نوع خدمت باشد، چرا که کلیه هزینه‌ها به یک محصول تخصیص می‌یابند. اگر ظرفیت بر مبنای ساعت کار مستقیم یا ساعت کار ماشین و یا تعداد تولید محصول باشد، نرخ جذب سربار مبتنی به ریال است. اما اگر ظرفیت با هزینه دستمزد مستقیم یا هزینه مواد مستقیم تعریف شود نرخ جذب سربار به صورت درصدی از هزینه دستمزد مستقیم یا مواد مستقیم خواهد بود.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۳۵

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۴۰

۱- کاربر

۲- یکسان

۳- تفاوت

۴- سرمایه بر

۵- مواد مصرفی

۶- تعداد تولید

تست:

مناسب‌ترین مبنا برای جذب سربار در صنایع سرمایه‌بر و کاربر به ترتیب عبارت است از:

- ۱) ساعت کار مستقیم و ساعت کار ماشین
- ۲) ساعت کار مستقیم و هزینه دستمزد مستقیم
- ۳) ساعت کار ماشین و هزینه دستمزد مستقیم
- ۴) ساعت کار ماشین و ارزش فروش محصولات تولید شده

مجموعه پرسش‌های چهارگزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۱۷

گزینه ۳ صحیح است.

در صنایع **کاربر** که هزینه سربار ساخت تحت تأثیر **نیروی انسانی** است، هزینه دستمزد مستقیم و ساعت کار مستقیم مبنای مناسبی برای جذب سربار خواهد بود، اما در صنایع **سرمایه بر** که هزینه سربار ساخت وابستگی زیادی به **کارکرد ماشین آلات** دارد، مناسب‌ترین مبنای جذب سربار، ساعت کار ماشین آلات خواهد بود.

تست:

تعداد تولید هنگامی برای جذب سربار مبنای مناسبی

است که:

- (۱) تنها یک نوع محصول تولید شود.
- (۲) تنوع محصولات تولیدی زیاد باشد.
- (۳) هزینه‌های سربار وابستگی زیادی به تعداد محصول تولید شده داشته باشد.
- (۴) رابطه منطقی بین هزینه‌های سربار و هزینه دستمزد مستقیم وجود نداشته باشد.

مجموعه پرسش‌های چهارگزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۱۷

گزینه ۱ صحیح است.

همیشه باید یک ارتباط منطقی (علت و معلولی) بین عامل هزینه زا و وقوع هزینه‌های سربار وجود داشته باشد. استفاده از تعداد تولید برای تسهیم هزینه‌های سربار معمول نمی‌باشد، چرا که ممکن است هزینه‌های سربار هیچ ارتباطی با سطح تولید نداشته باشد. با این وجود، اگر شرکتی تنها تولید کننده یک نوع محصول باشد این مبنا قابل قبول است، چون کلیه هزینه‌ها به یک محصول تخصیص می‌یابند.

(۱) فرمول محاسبه نرخ جذب سربار

(۲) فرمول محاسبه نرخ سربار واقعی

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۲

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۴۲

(۱)

$$\text{مبلغ سربار بودجه شده (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}}$$

که با تفکیک مبلغ سربار بودجه شده به سربار ثابت بودجه شده و سربار متغیر بودجه شده می‌توان نرخ جذب سربار را به شرح زیر تفکیک کرد:

$$\text{مبلغ سربار ثابت بودجه شده (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}}$$

$$\text{مبلغ سربار متغیر بودجه شده (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار متغیر}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}}$$

ملاحظه می‌گردد که نرخ جذب سربار از تقسیم یک عامل برآوردی (سربار) بر یک عامل برآوردی دیگر (مبنا) بدست می‌آید.

(۲)

$$\text{سربار واقعی} = \frac{\text{نرخ واقعی سربار}}{\text{مبنای واقعی}}$$

ملاحظه می‌گردد که نرخ واقعی سربار بر عکس نرخ جذب سربار از تقسیم دو عامل واقعی بر یکدیگر بدست می‌آید.

تست (CPA):

برای محاسبه نرخ از پیش تعیین شده جذب سربار به منظور استفاده در سیستم بهایابی مرحله‌ای، کدام یک از موارد زیر در صورت و مخرج کسر قرار می‌گیرد؟

مخرج کسر	صورت کسر
ساعات واقعی کارکرد ماشین‌آلات	سربار واقعی کارخانه (۱)
ساعات برآوردی کارکرد ماشین‌آلات	سربار واقعی کارخانه (۲)
ساعات واقعی کارکرد ماشین‌آلات	سربار پیش‌بینی شده کارخانه (۳)
ساعات برآوردی کارکرد ماشین‌آلات	سربار پیش‌بینی شده کارخانه (۴)

مجموعه پرسش‌های چهارگزینه‌ای حسابداری صنعتی - علی مصدر - ص ۹ (۲۰۱۱)

گزینه ۴ صحیح است.

نرخ جذب سربار، که گاهی نرخ از پیش تعیین شده سربار نیز نامیده می‌شود، به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{نرخ از پیش تعیین شده سربار} = \frac{\text{سربار پیش‌بینی شده}}{\text{سطح فعالیت (حجم) پیش‌بینی شده}}$$

به این دلیل که در ابتدای دوره ارقام واقعی مشخص نیستند، از ارقام پیش‌بینی شده استفاده می‌شود.

گزینه‌های ۱ و ۲ و ۳ به این دلیل صحیح نیستند که ارقام واقعی (مبالغ سربار یا سطح فعالیت (حجم)) تا پایان دوره مشخص نیستند.

مثال:

شرکت تولیدی آلفا برای سال آینده پیش‌بینی‌ها و برآوردهای زیر را انجام داده است:

مبلغ سربار	۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
حجم تولید	۱۰,۰۰۰ واحد
بهای مواد مصرفی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
ساعت کار مستقیم	۵۰۰۰ ساعت
بهای دستمزد مستقیم	۱۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال
ساعت کار ماشین	۴۰۰۰ ساعت

مطلوبست محاسبه نرخ جذب سربار بر اساس هر یک از مبانی زیر:

(۱) مبنای حجم تولید

(۲) مبنای ساعت کار مستقیم

(۳) مبنای ساعت کار ماشین

(۴) مبنای بهای دستمزد مستقیم

(۵) مبنای بهای مواد مستقیم

(۶) مبنای بهای اولیه

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۰

حل:

$$\text{مبلغ سربار بودجه شده (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}}$$

- ۱) ریال ۱۰۰۰ = $\frac{۱۰,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰,۰۰۰}$ = نرخ جذب سربار بر مبنای حجم تولید
- ۲) ریال ۲۰۰۰ = $\frac{۱۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰}$ = نرخ جذب سربار بر مبنای ساعت کار مستقیم
- ۳) ریال ۲۵۰۰ = $\frac{۱۰,۰۰۰,۰۰۰}{۴۰۰}$ = نرخ جذب سربار بر مبنای ساعت کار ماشین
- ۴) ۸۰٪ = $\frac{۱۰,۰۰۰,۰۰۰}{۱۲,۵۰۰,۰۰۰}$ = نرخ جذب سربار بر مبنای بهای دستمزد مستقیم
- ۵) ۵۰٪ = $\frac{۱۰,۰۰۰,۰۰۰}{۲۰,۰۰۰,۰۰۰}$ = نرخ جذب سربار بر مبنای بهای مواد مستقیم
- ۶) ۳۰/۷۶٪ $\cong \frac{۱۰,۰۰۰,۰۰۰}{۳۲,۵۰۰,۰۰۰}$ = نرخ جذب سربار بر مبنای بهای اولیه

مثال:

شرکت گاما در نظر دارد از ساعت کار ماشین به عنوان مبنای جذب سربار استفاده نماید. طبق برآوردهای انجام شده، ساعت کار ماشین برای مهرماه ۱۳۷۱، ۵۰۰۰ ساعت بودجه شده است و با توجه به ساعت کار ماشین به شرح مذکور، سربار مهرماه ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال تعیین شده است که ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال آن ثابت و مابقی متغیر است. مطلوبست محاسبه:

(۱) نرخ جذب سربار

(۲) نرخ جذب سربار ثابت

(۳) نرخ جذب سربار متغیر

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۱

حل:

(۱)

$$\text{ریال } ۱۰۰۰ = \frac{\text{مبلغ سربار بودجه شده (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}} = \frac{۵,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰۰}$$

نرخ جذب سربار در هر ساعت کار ماشین

(۲)

$$\text{ریال } ۴۰۰ = \frac{\text{مبلغ سربار ثابت بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}} = \frac{۲,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰۰}$$

نرخ جذب سربار ثابت در هر ساعت کار ماشین

(۳)

$$\text{ریال } ۶۰۰ = \frac{\text{مبلغ سربار متغیر بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}} = \frac{۳,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰۰}$$

نرخ جذب سربار متغیر در هر ساعت کار ماشین

..... از ضرب حجم مبنای واقعی در نرخ جذب سربار بدست می آید.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۲۳۲

سربار جذب شده

نرخ جذب سربار \times حجم مبنای واقعی = سربار جذب شده

نکته:

۱. ملاحظه می‌گردد که سربار جذب شده ناشی از یک عامل واقعی (مبنا) و یک عامل برآوردی (نرخ جذب سربار) می‌باشد.

۲. با تفکیک نرخ جذب سربار به نرخ جذب سربار ثابت و نرخ جذب سربار متغیر می‌توان سربار جذب شده را به شرح زیر تفکیک کرد:

نرخ جذب سربار ثابت \times حجم مبنای واقعی = سربار ثابت جذب شده

نرخ جذب سربار متغیر \times حجم مبنای واقعی = سربار متغیر جذب شده

مثال: اطلاعات زیر از شرکت گاما در دست است:

ساعت کار واقعی ماشین طی مهرماه ۴۸۰۰ ساعت

ساعت کار بودجه شده ماشین طی مهرماه ۵۰۰۰ ساعت

سربار برآوردی طی مهرماه ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال تعیین شده است که

۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال آن ثابت و مابقی متغیر است. مطلوبست محاسبه:

(۱) سربار جذب شده

(۲) سربار ثابت جذب شده

(۳) سربار متغیر جذب شده

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۲

(ح:۱)

$$\text{ریال } ۱۰۰۰ = \frac{۵,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{مبلغ سربار بودجه شده (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}} = \text{نرخ جذب سربار}$$

نرخ جذب سربار در هر ساعت کار ماشین

سربار جذب شده = نرخ جذب سربار × حجم مبنای واقعی

$$\text{ریال } ۴۸۰۰ \times ۱۰۰۰ = ۴,۸۰۰,۰۰۰$$

(۲)

$$\text{ریال } ۴۰۰ = \frac{۲,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{مبلغ سربار ثابت بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

نرخ جذب سربار ثابت در هر ساعت کار ماشین

سربار ثابت جذب شده = نرخ جذب سربار ثابت × حجم مبنای واقعی

$$\text{ریال } ۴۸۰۰ \times ۴۰۰ = ۱,۹۲۰,۰۰۰$$

(۳)

$$\text{ریال } ۶۰۰ = \frac{۳,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{مبلغ سربار متغیر بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

نرخ جذب سربار متغیر در هر ساعت کار ماشین

سربار متغیر جذب شده = نرخ جذب سربار متغیر × حجم مبنای واقعی

$$\text{ریال } ۴۸۰۰ \times ۶۰۰ = ۲,۸۸۰,۰۰۰$$

مثال: اطلاعات زیر مربوط به شرکت تیر در سال ۱۳۳۳ می‌باشد.

سربار واقعی ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

سربار برآوردی ۱,۹۵۰,۰۰۰ ریال

ساعت کار سیستم واقعی ۱۲,۰۰۰ ساعت

سربار جذب شده ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

در سال ۱۳۳۴ شرکت تیر برآورد کرده است سربار کارخانه ۲,۰۸۰,۰۰۰ ریال باشد و ساعت کار مستقیم در سال ۱۳۳۳ برای سال ۱۳۳۴ نیز انتخاب شده است. (بدون تغییر نسبت به سال ۱۳۳۳). چنانچه ساعات کار مستقیم در سال ۱۳۳۴، ۱۲۸۵۰ ساعت و سربار واقعی کارخانه ۲,۱۰۰,۰۰۰ ریال باشد. مطلوبست محاسبه:

(۱) نرخ سربار واقعی سال ۱۳۳۳ و ۱۳۳۴

(۲) ساعت کار مستقیم برآوردی در سال ۱۳۳۳

(۳) نرخ جذب سربار در سال ۱۳۳۴

حسابداری صنعتی - مدرسان شریف - ص ۳۰

حل: (۱)

$$\begin{aligned} \text{سربار واقعی} \\ \text{مبنای واقعی (ساعت کار مستقیم)} &= \frac{\text{نرخ واقعی سربار}}{\text{نرخ واقعی سربار سال } ۱۳۸۳} = \frac{۲,۰۰۰,۰۰۰}{۱۲,۰۰۰} = ۱۶۷ \\ \text{نرخ واقعی سربار سال } ۱۳۸۴ &= \frac{۲,۱۰۰,۰۰۰}{۱۲,۸۵۰} = ۱۶۳ \end{aligned}$$

(۲)

$$\begin{aligned} \text{سربار جذب شده سال } ۱۳۸۳ &= \text{نرخ جذب سربار} \times \text{ساعت کار مستقیم واقعی} \\ &= ۱۲,۰۰۰ \times ۱۶۷ = ۱,۸۰۰,۰۰۰ \\ \text{ریال } ۱۵۰ &= \frac{۱,۸۰۰,۰۰۰}{۱۲,۰۰۰} = \text{نرخ جذب سربار سال } ۱۳۸۳ \\ \text{ریال } ۱۹۵۰,۰۰۰ &= \frac{۱,۹۵۰,۰۰۰}{۱۵۰} = ۱۳۰ = \frac{\text{سربار بودجه شده (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}} \\ \text{سربار } ۱۳۸۳ &= \frac{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}} = ۱۳۰ \\ \Rightarrow \text{ساعت } ۱۳,۰۰۰ &= \frac{۱,۹۵۰,۰۰۰}{۱۵۰} = \frac{\text{حجم مبنای بودجه شده (ساعت کار)}}{\text{مستقیم برآوردی در سال } ۱۳۸۳} \end{aligned}$$

$$\text{ریال } ۱۶۰ = \frac{۲,۰۸۰,۰۰۰}{۱۳,۰۰۰} = \text{نرخ جذب سربار } ۱۳۸۴ \quad (۳)$$

■ (برای محاسبه نرخ جذب سربار در سال ۱۳۸۴، از همان حجم مبنای برآوردی (ساعت کار مستقیم برآوردی) در سال ۱۳۸۳ استفاده شده است)

سراسری - ۷۸

«سربار جذب شده» به و «نرخ جذب سربار» به بستگی دارد.

(۱) یک عامل واقعی و یک عامل برآوردی - دو عامل برآوردی
 (۲) یک عامل واقعی و یک عامل برآوردی - یک عامل واقعی و یک عامل برآوردی
 برآوردی

(۳) دو عامل برآوردی - یک عامل واقعی و یک عامل برآوردی
 (۴) دو عامل برآوردی - دو عامل برآوردی

گزینه ۱ صحیح است.

در ابتدای هر دوره مالی نرخ جذب سربار به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{نرخ جذب سربار} = \frac{\text{مبلغ سربار بودجه شده (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (برآوردی)}}$$

با توجه به رابطه فوق هر دو عامل مورد استفاده در تعیین

نرخ جذب سربار (صورت کسر و مخرج کسر) برآوردی است.

طی دوره مالی و هم‌زمان با تولید کالا و خدمات، سربار جذب شده به

صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{نرخ جذب سربار} \times \text{حجم مبنای واقعی} = \text{سربار جذب شده}$$

مبلغ سربار جذب شده با استفاده از یک عامل برآوردی (نرخ جذب

سربار) و یک عامل واقعی (مبنای جذب سربار) تعیین می‌شود.

سراسری - ۸۷

اطلاعات مربوط به سربار تولید شرکت مهر برای سال ۱۳۸۵ به شرح زیر است:

- سربار پیش‌بینی شده ۳۰ میلیون ریال

- سربار واقعی ۲۷ میلیون ریال

- سربار جذب شده ۲۲/۵ میلیون ریال

- ساعت کار مستقیم برآوردی ۲۰,۰۰۰ ساعت

اگر شرکت از نتایج واقعی سال ۱۳۸۵ برای محاسبه نرخ جذب سربار سال ۱۳۸۶ استفاده کند، نرخ جذب سربار در سال ۱۳۸۶ چند ریال خواهد بود؟

(۱) ۱۱۲۵

(۲) ۱۳۵۰

(۳) ۱۵۰۰

(۴) ۱۸۰۰

گزینه ۴ صحیح است.

$$\text{سربار پیش‌بینی شده} = \frac{30,000,000}{20,000} = \text{نرخ جذب سربار در سال ۸۵} = \frac{\text{ساعت کار مستقیم برآوردی}}{\text{نرخ جذب سربار در سال ۸۵}}$$

ریال ۱۵۰۰ = نرخ جذب سربار هر ساعت کار مستقیم

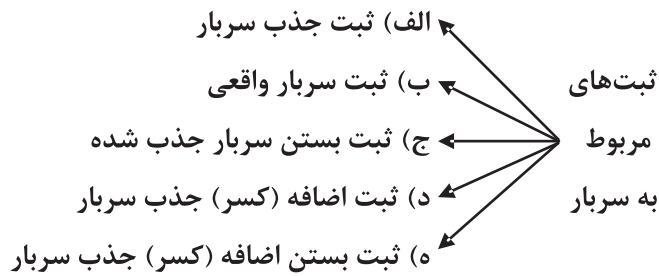
نرخ جذب سربار × ساعت کار مستقیم واقعی = سربار جذب شده در سال ۸۵

$$1500 \times \text{ساعت کار مستقیم واقعی} = 22,500,000$$

$$\text{ریال } 15,000 = \frac{22,500,000}{1500} = \text{ساعت کار مستقیم واقعی}$$

با توجه به این که نرخ جذب سربار در سال ۸۶ بر اساس نتایج واقعی سال ۸۵ محاسبه شده است، بنابراین مبلغ سربار پیش‌بینی شده سال ۸۶ معادل مبلغ واقعی سربار سال ۸۵ و به همین ترتیب ساعت کار مستقیم برآوردی سال ۸۶ برابر با ساعت کار مستقیم واقعی در سال ۸۵ است. در نتیجه نرخ سربار در سال ۸۶ عبارتست از:

$$\text{نرخ جذب سربار} = \frac{\text{سربار واقعی در سال ۸۵}}{\text{ساعت کار مستقیم واقعی سال ۸۵}} = \frac{27,000,000}{15,000} = \text{ریال } 1800 \text{ در سال ۸۶}$$

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۸۹

الف) ثبت جذب سربار:

هنگام جذب سربار ثبت زیر در دفاتر انجام خواهد شد:

.....

.....

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۸۹

xxxx

کالای در جریان ساخت

xxxx

سربار جذب شده

مثال: به اطلاعات زیر توجه کنید:

سربار برآوردی	۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال
ساعت کار مستقیم برآوردی	۱۰۰۰ ساعت
ساعت کار مستقیم واقعی	۸۰۰ ساعت
مطلوبست: ثبت جذب سربار.	

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۳۴

حل:

$$\text{سربار برآوردی} = \frac{\text{نرخ جذب سربار}}{\text{ساعت کار مستقیم برآوردی}}$$

$$\Rightarrow \frac{۴,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰۰۰} = ۴۰۰۰ \text{ ریال}$$

نرخ جذب سربار \times ساعت کار مستقیم واقعی = سربار جذب شده

$$\Rightarrow ۸۰۰ \times ۴۰۰۰ = ۳,۲۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

ثبت جذب سربار:

کالای در جریان ساخت ۳,۲۰۰,۰۰۰

سربار جذب شده ۳,۲۰۰,۰۰۰

ب) ثبت سربار واقعی:

ثبت هزینه (بهای) واقعی سربار ساخت، به تدریج طی دوره مالی و هم
 زمان با وقوع اقلام هزینه واقعی سربار ساخت صورت می گیرد.
 ثبت هزینه واقعی سربار ساخت به شرح زیر است:

.....

.....

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۷

کنترل سربار ساخت (جمع بهای واقعی سربار) xxx

xxx

حساب‌های مختلف

(نکته: حساب‌های مختلف می‌تواند استهلاک انباشته، پیش پرداخت بیمه و اجاره، کنترل حقوق و دستمزد، کنترل مواد، خدمات عمومی (آب، برق، گاز و تلفن)، تعمیر و نگهداری، حساب‌های پرداختی، بانک و ... باشد)

مثال:

فرض کنید سایر هزینه‌های سربار ساخت طی یک دوره به شرح زیر واقع شده است:

ریال	
۴,۰۰۰,۰۰۰	اجاره ساختمان کارخانه
۵,۰۰۰,۰۰۰	استهلاک تجهیزات و ماشین‌آلات کارخانه
۲,۰۰۰,۰۰۰	هزینه آب، برق، گاز و تلفن کارخانه
۲,۰۰۰,۰۰۰	عوارض ساختمان کارخانه
۱,۰۰۰,۰۰۰	هزینه بیمه کارخانه
<u>۱۴,۰۰۰,۰۰۰</u>	جمع

مطلوبست: ثبت سربار واقعی.

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۳۳

حل:

ثبت سربار واقعی:

کنترل سربار ساخت ۱۴,۰۰۰,۰۰۰

پیش پرداخت اجاره ساختمان کارخانه ۴,۰۰۰,۰۰۰

استهلاک انباشته تجهیزات و ماشین آلات ۵,۰۰۰,۰۰۰

حساب‌های پرداختنی^۱ ۴,۰۰۰,۰۰۰

پیش پرداخت بیمه ۱,۰۰۰,۰۰۰

(۱) = حاصل جمع هزینه‌های آب، برق، گاز و تلفن کارخانه و عوارض ساختمان کارخانه

می‌باشد.

ج) ثبت بستن سربار جذب شده:

پس از این که اطلاعات واقعی سربار در حساب کنترل سربار جمع‌آوری و انباشت شد، لازم است حساب سربار جذب شده که یک رقم تخمینی و برآوردی بوده، بسته شود.

ثبت بستن سربار جذب شده به شرح زیر خواهد بود:

.....

.....

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۹۰

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۵۸

سربار جذب شده

xxx

کنترل سربار ساخت

xxx

نکته: بعد از انجام ثبت بالا، حساب کنترل سربار ساخت به شکل زیر خواهد بود:

کنترل سربار ساخت	
سربار واقعی ×	سربار جذب شده ×

(نکته: مبلغ بدهکار حساب کنترل سربار ساخت
بیانگر هزینه‌های واقعی سربار ساخت و مبلغ
بستانکار آن بیانگر سربار جذب شده است)

پس از بستن حساب سربار جذب شده به حساب کنترل سربار ساخت، در صورتی که:

۱- سربار جذب شده **بیشتر** از سربار واقعی باشد وجود خواهد داشت.

۲- سربار جذب شده **کمتر** از سربار واقعی باشد وجود خواهد داشت.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۹۰
حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۱۱۳

۱- اضافه جذب سربار

(در این حالت جمع بستانکار حساب کنترل سربار ساخت بیشتر از جمع بدهکار آن می‌باشد)

۲- کسر جذب سربار

(در این حالت جمع بدهکار حساب کنترل سربار ساخت بیشتر از جمع بستانکار آن می‌باشد)

نکته:

۱. کسر جذب سربار، افزاینده بهای محصولات و اضافه جذب سربار،

کاهنده بهای آن‌ها است.

۲. کسر جذب سربار به هزینه‌های جذب نشده اشاره دارد.

فرمول محاسبه اضافه (کسر) جذب سربار

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۳

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

با تفکیک سربار واقعی به سربار ثابت واقعی و سربار متغیر واقعی و تفکیک سربار جذب شده به سربار ثابت جذب شده و سربار متغیر جذب شده می‌توان اضافه (کسر) جذب سربار را به شرح زیر تفکیک کرد:

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار ثابت

سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار متغیر

در تمام روابط بالا چنانچه نتیجه مثبت باشد اضافه
جذب سربار و در صورتی که نتیجه منفی باشد کسر
جذب سربار وجود خواهد داشت.

آزاد - ۸۴

مبلغ اضافه جذب هزینه‌های سربار ساخت هنگامی رخ می‌دهد که:

(۱) هزینه سربار جذب شده بر هزینه سربار واقعی فزونی داشته باشد.

(۲) هزینه سربار جذب شده بر هزینه سربار بودجه شده فزونی داشته باشد.

(۳) هزینه سربار واقعی بر هزینه سربار بودجه شده فزونی داشته باشد.

(۴) هزینه سربار واقعی بر هزینه سربار جذب شده فزونی داشته باشد.

گزینه ۱ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

بنابراین در صورتی که سربار جذب شده بیشتر از سربار واقعی باشد، اضافه جذب سربار ساخت و اگر سربار جذب شده کمتر از سربار واقعی باشد، کسر جذب سربار ساخت ایجاد می‌شود.

د) ثبت اضافه (کسر) جذب سربار:

در صورت اضافه جذب سربار ثبت زیر صورت می گیرد:

.....

.....

در صورت کسر جذب سربار ثبت زیر صورت می گیرد:

.....

.....

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۹۰

کنترل سربار ساخت xxx

اضافه جذب سربار xxx

(با انجام این ثبت حساب کنترل سربار بسته شده و حساب اضافه جذب سربار ایجاد می‌گردد و می‌توان دریافت که حساب اضافه جذب سربار دارای مانده **بستانکار** است)

کسر جذب سربار xxx

کنترل سربار ساخت xxx

(با انجام این ثبت حساب کنترل سربار بسته شده و حساب کسر جذب سربار ایجاد می‌گردد و می‌توان دریافت که حساب کسر جذب سربار دارای مانده **بدهکار** است)

مثال: اطلاعات زیر از شرکت گاما در دست است:

سربار واقعی ۴,۹۰۰,۰۰۰ ریال

سربار جذب شده ۴,۸۰۰,۰۰۰ ریال

با فرض اینکه:

(الف) از مبلغ سربار واقعی ۱,۹۰۰,۰۰۰ ریال ثابت و مابقی متغیر

(ب) از مبلغ سربار جذب شده ۱,۹۲۰,۰۰۰ ریال ثابت و مابقی متغیر

مطلوبست:

(۱) ثبت سربار واقعی

(۲) ثبت سربار جذب شده

(۳) ثبت بستن سربار جذب شده

(۴) تعیین اضافه (کسر) جذب سربار

(۵) تعیین اضافه (کسر) جذب سربار ثابت

(۶) تعیین اضافه (کسر) جذب سربار متغیر

(۷) ثبت اضافه (کسر) جذب سربار (بستن حساب سربار ساخت)

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۳۳

حل:

- (۱) کنترل سربار ساخت ۴,۹۰۰,۰۰۰
- حساب‌های مختلف ۴,۹۰۰,۰۰۰
- (۲) کالای در جریان ساخت ۴,۸۰۰,۰۰۰
- سربار جذب شده ۴,۸۰۰,۰۰۰
- (۳) سربار جذب شده ۴,۸۰۰,۰۰۰
- کنترل سربار ساخت ۴,۸۰۰,۰۰۰
- (۴)

کنترل سربار ساخت	
۴,۹۰۰,۰۰۰ (۱)	۴,۸۰۰,۰۰۰ (۳)
۱۰۰,۰۰۰	
کسر جذب سربار	

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

ریال (۱۰۰,۰۰۰) = ۴,۹۰۰,۰۰۰ - ۴,۸۰۰,۰۰۰ = اضافه (کسر) جذب سربار

کسر جذب سربار

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

(۵)

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار ثابت
ریال $۲۰,۰۰۰ = ۱,۹۰۰,۰۰۰ - ۱,۹۲۰,۰۰۰$ = اضافه (کسر) جذب سربار ثابت
اضافه جذب سربار ثابت

(۶)

سربار متغیر واقعی $۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۹۰۰,۰۰۰ - ۴,۹۰۰,۰۰۰$
سربار متغیر جذب شده $۲,۸۸۰,۰۰۰ = ۱,۹۲۰,۰۰۰ - ۴,۸۰۰,۰۰۰$
سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار متغیر
ریال $(۱۲۰,۰۰۰) = ۳,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۸۸۰,۰۰۰$ = اضافه (کسر) جذب سربار متغیر
کسر جذب سربار متغیر

(۷)

کسر جذب سربار $۱۰۰,۰۰۰$
کنترل سربار ساخت $۱۰۰,۰۰۰$
با انجام این ثبت حساب کنترل سربار ساخت بسته می شود و حساب
کسر جذب سربار ایجاد می شود.

نمایش حساب کنترل سربار ساخت بعد از ثبت اضافه (کسر) جذب سربار:

کنترل سربار ساخت

۴,۸۰۰,۰۰۰ (۳)	۴,۹۰۰,۰۰۰ (۱)
۱۰۰,۰۰۰ (۷)	
۴,۹۰۰,۰۰۰	۴,۹۰۰,۰۰۰

مثال: شرکت تولیدی سامان تولید کننده صندلی اتومبیل است. این شرکت از نرخ جذب سربار استفاده می کند و مبنای جذب آن ساعت کار ماشین آلات است. شرکت در اواخر ۱۳۸۱ مقادیر و مبالغ زیر را برای سال ۱۳۸۲ خود پیش بینی نموده است:

۵۰۰ ساعت کار ماشین

۳۷,۵۰۰ ریال سربار متغیر

۶۳,۰۰۰ ریال سربار ثابت

شرکت تولیدی سامان از نرخ های جداگانه برای جذب سربار ثابت و سربار متغیر ساخت استفاده می کند. با فرض اینکه در سال ۱۳۸۲ ساعات کار واقعی ماشین آلات شرکت ۴۵۰ ساعت بوده و شرکت طی سال متحمل ۳۲,۸۵۰ ریال بهای سربار متغیر واقعی و ۵۹,۸۵۰ ریال بهای سربار ثابت واقعی شده است. مطلوبست:

(۱) ثبت سربار واقعی (به تفکیک ثابت و متغیر)

(۲) ثبت سربار جذب شده (به تفکیک ثابت و متغیر)

(۳) ثبت بستن سربار جذب شده (به تفکیک ثابت و متغیر)

(۴) تعیین اضافه (کسر) جذب سربار (به تفکیک ثابت و متغیر)

(۵) ثبت اضافه (کسر) جذب سربار (به تفکیک ثابت و متغیر)

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۹

حل:

۳۲,۸۵۰	(۱) کنترل سربار متغیر ساخت
۵۹,۸۵۰	کنترل سربار ثابت ساخت
۹۲,۷۰۰	حساب‌های مختلف
(۲)	

$$\text{ریال } ۱۲۶ = \frac{۶۳,۰۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{مبلغ سربار ثابت بینی پیش شده}}{\text{حجم مبنای بینی پیش شده}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

نرخ جذب سربار ثابت هر ساعت کار ماشین‌آلات

$$\text{ریال } ۷۵ = \frac{۳۷,۵۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{مبلغ سربار متغیر بینی پیش شده}}{\text{حجم مبنای بینی پیش شده}} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

نرخ جذب سربار متغیر هر ساعت کار ماشین‌آلات

نرخ جذب سربار ثابت × حجم مبنای واقعی = سربار ثابت جذب شده

$$۵۶,۷۰۰ = ۱۲۶ \times ۴۵۰ = \text{سربار ثابت جذب شده}$$

نرخ جذب سربار متغیر × حجم مبنای واقعی = سربار متغیر جذب شده

$$۳۳,۷۵۰ = ۷۵ \times ۴۵۰ = \text{سربار متغیر جذب شده}$$

$$۹۰,۴۵۰ = ۵۶۷۰۰ + ۳۳۷۵۰ = \text{جمع سربار جذب شده}$$

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

۹۰,۴۵۰	کالای در جریان ساخت
۳۳,۷۵۰	سربار متغیر جذب شده
۵۶,۷۰۰	سربار ثابت جذب شده
۳۳,۷۵۰	۳) سربار متغیر جذب شده
۵۶,۷۰۰	سربار ثابت جذب شده
۳۳,۷۵۰	کنترل سربار متغیر ساخت
۵۶,۷۰۰	کنترل سربار ثابت ساخت

(۴)

کنترل سربار متغیر ساخت		کنترل سربار ثابت ساخت	
۳۳,۷۵۰ (۳)	۵۶,۷۰۰ (۳)	۳۲,۸۵۰ (۱)	۳۳,۷۵۰ (۳)
	۳۱۵۰ کسر جذب سربار	۹۰۰ اضافه	جذب سربار

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار ثابت
 سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار متغیر
 ریال (۳۱۵۰) = ۵۶,۷۰۰ - ۵۹,۸۵۰ = اضافه (کسر) جذب سربار ثابت
 کسر جذب سربار ثابت

ریال ۹۰۰ = ۳۳,۷۵۰ - ۳۲,۸۵۰ = اضافه (کسر) جذب سربار متغیر

اضافه جذب سربار متغیر

(۵) کنترل سربار متغیر ساخت ۹۰۰

۹۰۰ اضافه جذب سربار متغیر

با انجام این ثبت حساب کنترل سربار متغیر ساخت بسته می‌شود و حساب اضافه جذب سربار متغیر ایجاد می‌شود.

(۵) کسر جذب سربار ثابت ۳۱۵۰

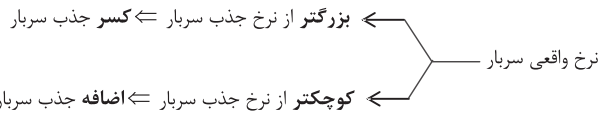
۳۱۵۰ کنترل سربار ثابت ساخت

با انجام این ثبت حساب کنترل سربار ثابت بسته می‌شود و حساب کسر جذب سربار ثابت ایجاد می‌شود.

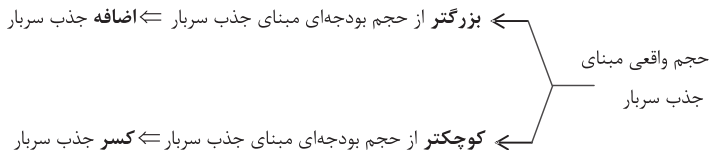
نمایش حساب کنترل سربار متغیر ساخت و حساب کنترل سربار ثابت ساخت بعد از ثبت اضافه (کسر) جذب سربار:

کنترل سربار متغیر ساخت		کنترل سربار ثابت ساخت	
۳۲,۸۵۰ (۱)	۳۳,۷۵۰ (۳)	۵۹,۸۵۰ (۱)	۵۶,۷۰۰ (۳)
۹۰۰ (۵)			۳۱۵۰ (۵)
۳۳,۷۵۰	۳۳,۷۵۰	۵۹,۸۵۰	۵۹,۸۵۰

اثرات مستقل تفاوت بین ارقام واقعی و بودجه‌ای سربار ساخت بر اضافه (کسر) جذب سربار

(همانطور که مشخص است رابطه نرخ واقعی سربار با نرخ جذب سربار یک رابطه معکوس می‌باشد)

(همانطور که مشخص است رابطه حجم واقعی سربار با حجم بودجه‌ای سربار یک رابطه مستقیم می‌باشد)

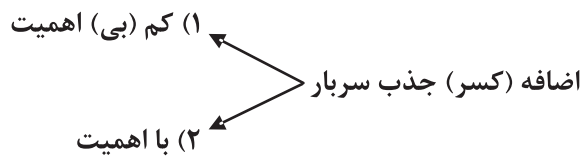
هـ) ثبت بستن اضافه (کسر) جذب سربار:

حساب اضافه (کسر) جذب سربار جزء حساب‌های موقت بوده لذا بایستی در پایان دوره مالی بسته شود. نحوه بستن اضافه (کسر) جذب سربار به بستگی دارد.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۲

اهمیت مبلغ آن

۱) اضافه (کسر) جذب سربار کم اهمیت

اضافه (کسر) جذب سربار کم اهمیت به و یا
..... بسته می شود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۷

بهای تمام شده کالای فروش رفته - سود و زیان دوره

(A)

ثبت بستن اضافه (کسر) جذب سربار به بهای تمام شده کالای فروش رفته:

در صورت اضافه جذب سربار (مانده بستانکار کنترل سربار ساخت)

.....

.....

در صورت کسر جذب سربار (مانده بدهکار کنترل سربار ساخت)

.....

.....

(B)

ثبت بستن اضافه (کسر) جذب سربار به سود و زیان دوره:

در صورت اضافه جذب سربار (مانده بستانکار کنترل سربار ساخت)

.....

.....

در صورت کسر جذب سربار (مانده بدهکار کنترل سربار ساخت)

.....

.....

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۳

(A)

××× اضافه جذب سربار

××× بهای تمام شده کالای فروش رفته

××× بهای تمام شده کالای فروش رفته

××× کسر جذب سربار

(B)

××× اضافه جذب سربار

××× خلاصه سود و زیان دوره

××× خلاصه سود و زیان دوره

××× کسر جذب سربار

تشریح فلش شماره (۳۴۹):

تفاوت در نحوه برخورد روش‌های A و B در طبقه‌بندی اضافه (کسر) جذب سربار در صورت سود و زیان است. در حالت A مبلغ اضافه (کسر) جذب سربار به حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته بسته می‌شود و منجر به کاهش (افزایش) آن و در نتیجه افزایش (کاهش) سود و زیان ناخالص و سود و زیان دوره می‌گردد، ولی در حالت B مبلغ اضافه یا کسر جذب سربار مستقیماً در صورت سود و زیان ارائه گردیده و منجر به افزایش یا کاهش در سود دوره می‌گردد. در نتیجه سود و زیان شرکت در هر دو حالت یکسان است ولی جمع‌های فرعی صورت سود و زیان مانند سود ناخالص و سود عملیاتی در هر دو روش متفاوت خواهد شد. علت تفاوت در جمع‌های فرعی این است که اضافه (کسر) جذب سربار در حالت A قبل از سود عملیاتی و در حالت B پس از سود عملیاتی در سود و زیان گزارش می‌شود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۴

حسابداری صنعتی - رضا درگاهی - ص ۱۶۸

یکی دیگر از دلایل تفاوت در نحوه برخورد در روش‌های A و B این است که اگر اضافه یا کسر جذب سربار معلول **حوادث خاص دوره موردنظر باشد** (مانند سیل، زلزله، جنگ و اعتصاب کارگران و غیره) می‌بایست به عنوان سود و زیان دوره تلقی گردد. (بنابر اصل وضع هزینه‌های هر دوره از درآمد همان دوره)

سراسری - ۸۱

یک شرکت در پایان دوره مالی، حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته را بدهکار و حساب کنترل سربار ساخت را بستانکار نموده است. با توجه به این اطلاعات می‌توان نتیجه گرفت که:

- (۱) سربار جذب شده بیشتر از سربار واقعی بوده است.
- (۲) سربار بودجه شده بیشتر از سربار واقعی بوده است.
- (۳) سربار واقعی بیشتر از سربار جذب شده بوده است.
- (۴) سربار بودجه شده کمتر از سربار جذب شده بوده است.

گزینه ۳ صحیح است.

از آنجا که حساب سربار جهت بسته شدن، **بستانکار** شده است. متوجه می‌شویم که مانده **بدهکار** داشته است. مانده بدهکار حساب کنترل سربار ساخت به این معنی است که **هزینه سربار واقعی بیشتر از هزینه سربار جذب شده** بوده است لذا در پایان سال **کسر جذب سربار** وجود داشته است.

مبلغ اضافه (کسر) جذب سربار در صورت **کم اهمیت** بودن به **بهای تمام شده کالای فروش رفته یا سود و زیان دوره** بسته می‌شود. در این سؤال مبلغ کسر جذب سربار **کم اهمیت** تلقی شده و تماماً به **حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته** بسته شده است.

۲) اضافه (کسر) جذب سربار با اهمیت:

..... اضافه (کسر) جذب سربار با اهمیت بین حساب‌های
 ۶..... و تسهیم می‌گردد.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۷

کالای در جریان ساخت

کالای ساخته شده

بهای تمام شده کالای فروش رفته

ثبت بستن اضافه (کسر) جذب سربار با اهمیت:

(A)

در صورت اضافه جذب سربار (مانده بستانکار کنترل سربار ساخت)

.....

.....

.....

.....

(B)

در صورت کسر جذب سربار (مانده بدهکار کنترل سربار ساخت)

.....

.....

.....

.....

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۴۳

(A)

xxx اضافه جذب سربار

xxx کالای در جریان ساخت پایان دوره

xxx کالای ساخته شده پایان دوره

xxx بهای تمام شده کالای فروش رفته

(B)

xxx کالای در جریان ساخت پایان دوره

xxx کالای ساخته شده پایان دوره

xxx بهای تمام شده کالای فروش رفته

xxx کسر جذب سربار

تشریح فلش شماره (۳۵۳):

با تخصیص اضافه (کسر) جذب سربار به سه حساب کالای در جریان ساخت پایان دوره، کالای ساخته شده پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته، این سه حساب به مانده‌های واقعی خود نزدیک می‌شوند. به طوری که در حالت A، بستن اضافه جذب سربار منجر به کاهش هر یک از سه حساب کالای در جریان ساخت پایان دوره، کالای ساخته شده پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته می‌گردد، در نتیجه منجر به افزایش سود و زیان ناخالص دوره و سود و زیان دوره و کاهش موجودی‌های پایان دوره (کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده) در ترازنامه می‌شود.

در حالت B بستن کسر جذب سربار منجر به افزایش هر یک از سه حساب کالای در جریان ساخت پایان دوره، کالای ساخته شده پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته می‌گردد، در نتیجه منجر به کاهش سود و زیان ناخالص دوره و سود و زیان دوره و افزایش موجودی‌های پایان دوره (کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده) در ترازنامه

می‌شود.

از علل دیگر تخصیص اضافه یا کسر جذب سربار بین موجودی‌های پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته این است که اگر اضافه یا کسر جذب سربار **معلول اشتباه در برآورد نرخ جذب سربار باشد**، می‌بایست بین موجودی‌های کالای در جریان ساخت پایان دوره، کالای ساخته شده پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته تسهیم گردد.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۶

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۴۳

حسابداری صنعتی - رضا درگاهی - ص ۱۶۸

آزاد - ۸۳

چنانچه اضافه یا کسر جذب سربار کارخانه در نتیجه اشتباه در تسهیم هزینه‌های واقعی یکسال به تولیدات همان سال باشد، می‌توان اضافه یا کسر جذب سربار کارخانه را:

(۱) از طریق حساب سربار کارخانه از سالی به سال بعد منتقل نمود.

(۲) با تغییر نرخ جذب سربار در سال‌های بعد آن را حذف نمود.

(۳) بین موجودی‌های کالای در جریان ساخت، کالای ساخته شده و بهای تمام شده کالای فروش رفته تسهیم نمود.

(۴) به عنوان سود یا زیان دوره تلقی نمود.

گزینه ۳ صحیح است.

چنانچه اضافه یا کسر جذب سربار با اهمیت باشد به عبارتی معلول اشتباه در برآورد نرخ جذب سربار باشد می‌بایست بین موجودی‌های کالای در جریان ساخت پایان دوره، کالای ساخته شده پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته تسهیم گردد. اما در صورتی که رقم اضافه یا کسر جذب سربار بی‌اهمیت باشد، به عبارتی معلول حوادث خاص دوره مورد نظر مانند سیل، زلزله، جنگ و اعتصاب کارکنان باشد می‌توان آن را به بهای تمام شده کالای فروش رفته و یا سود و زیان دوره منظور نمود.

مثال:

اضافه جذب سربار ۱۰۰,۰۰۰ ریال است. مانده پایان دوره بهای تمام شده کالای فروش رفته، ساخته شده و در جریان ساخت به ترتیب ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۱,۲۵۰,۰۰۰ ریال و ۷۵۰,۰۰۰ ریال است. مطلوبست ثبت بستن اضافه جذب سربار در دو حالت مستقل زیر:

(۱) با فرض بی‌اهمیت بودن اضافه جذب سربار

(۲) با فرض با اهمیت بودن اضافه جذب سربار

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۴۳

حل:

۱- با فرض بی‌اهمیت بودن:

اضافه جذب سربار ۱۰۰,۰۰۰

بهای تمام شده کالای فروش رفته ۱۰۰,۰۰۰

۲- با فرض بااهمیت بودن:

عنوان حساب	مانده	نسبت	تخصیص
بهای تمام شده کالای فروش رفته	۳,۰۰۰,۰۰۰	%۶۰ ^(۱)	۶۰,۰۰۰ ^(۲)
بهای تمام شده کالای ساخته شده	۱,۲۵۰,۰۰۰	%۲۵	۲۵,۰۰۰
بهای تمام شده کالای در جریان ساخت	۷۵۰,۰۰۰	%۱۵	۱۵,۰۰۰
	۳,۰۰۰,۰۰۰	%۱۰۰	۱۰۰,۰۰۰

$$(۱) ۳,۰۰۰,۰۰۰ \div ۵,۰۰۰,۰۰۰$$

$$(۲) ۱۰۰,۰۰۰ \times \%۶۰ = ۶۰,۰۰۰$$

اضافه جذب سربار ۱۰۰,۰۰۰

کالای در جریان ساخت پایان دوره ۱۵,۰۰۰

کالای ساخته شده پایان دوره ۲۵,۰۰۰

بهای تمام شده کالای فروش رفته ۶۰,۰۰۰

مثال:

بهای تمام شده کالای فروش رفته در شرکت تولیدی خشایار در سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال و موجودی کالای در جریان ساخت و موجودی کالای ساخته شده پایان سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۵۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. چنانچه کسر جذب سربار در پایان سال ۲۰۰,۰۰۰ ریال باشد، نحوه تخصیص مبلغ کسر جذب سربار در دو حالت مستقل زیر:

(۱) با فرض بی‌اهمیت بودن کسر جذب سربار

(۲) با فرض با اهمیت بودن کسر جذب سربار

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۵۹

حل:

۱- با فرض بی اهمیت بودن:

بهای تمام شده کالای فروش رفته ۲۰۰,۰۰۰
کسر جذب سربار ۲۰۰,۰۰۰

۲- با فرض با اهمیت بودن:

مانده	نسبت	تخصیص
۳,۵۰۰,۰۰۰	%۷۰ ^(۱)	۱۴۰,۰۰۰ ^(۲)
۱,۰۰۰,۰۰۰	%۲۰	۴۰,۰۰۰
۵۰۰,۰۰۰	%۱۰	۲۰,۰۰۰
<u>۵,۰۰۰,۰۰۰</u>	<u>%۱۰۰</u>	<u>۲۰۰,۰۰۰</u>

عنوان حساب
بهای تمام شده کالای فروش رفته
بهای تمام شده کالای ساخته شده
بهای تمام شده کالای در جریان ساخت

$$(۱) ۳,۵۰۰,۰۰۰ \div ۵,۰۰۰,۰۰۰$$

$$(۲) ۲۰۰,۰۰۰ \times \%۷۰ = ۱۴۰,۰۰۰$$

کالای در جریان ساخت پایان دوره ۲۰,۰۰۰
کالای ساخته شده پایان دوره ۴۰,۰۰۰
بهای تمام شده کالای فروش رفته ۱۴۰,۰۰۰
کسر جذب سربار ۲۰۰,۰۰۰

تست (CPA):

شرکت ولوو، در سال منتهی به ۲۹ اسفند ۱۳۸۰ با کسر جذب سربار به مبلغ ۴۵,۰۰۰ ریال روبه رو شده است. قبل از تعیین کسر جذب سربار، مانده‌های زیر از اسناد و مدارک حسابداری شرکت، در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۸۰ استخراج شده است:

فروش ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال

بهای تمام شده کالای فروش رفته ۷۲۰,۰۰۰

موجودی‌ها:

مواد مستقیم ۳۶,۰۰۰

کالای در جریان ساخت ۵۴,۰۰۰

کالای تکمیل شده ۹۰,۰۰۰

بر اساس سیستم بهایابی شرکت، هر گونه اضافه یا کسر جذب سربار، به تناسب بین موجودی‌های پایان دوره و بهای کالای فروش رفته تسهیم می‌شود. در صورت سود و زیان سال ۱۳۸۰، چه مبلغی به عنوان بهای کالای فروش رفته گزارش می‌شود؟

(۱) ۶۸۲,۵۰۰ ریال (۲) ۶۸۴,۰۰۰ ریال

(۳) ۷۵۶,۰۰۰ ریال (۴) ۷۵۷,۵۰۰ ریال

مجموعه پرسش‌های چهار گزینه‌ای حسابداری صنعتی - علی مصدر - ص ۱۰ (۲۰۱۱)

گزینه ۴ صحیح است.

با توجه به اینکه شرکت هر گونه اضافه یا کسر جذب سربار را به تناسب بین موجودی‌های پایان دوره و بهای کالای فروش رفته تسهیم می‌کند، مبلغ کسر جذب سربار با اهمیت می‌باشد، در نتیجه خواهیم داشت:

ریال $۸۶۴,۰۰۰ = ۷۲۰,۰۰۰ + ۵۴,۰۰۰ + ۹۰,۰۰۰$ = مجموع مانده حساب‌ها

ریال $۳۷,۵۰۰ = \frac{۷۲۰,۰۰۰}{۸۶۴,۰۰۰} \times ۴۵,۰۰۰$ = سهم بهای کالای فروش رفته
از کسر جذب سربار

مفهوم کسر جذب سربار، این است که بهای تخصیص یافته به محصولات در طول سال کافی نبوده است. پس، این رقم باید به بهای کالای فروش رفته اضافه شود.

ریال $۷۵۷,۵۰۰ = ۷۲۰,۰۰۰ + ۳۷,۵۰۰$ = بهای کالای فروش رفته واقعی

سراسری - ۸۹

در یک واحد صنعتی، سربار واقعی در طول دوره ۱۳۵,۰۰۰ و سربار بودجه شده برای همین دوره ۱۶۰,۰۰۰ ریال است. روش شرکت به این صورت است که اضافه یا کسر جذب سربار را به حساب‌های بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده منظور می‌نماید. سربار جذب شده به هر یک از این حساب‌ها در طول دوره به شرح زیر است:

- کالای در جریان ساخت ۱۵,۵۰۰

- کالای ساخته شده ۳۲,۲۵۰

- بهای تمام شده کالای فروش رفته ۹۷,۲۵۰

اضافه یا کسر جذب سربار در طول دوره چند ریال است؟

(۱) اضافه جذب سربار ۱۰,۰۰۰

(۲) کسر جذب سربار ۲۵,۰۰۰

(۳) کسر جذب سربار ۱۰,۰۰۰

(۴) اضافه جذب سربار ۲۵,۰۰۰

گزینه ۱ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

سربار جذب شده $145,000 = 97,250 + 32,250 + 15,500$

$10,000 = 145,000 - 135,000$ = اضافه جذب سربار

در مواردی که نرخ جذب سربار متفاوت از نرخ واقعی سربار باشد، حسب مورد **اضافه یا کسر جذب سربار** ایجاد می‌گردد. به اضافه جذب سربار ۱..... و به کسر جذب سربار ۲..... نیز گفته می‌شود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۳

۱- انحراف مساعد

۲- انحراف نامساعد

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

مبنای واقعی × (نرخ واقعی سربار - نرخ جذب سربار) = اضافه (کسر) جذب سربار

اضافه یا کسر جذب سربار به دو انحراف قابل تفکیک است:

(۱)

(۲)

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۳

۱) انحراف هزینه سربار متغیر

۲) انحراف سربار ثابت

(۱)

انحراف هزینه سربار متغیر (انحراف نرخ سربار متغیر) معادل تفاوت
 و و از عدم تساوی
 و ایجاد می گردد.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۵

سربار متغیر جذب شده و سربار متغیر واقعی

نرخ جذب سربار متغیر و نرخ واقعی سربار متغیر

سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = انحراف هزینه سربار متغیر

$$\text{حجم مبنای واقعی} \times \left(\text{نرخ واقعی} - \text{نرخ جذب} \right) = \text{انحراف هزینه سربار متغیر}$$

اضافه (کسر) جذب سربار متغیر = انحراف مساعد (نامساعد) هزینه سربار متغیر

نکته: نتیجه مثبت روابط بالا انحراف مساعد و نتیجه منفی روابط بالا انحراف نامساعد هزینه سربار متغیر را نشان می‌دهد.

مثال: اطلاعات مربوط به سربار شرکت تولیدی سامان به شرح زیر برآورد شده است:

سربار ثابت	۳,۰۰۰ ریال
سربار متغیر	۳۷,۵۰۰ ریال
ساعت کار ماشین	۵۰۰ ساعت

در پایان دوره ساعت کار ماشین ۴۵۰ ساعت و سربار متغیر و ثابت واقعی به ترتیب ۳۲,۸۵۰ و ۵۹,۸۵۰ ریال گزارش شده است. مطلوبیت: محاسبه انحراف هزینه سربار متغیر.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۹

حل:

$$\text{ریال } ۷۵ = \frac{\text{سربار متغیر بودجه شده (برآوردی)}}{\text{مبنای بودجه شده (برآوردی)}} = \frac{۳۷,۵۰۰}{۵۰۰} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار متغیر = سربار متغیر جذب شده

$$\text{ریال } ۳۳,۷۵۰ = ۷۵ \times ۴۵۰ = \text{سربار متغیر جذب شده}$$

سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = انحراف هزینه سربار متغیر

$$\text{انحراف مساعد } ۹۰۰ = ۳۳,۷۵۰ - ۳۲,۸۵۰ = \text{انحراف هزینه سربار متغیر}$$

یا

$$\text{ریال } ۷۳ = \frac{\text{سربار متغیر واقعی}}{\text{مبنای واقعی}} = \frac{۳۲,۸۵۰}{۴۵۰} = \text{نرخ واقعی سربار متغیر}$$

$$\text{انحراف هزینه واقعی} = \left(\text{نرخ واقعی} - \text{نرخ جذب} \right) \times \text{سربار متغیر}$$

$$\text{انحراف مساعد } ۹۰۰ = (۷۵ - ۷۳) \times ۴۵۰ = \text{انحراف هزینه سربار متغیر}$$

سراسری - ۷۷

انحراف هزینه سربار متغیر عبارت است از تفاوت هزینه سربار:

(۱) بودجه شده و هزینه سربار متغیر جذب شده

(۲) متغیر واقعی و هزینه سربار متغیر جذب شده

(۳) واقعی و هزینه سربار بودجه شده

(۴) متغیر واقعی و هزینه سربار جذب شده

گزینه ۲ صحیح است.

انحراف هزینه سربار متغیر به صورت زیر محاسبه می‌شود:

سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = انحراف هزینه سربار متغیر
یا

$$\text{انحراف هزینه سربار متغیر} = \left(\text{نرخ واقعی} - \text{نرخ جذب} \right) \times \frac{\text{حجم مبنای واقعی}}{\text{سربار متغیر}}$$

آزاد - ۸۹ (گروه د)

شرکت آذر هزینه استاندارد سربار را بر مبنای ۴۵۰,۰۰۰ ساعت کارمستقیم به شرح زیر تعیین کرده است.

هزینه سربار متغیر یک واحد (۳ ساعت هر ساعت ۱۰ ریال) ۳۰ ریال

هزینه سربار ثابت یک واحد (۳ ساعت هر ساعت ۲۰ ریال) ۶۰ ریال

تولید تیرماه ۱۳۸۱ به میزان ۱۵۰,۰۰۰ واحد برنامه ریزی گردید که تنها ۱۲۰,۰۰۰ واحد تولید شده است. ساعت کار مستقیم واقعی تیرماه ۴۰۰,۰۰۰ ساعت و سربار متغیر و ثابت واقعی تیرماه به ترتیب ۳,۸۰۰,۰۰۰ ریال و ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال است. کدام گزینه معرف انحراف

هزینه سربار متغیر می باشد؟

(۱) ۲,۳۰۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۲) ۲۰۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۳) ۲,۳۰۰,۰۰۰ ریال نامساعد

(۴) ۲۰۰,۰۰۰ ریال نامساعد

گزینه ۲ صحیح است.

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار متغیر = سربار متغیر جذب شده

ریال $4,000,000 = 10 \times 400,000$ = سربار متغیر جذب شده

سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = انحراف هزینه سربار متغیر

ریال مساعد $200,000 = 4,000,000 - 3,800,000$ = انحراف هزینه سربار متغیر

(۲)

انحراف سربار ثابت قابل تفکیک به دو انحراف زیر است:

الف)

ب)

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۶

الف) انحراف هزینه سربار ثابت

ب) انحراف ظرفیت سربار ثابت

$\begin{array}{ccccc} \text{اضافه (کسر)} & & \text{انحراف مساعد (نامساعد)} & + & \text{انحراف مساعد (نامساعد)} \\ & & & & \\ \text{جذب سربار ثابت} & = & \text{ظرفیت سربار ثابت} & + & \text{هزینه سربار ثابت} \end{array}$

(نکته: انحراف ظرفیت سربار ثابت همان انحراف ظرفیت سربار می باشد)

(الف)

انحراف هزینه سربار ثابت از تفاوت و
 به دست می آید.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۶

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت واقعی

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت

$$\text{انحراف هزینه سربار ثابت} = \left(\text{حجم مبنای} \times \text{نرخ جذب} \right) - \left(\text{حجم مبنای} \times \text{نرخ واقعی} \right)$$

$$\text{سربار ثابت} = \left(\text{بودجه شده} \times \text{سربار ثابت} \right) - \left(\text{واقعی} \times \text{سربار ثابت} \right)$$

نکته: نتیجه مثبت روابط بالا انحراف مساعد و نتیجه منفی روابط بالا انحراف نامساعد هزینه سربار ثابت را نشان می‌دهد.

مثال: اطلاعات مربوط به سربار شرکت تولیدی سامان به شرح زیر برآورد شده است:

سربار ثابت	۶۳,۰۰۰ ریال
سربار متغیر	۳۷,۵۰۰ ریال
ساعت کار ماشین	۵۰۰ ساعت

در پایان دوره ساعت کار ماشین ۴۵۰ ساعت و سربار متغیر و ثابت واقعی به ترتیب ۳۲,۸۵۰ و ۵۹,۸۵۰ ریال گزارش شده است. مطلوبست: محاسبه انحراف هزینه سربار ثابت.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۹

حل:

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت

انحراف مساعد ۳۱۵۰ = ۵۹,۸۵۰ - ۶۳,۰۰۰ = انحراف هزینه سربار ثابت

یا

$$\text{ریال } ۱۲۶ = \frac{۶۳,۰۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای (برآوردی)}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{ریال } ۱۳۳ = \frac{۵۹,۸۵۰}{۴۵۰} = \frac{\text{سربار ثابت واقعی}}{\text{حجم مبنای واقعی}} = \text{نرخ واقعی سربار ثابت}$$

$$\text{انحراف هزینه سربار ثابت} = \left(\text{حجم مبنای بودجه شده} \times \text{نرخ جذب سربار ثابت} \right) - \left(\text{حجم مبنای واقعی} \times \text{نرخ واقعی سربار ثابت} \right)$$

انحراف مساعد ۳۱۵۰ = (۱۲۶ × ۵۰۰) - (۱۳۳ × ۴۵۰) = انحراف هزینه سربار ثابت

(ب)

انحراف ظرفیت سربار از تفاوت مبلغ طی دوره و
 به دست می‌آید.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۷

سربار ثابت جذب شده سربار ثابت بودجه‌ای

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - \text{حجم مبنای واقعی} \right) \times \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

مثال: اطلاعات مربوط به سربار شرکت تولیدی سامان به شرح زیر برآورد شده است:

سربار ثابت	۳,۰۰۰ ریال
سربار متغیر	۳۷,۵۰۰ ریال
ساعت کار ماشین	۵۰۰ ساعت

در پایان دوره ساعت کار ماشین ۴۵۰ ساعت و سربار متغیر و ثابت واقعی به ترتیب ۳۲,۸۵۰ و ۵۹,۸۵۰ ریال گزارش شده است. مطلوبست: محاسبه انحراف ظرفیت سربار.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۰۹

حل:

$$\text{ریال } ۱۲۶ = \frac{۶۳,۰۰۰}{۵۰۰} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای (برآوردی)}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار ثابت = سربار ثابت جذب شده

ریال $۵۶,۷۰۰ = ۴۵۰ \times ۱۲۶$ = سربار ثابت جذب شده

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

نامساعد (۶۳۰۰) = $۶۳,۰۰۰ - ۵۶,۷۰۰$ = انحراف ظرفیت سربار

یا

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - \text{حجم مبنای واقعی}}{\text{سربار ثابت}} \right) \times \text{نرخ جذب}$$

نامساعد (۶۳۰۰) = $(۴۵۰ - ۵۰۰) \times ۱۲۶$ = انحراف ظرفیت سربار

آزاد - ۸۱

اطلاعات مرتبط با هزینه‌های ثابت یک کارخانه برای آذرماه سال ۱۳۸۰ به شرح زیر است:

هزینه‌های ثابت بودجه شده ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال، هزینه‌های ثابت واقعی ۱,۰۱۴,۰۰۰ ریال، ساعات کار مستقیم بودجه شده ۱۰,۰۰۰ ساعت، ساعات واقعی کار مستقیم ۹۰۰۰ ساعت، مبلغ انحراف ظرفیت و مبلغ انحراف هزینه مرتبط با هزینه‌های سربار ثابت کدام یک از مبالغ زیر است؟

انحراف ظرفیت سربار ثابت	انحراف هزینه (بودجه) سربار ثابت
(۱) ۷۶,۵۰۰ نامساعد	۱۴,۰۰۰ نامساعد
(۲) ۷۶,۵۰۰ نامساعد	۷۶,۵۰۰ نامساعد
(۳) ۱۰۰,۰۰۰ نامساعد	۱۴,۰۰۰ نامساعد
(۴) ۱۰۰,۰۰۰ نامساعد	۱۱۴,۰۰۰ نامساعد

گزینه ۳ صحیح است.

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای (برآوردی)}}$$

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{۱,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰,۰۰۰} = \text{ریال } ۱۰۰$$

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار ثابت = سربار ثابت جذب شده

ریال $۹۰۰,۰۰۰ = ۱۰۰ \times ۹۰۰۰$ = سربار ثابت جذب شده

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار ثابت

نامساعد (۱۰۰,۰۰۰) = $۱,۰۰۰,۰۰۰ - ۹۰۰,۰۰۰$ = انحراف ظرفیت سربار ثابت

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت

نامساعد (۱۴,۰۰۰) = $۱,۰۱۴,۰۰۰ - ۱,۰۰۰,۰۰۰$ = انحراف هزینه سربار ثابت

آزاد - ۸۵

اطلاعات زیر در یک شرکت تولیدی در دست است:

در هر ساعت ۱۲ ریال	نرخ جذب سربار متغیر
۱۵۰,۰۰۰ ریال برای هر ماه	بودجه سربار ثابت
در هر ساعت ۱۸ ریال	نرخ کلی سربار
۳۴۸,۰۰۰ ریال	سربار واقعی
۲۰,۰۰۰ ساعت	ساعات کار مستقیم واقعی
انحراف ظرفیت، کدام یک از موارد زیر است؟	

(۱) ۳۰,۰۰۰ مساعد

(۲) ۳۰,۰۰۰ نامساعد

(۳) ۱۴,۰۰۰ مساعد

(۴) ۱۴,۰۰۰ نامساعد

گزینه ۲ صحیح است.

نرخ جذب سربار ثابت + نرخ جذب سربار متغیر = نرخ کلی سربار

نرخ جذب سربار ثابت + ۱۲ = ۱۸

۶ = ۱۸ - ۱۲ = نرخ جذب سربار ثابت

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای (برآوردی)}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای (برآوردی)}}$$

$$۶ = \frac{۱۵۰,۰۰۰}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}$$

$$\Rightarrow \text{حجم مبنای بودجه‌ای} = \frac{۱۵۰,۰۰۰}{۶} = ۲۵,۰۰۰$$

ساعت کار مستقیم بودجه‌ای

$$\text{انحراف ظرفیت سربار ثابت} = \left(\text{حجم مبنای واقعی} - \text{حجم مبنای بودجه‌ای} \right) \times \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{انحراف ظرفیت} = (۲۰,۰۰۰ - ۲۵,۰۰۰) \times ۶ = (۳۰,۰۰۰)$$

انحراف نامساعد ظرفیت

آزاد - ۸۹ (گروه ب)

در سازمان تولیدی آلفا هزینه سربار ثابت بودجه‌ای ۱۰,۰۰۰ ریال برای هر ماه و نرخ جذب سربار ثابت در هر ساعت ۲ ریال و نرخ کلی سربار نیز در هر ساعت ۶ ریال می‌باشد. سربار واقعی در خرداد ماه بالغ بر ۴۵,۰۰۰ ریال برای ۱۰,۰۰۰ ساعت کار مستقیم انجام شده، گزارش گردیده است. انحراف ظرفیت معادل است با:

(۱) ۱۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۲) ۱۰,۰۰۰ ریال نامساعد

(۳) ۵,۰۰۰ ریال مساعد

(۴) ۵,۰۰۰ ریال نامساعد

گزینه ۱ صحیح است.

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار ثابت = سربار ثابت جذب شده

ریال $20,000 = 2 \times 10,000$ = سربار ثابت جذب شده

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

ریال $10,000 = 20,000 - 10,000$ = انحراف ظرفیت سربار

انحراف مساعد ظرفیت

..... عبارت است از نسبت **حجم واقعی** فعالیت شرکت به **حجم بودجه‌ای** (برآوردی) فعالیت آن که در محاسبه نرخ جذب سربار مورد استفاده قرار گرفته است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۷

درصد فعالیت (نسبت کارکرد)

$$\text{درصد فعالیت (نسبت کارکرد)} = \frac{\text{حجم (ظرفیت) واقعی}}{\text{حجم (ظرفیت) بودجه شده}}$$

اگر حجم واقعی بیشتر از حجم بودجه‌ای (برآوردی) آن باشد، درصد فعالیت **بزرگتر از ۱۰۰٪** بوده و شرکت اصطلاحاً دارای است و اگر حجم واقعی کمتر از حجم بودجه‌ای (برآوردی) آن باشد درصد فعالیت **کوچکتر از ۱۰۰٪** و شرکت دارای بوده است و به این معنی است که شرکت نتوانسته از تمام ظرفیتش استفاده نماید.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۸

اضافه کارکرد

(در این شرایط شرکت دارای انحراف ظرفیت **مساعد** خواهد بود)

کسر کارکرد

(در این شرایط شرکت دارای انحراف ظرفیت **نامساعد** خواهد بود)

$$۱۰۰\% - \text{درصد فعالیت} = \text{درصد اضافه (کسر) کارکرد}$$

(۱) فرمول محاسبه انحراف ظرفیت با استفاده از درصد فعالیت

(۲) فرمول محاسبه سربار جذب شده با استفاده از درصد فعالیت

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۷ - ۱۳۰

(۱)

سربار ثابت بودجه‌ای \times درصد اضافه (کسر) کارکرد = انحراف ظرفیت سربار

(۲)

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

که از رابطه فوق می‌توان سربار متغیر و ثابت جذب شده را نیز محاسبه کرد:

سربار متغیر بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار متغیر جذب شده

سربار ثابت بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار ثابت جذب شده

مثال:

ساعت کار واقعی ۵۰۰۰ ساعت، ظرفیت بودجه شده ۴۰۰۰ ساعت و سربار ثابت بودجه شده ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. مطلوب‌ست محاسبه انحراف ظرفیت سربار.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۴۷

حل:

$$\frac{\text{سربار ثابت بودجه شده}}{\text{مبنای بودجه شده}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\frac{4,000,000}{4000} = 1000 \text{ ریال} \quad \text{نرخ جذب سربار ثابت در هر ساعت}$$

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای واقعی}} - 1 \right) \times \text{انحراف ظرفیت سربار}$$

$$1,000,000 = (5000 - 4000) \times 1000 = \text{انحراف ظرفیت سربار ثابت}$$

ریال - انحراف مساعد ظرفیت

یا

$$\frac{\text{حجم واقعی}}{\text{حجم بودجه‌ای}} = \text{درصد فعالیت}$$

$$\frac{5000}{4000} = 1.25 = 125\% \quad \text{درصد فعالیت}$$

$$100\% - \text{درصد فعالیت} = \text{درصد اضافه (کسر) کارکرد}$$

$$25\% = 100\% - 125\% = \text{درصد اضافه کارکرد}$$

$$\text{سربار ثابت بودجه‌ای} \times \text{درصد اضافه کارکرد} = \text{انحراف ظرفیت سربار ثابت}$$

$$1,000,000 = 4,000,000 \times 25\% = \text{انحراف ظرفیت سربار ثابت}$$

ریال - مساعد

مثال:

در شرکت فرشته سربار برآورد شده (بودجه شده) برای سال 13×1 مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. در پایان دوره سربار متغیر جذب شده ۳۲۰,۰۰۰ ریال گزارش شده که ۲۰٪ کمتر از سربار متغیر بودجه شده می‌باشد. سربار ثابت واقعی دقیقاً برابر با سربار ثابت بودجه شده است. مطلوبست محاسبه:

(۱) سربار متغیر و ثابت بودجه شده

(۲) سربار جذب شده

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۴۱

حل:

(۱)

۱۰۰٪ - درصد فعالیت = درصد اضافه (کسر) کارکرد

۱۰۰٪ - درصد فعالیت = (۲۰٪)

۸۰٪ = ۱۰۰٪ - ۲۰٪ = درصد فعالیت \Rightarrow

سربار متغیر بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار متغیر جذب شده

سربار متغیر بودجه شده $\times ۸۰\% = ۳۲۰,۰۰۰$

ریال $۴۰۰,۰۰۰ = \frac{۳۲۰,۰۰۰}{۸۰\%} =$ سربار متغیر بودجه شده \Rightarrow

سربار ثابت بودجه شده + سربار متغیر بودجه شده = سربار بودجه شده

سربار ثابت بودجه شده + $۴۰۰,۰۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰$

ریال $۳۰۰,۰۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰ - ۴۰۰,۰۰۰ =$ سربار ثابت بودجه شده \Rightarrow

(۲)

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

ریال $۵۶۰,۰۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰ \times ۸۰\% =$ سربار جذب شده

نکات مثال فوق:

در این مثال از دو دیدگاه می‌توان به ۸۰٪ توجه نمود:

۱) اینکه ظرفیت (حجم) واقعی ۸۰٪ ظرفیت (حجم) بودجه شده است؛

۲) اینکه ۲۰٪ از ظرفیت (حجم) بودجه شده، مورد استفاده قرار نگرفته است.

توضیحات بالا به این معنی است که شرکت ۲۰٪ زیر ظرفیت بودجه شده فعالیت نموده است، بنابراین درصد فعالیت معادل ۸۰٪ ظرفیت بودجه شده می‌باشد.

سراسری - ۷۸

سربار متغیر جذب شده و بودجه شده به ترتیب ۱۰/۵۶ میلیون ریال و ۱۲ میلیون ریال و سربار ثابت بودجه شده ۱۰ میلیون ریال بوده است. اگر اضافه جذب سربار در این دوره یک میلیون ریال گزارش شده باشد، سربار واقعی کدام است؟

(۱) ۲۱,۵۶۰,۰۰۰ ریال

(۲) ۱۹,۲۶۰,۰۰۰ ریال

(۳) ۲۰,۵۶۰,۰۰۰ ریال

(۴) ۱۸,۳۶۰,۰۰۰ ریال

گزینه ۴ صحیح است.

سربار متغیر بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار متغیر جذب شده

$$۱۰,۵۶۰,۰۰۰ = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ \times \text{درصد فعالیت}$$

$$\Rightarrow \text{درصد فعالیت} = \frac{۱۰,۵۶۰,۰۰۰}{۱۲,۰۰۰,۰۰۰} = ۸۸\%$$

سربار بودجه شده = سربار ثابت بودجه شده + سربار متغیر بودجه شده

$$۱۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۲,۰۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

$$۱۹,۳۶۰,۰۰۰ = ۲۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۸۸\% = \text{سربار جذب شده}$$

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۹,۳۶۰,۰۰۰ - \text{سربار واقعی}$$

$$\Rightarrow \text{ریال } ۱۸,۳۶۰,۰۰۰ = ۱۹,۳۶۰,۰۰۰ - ۱,۰۰۰,۰۰۰ = \text{سربار واقعی}$$

سراسری - ۸۵

در شرکت رضوان ظرفیت واقعی ۲۶,۴۰۰ واحد بوده و اضافه کارکرد ۱۰٪ بوده است. اگر انحراف ظرفیت ۳۶,۰۰۰ ریال باشد، سربار ثابت بودجه شده و نرخ جذب سربار چند ریال بوده است؟

نرخ جذب سربار ثابت	سربار ثابت بودجه شده	
۱۳/۶	۳۶۰,۰۰۰	(۱)
۱۵	۳۶۰,۰۰۰	(۲)
۱۵	۳۹۶,۰۰۰	(۳)
۱۳/۶	۳۹۶,۰۰۰	(۴)

گزینه ۲ صحیح است.

با توجه به اطلاعات سؤال شرکت ۱۰٪ اضافه کارکرد داشته است، به عبارت دیگر درصد فعالیت شرکت معادل ۱۱۰٪ (۱۰٪ + ۱۰۰٪) بوده است.

$$\text{درصد فعالیت} = \frac{\text{حجم واقعی}}{\text{حجم بودجه‌ای}}$$

$$۱۱۰\% = \frac{۲۶,۴۰۰}{\text{حجم بودجه‌ای}} \Rightarrow \text{حجم بودجه‌ای} = ۲۴,۰۰۰$$

$$\text{نرخ جذب} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای واقعی}} - ۱ \right) \times \text{سربار ثابت}$$

$$\text{نرخ جذب سربار} = (۲۶,۴۰۰ - ۲۴,۰۰۰) \times \text{سربار ثابت} = ۳۶,۰۰۰$$

$$\text{ریال} ۱۵ = \frac{۳۶,۰۰۰}{۲۴,۰۰۰} = \text{نرخ جذب سربار ثابت} \Rightarrow$$

$$\text{سربار ثابت بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$۱۵ = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای}}{۲۴,۰۰۰}$$

$$\text{ریال} ۳۶۰,۰۰۰ = ۲۴,۰۰۰ \times ۱۵ = \text{سربار ثابت بودجه‌ای}$$

سراسری - ۸۵

سربار بودجه شده ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. اگر سربار واقعی ۴,۸۰۰,۰۰۰ ریال باشد و ۳۰۰,۰۰۰ ریال کسر جذب سربار وجود داشته باشد، شرکت چند درصد زیر ظرفیت بودجه شده فعالیت کرده است؟

(۱) ۴٪

(۲) ۵٪

(۳) ۱۰٪

(۴) قابل تعیین نیست.

گزینه ۳ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$۳۰۰,۰۰۰ = ۴,۸۰۰,۰۰۰ - \text{سربار جذب شده}$$

$$\text{ریال } ۴,۵۰۰,۰۰۰ = ۴,۸۰۰,۰۰۰ - ۳۰۰,۰۰۰ = \text{سربار جذب شده}$$

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

$$۴,۵۰۰,۰۰۰ = ۵,۰۰۰,۰۰۰ \times \text{درصد فعالیت}$$

$$\Rightarrow \text{درصد فعالیت} = \frac{۴,۵۰۰,۰۰۰}{۵,۰۰۰,۰۰۰} = ۹۰\%$$

$$۱۰۰\% - \text{درصد فعالیت} = \text{درصد اضافه (کسر) کارکرد}$$

$$\Rightarrow ۱۰\% = ۱۰۰\% - ۹۰\%$$

درصد فعالیت شرکت معادل ۹۰٪ است، بنابراین

شرکت ۱۰٪ زیر ظرفیت بودجه‌ای فعالیت کرده است.

آزاد - ۸۹ (گروه ج)

تولید واقعی شرکت آلفا ۱۸۰۰ واحد، معادل ۹۰٪ ظرفیت بودجه شده است. اگر سربار ساخت واقعی مبلغ ۲۸۰,۰۰۰ ریال و کسر جذب سربار ۱۰,۰۰۰ ریال باشد، سربار بودجه شده و نرخ جذب سربار به ترتیب چند ریال است؟

(۱) ۱۵۰ - ۳۰۰,۰۰۰

(۲) ۱۷۰ - ۳۲۰,۰۰۰

(۳) ۱۳۵ - ۲۷۰,۰۰۰

(۴) ۱۵۰ - ۲۷۰,۰۰۰

گزینه ۱ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$۲۸۰,۰۰۰ - \text{سربار جذب شده} = (۱۰,۰۰۰)$$

$$\text{ریال } ۲۷۰,۰۰۰ = ۲۸۰,۰۰۰ - ۱۰,۰۰۰ = \text{سربار جذب شده}$$

نرخ جذب سربار \times حجم مبنای واقعی = سربار جذب شده

$$۲۷۰,۰۰۰ = ۱۸۰۰ \times \text{نرخ جذب سربار}$$

$$\Rightarrow \text{نرخ جذب سربار} = \frac{۲۷۰,۰۰۰}{۱۸۰۰} = ۱۵۰$$

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

$$۲۷۰,۰۰۰ = ۹۰\% \times \text{سربار بودجه شده}$$

$$\Rightarrow \text{ریال } ۳۰۰,۰۰۰ = \frac{۲۷۰,۰۰۰}{۹۰\%} = \text{سربار بودجه شده}$$

تجزیه و تحلیل انحرافات نرخ سربار

نتایج حاصل از این تجزیه و تحلیل دو انحراف را مشخص خواهد نمود:

(۱)

(۲)

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۰

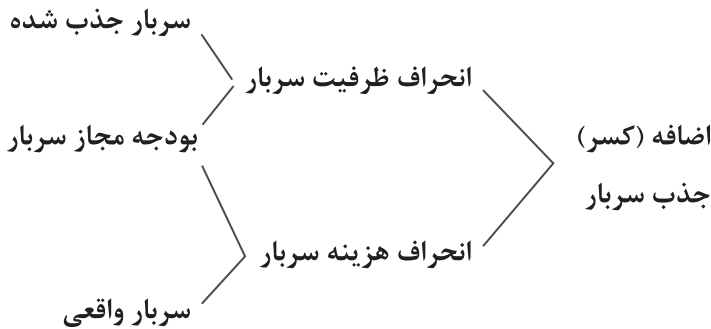
(۱) انحراف هزینه سربار^(۱)

(۲) انحراف ظرفیت سربار

انحراف ظرفیت سربار + انحراف هزینه سربار = اضافه (کسر) جذب سربار

(۱) به جمع انحراف هزینه سربار متغیر و انحراف هزینه سربار ثابت انحراف هزینه سربار گفته می‌شود.

تجزیه و تحلیل انحرافات نرخ سربار:

بودجه مجاز سربار - سربار جذب شده = انحراف ظرفیت

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

سربار متغیر جذب شده + سربار ثابت بودجه‌ای = بودجه مجاز

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۴۰

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۰

مثال: اطلاعات مربوط به سربار شرکت فرانک به شرح زیر
برآورد شده است:

سربار ثابت ۱۵۰,۰۰۰ ریال

سربار متغیر ۲۵۰,۰۰۰ ریال

ساعت کار مستقیم ۵۰۰۰ ساعت

در پایان دوره ساعت کار مستقیم ۴۷۵۰ ساعت و سربار
واقعی ۴۱۰,۰۰۰ ریال گزارش شده است.

مطلوبست:

(۱) تعیین نرخ جذب سربار (به تفکیک ثابت و متغیر)

(۲) محاسبه سربار جذب شده

(۳) محاسبه اضافه یا کسر جذب سربار و تجزیه و تحلیل آن

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۴۰

حل:

(۱)

$$\text{سربار ثابت بودجه شده} = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

$$\text{ریال } ۳۰ = \frac{۱۵۰,۰۰۰}{۵۰۰۰} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{سربار متغیر بودجه شده} = \frac{\text{نرخ جذب سربار متغیر}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

$$\text{ریال } ۵۰ = \frac{۲۵۰,۰۰۰}{۵۰۰۰} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

$$\text{جمع نرخ جذب سربار } ۳۰ + ۵۰ = ۸۰$$

(۲)

نرخ جذب سربار × حجم مبنای واقعی = سربار جذب شده

$$\text{سربار جذب شده} = ۴۷۵۰ \times ۸۰ = ۳۸۰,۰۰۰$$

(۳)

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$(۳۰,۰۰۰) = ۳۸۰,۰۰۰ - ۴۱۰,۰۰۰ = \text{اضافه (کسر) جذب سربار}$$

ریال - کسر جذب سربار

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل مثال (قسمت ۳):

تجزیه و تحلیل کسر جذب سربار را به صورت زیر می توان انجام داد:

سربار متغیر جذب شده + سربار ثابت بودجه ای = بودجه مجاز سربار

$$[۱۵۰,۰۰۰ + (۴۷۵۰ \times ۵۰)] = \text{بودجه مجاز سربار}$$

$$۳۸۷,۵۰۰ = ۲۳۷,۵۰۰ + ۱۵۰,۰۰۰ = \text{بودجه مجاز سربار}$$

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

$$\text{نامساعد - ریال } (۲۲,۵۰۰) = ۴۱۰,۰۰۰ - ۳۸۷,۵۰۰ = \text{انحراف هزینه سربار}$$

بودجه مجاز سربار - سربار جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

$$\text{نامساعد - ریال } (۷۵۰۰) = ۳۸۷,۵۰۰ - ۳۸۰,۰۰۰ = \text{انحراف ظرفیت سربار}$$

انحراف ظرفیت سربار + انحراف هزینه سربار = اضافه (کسر) جذب سربار

$$(۳۰,۰۰۰) = (۷۵۰۰) + (۲۲,۵۰۰) = \text{اضافه (کسر) جذب سربار}$$

کسر جذب سربار

نکات مثال فوق:

انحراف ظرفیت سربار از روابط زیر نیز قابل محاسبه است:

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

نامساعد (۷۵۰۰) = ۱۵۰,۰۰۰ - (۳۰ × ۴۷۵۰) = انحراف ظرفیت سربار

$$\text{درصد فعالیت} = \frac{\text{ظرفیت واقعی}}{\text{ظرفیت بودجه شده}} = \frac{۴۷۵۰}{۵۰۰۰} = ۹۵\%$$

۱- درصد فعالیت = درصد اضافه (کسر) کارکرد

درصد کسر کارکرد (۵٪) = ۱۰۰٪ - ۹۵٪ = درصد اضافه (کسر) کارکرد

سربار ثابت بودجه‌ای × درصد کسر کارکرد = انحراف ظرفیت سربار

نامساعد (۷۵۰۰) = ۱۵۰,۰۰۰ × (۵٪) = انحراف ظرفیت سربار

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای واقعی}} - ۱ \right) \times \text{نرخ جذب سربار}$$

نامساعد (۷۵۰۰) = ۳۰ × (۴۷۵۰ - ۵۰۰۰) = انحراف ظرفیت سربار

مثال: در شرکت فرشته سربار برآورد شده (بودجه شده) برای سال ۱۳۸۱ مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. در پایان دوره سربار متغیر جذب شده ۳۲۰,۰۰۰ ریال گزارش شده که ۲۰٪ کمتر از سربار متغیر بودجه شده می‌باشد. سربار ثابت واقعی دقیقاً برابر با سربار ثابت بودجه شده است، اما نرخ سربار متغیر واقعی ۱۰٪ کمتر از نرخ جذب سربار متغیر برآوردی (بودجه شده) می‌باشد. مطلوبست محاسبه:

(۱) سربار متغیر و ثابت بودجه شده

(۲) سربار جذب شده

(۳) سربار واقعی

(۴) بودجه مجاز سربار

(۵) اضافه یا کسر جذب سربار

(۶) تفکیک اضافه یا کسر جذب سربار به انحراف هزینه و ظرفیت سربار

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۴۱

حل: (۱)

$۱۰۰\% - \text{درصد فعالیت} = \text{درصد اضافه (کسر) کارکرد}$

$۱۰۰\% - \text{درصد فعالیت} = ۲۰\%$

$۸۰\% = ۱۰۰\% - \text{درصد فعالیت}$

سربار متغیر بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار متغیر جذب شده

سربار متغیر بودجه شده $\times ۸۰\% = ۳۲۰,۰۰۰$

ریال $۴۰۰,۰۰۰ = \frac{۳۲۰,۰۰۰}{۸۰\%} = \text{سربار متغیر بودجه شده} \Rightarrow$

سربار ثابت بودجه شده + سربار متغیر بودجه شده = سربار بودجه شده

سربار ثابت بودجه شده + $۴۰۰,۰۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰$

ریال $۳۰۰,۰۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰ - ۴۰۰,۰۰۰ = \text{سربار ثابت بودجه شده} \Rightarrow$

(۲)

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

ریال $۵۶۰,۰۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰ \times ۸۰\% = \text{سربار جذب شده}$

(۳)

سربار متغیر واقعی $۲۸۸,۰۰۰ = ۳۲۰,۰۰۰ \times (۱ - ۱۰\%)$

سربار ثابت واقعی $۳۰۰,۰۰۰$

کل سربار واقعی ۵۸۸,۰۰۰

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

(۴)

سربار متغیر جذب شده + سربار ثابت بودجه‌ای = بودجه مجاز سربار

ریال $۶۲۰,۰۰۰ = ۳۲۰,۰۰۰ + ۳۰۰,۰۰۰ =$ بودجه مجاز سربار

(۵)

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

 $۲۸,۰۰۰ = ۵۸۸,۰۰۰ - ۵۶۰,۰۰۰ =$ اضافه (کسر) جذب سربار

کسر جذب سربار

(۶)

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

مساعد $۳۲,۰۰۰ = ۵۸۸,۰۰۰ - ۶۲۰,۰۰۰ =$ انحراف هزینه سربار

(۶)

بودجه مجاز سربار - سربار جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

نامساعد $۶۰,۰۰۰ = ۶۲۰,۰۰۰ - ۵۶۰,۰۰۰ =$ انحراف ظرفیت سربار

انحراف ظرفیت سربار + انحراف هزینه سربار = اضافه (کسر) جذب سربار

 $۲۸,۰۰۰ = ۳۲,۰۰۰ + (۶۰,۰۰۰) =$ اضافه (کسر) جذب سربار

کسر جذب سربار

سراسری - ۷۵

نرخ جذب سربار در دایره A، ۱۰ ریال برای هر واحد محصول می‌باشد، که ۶۰٪ آن متغیر و ۴۰٪ بقیه ثابت می‌باشد. طی دوره ۵۰۰۰ واحد محصول تولید گردیده است. هیچ‌گونه کار در جریان ساخت در ابتدا و انتهای دوره وجود ندارد و سربار واقعی کارخانه ۵۳,۵۰۰ ریال و انحراف نامساعد ظرفیت ۴۰۰۰ ریال می‌باشد.

الف) بودجه مجاز سربار برابر است با:

- (۱) ۵۰,۰۰۰ ریال (۲) ۵۳,۵۰۰ ریال
(۳) ۵۴,۰۰۰ ریال (۴) ۶۰,۰۰۰ ریال

ب) انحراف هزینه برابر است با:

- (۱) ۵۰۰ ریال نامساعد (۲) ۵۰۰ ریال مساعد
(۳) ۴۰۰۰ ریال نامساعد (۴) ۳۵۰۰ ریال نامساعد

الف) گزینه ۳ صحیح است.

$$۱۰ \times \%.۶۰ = ۶$$

نرخ جذب سربار متغیر

$$۱۰ \times \%.۴۰ = ۴$$

نرخ جذب سربار ثابت

$$\text{انحراف ظرفیت} = \left(\begin{array}{c} \text{نرخ جذب} \\ \text{سربار ثابت} \end{array} \times \begin{array}{c} \text{حجم} \\ \text{مبنای بودجه‌ای} \end{array} - \begin{array}{c} \text{حجم} \\ \text{مبنای واقعی} \end{array} \right)$$

$$-۴۰۰۰ = ۴ \times (\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - ۵۰۰۰)$$

$$\Rightarrow \text{حجم مبنای بودجه‌ای} = ۶۰۰۰$$

$$\text{سربار ثابت بودجه‌ای} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}} = ۴ = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{۶۰۰۰}$$

$$\text{ریال} \quad \text{سربار ثابت بودجه‌ای} = ۶۰۰۰ \times ۴ = ۲۴,۰۰۰$$

سربار متغیر جذب شده + سربار ثابت بودجه‌ای = بودجه مجاز سربار

$$\text{ریال} \quad ۵۴,۰۰۰ = (۵۰۰۰ \times ۶) + ۲۴,۰۰۰ = \text{بودجه مجاز سربار}$$

ب) گزینه ۲ صحیح است.

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

$$\text{مساعد - ریال} \quad ۵۰۰ = ۵۳,۵۰۰ - ۵۴,۰۰۰ = \text{انحراف هزینه سربار}$$

سراسری - ۸۴

انحراف نامساعد از ظرفیت بودجه شده ۲۰٪، ساعت کار واقعی ۶۰۰ ساعت و نرخ جذب سربار ثابت ۵۰۰۰ ریال می‌باشد، اگر کسر جذب سربار ۴۵۰,۰۰۰ ریال باشد، انحراف هزینه سربار کدام است؟

- (۱) ۵۰,۰۰۰ ریال مساعد
- (۲) ۵۰,۰۰۰ ریال نامساعد
- (۳) ۳۰۰,۰۰۰ ریال مساعد
- (۴) ۳۰۰,۰۰۰ ریال نامساعد

گزینه ۳ صحیح است.

با توجه به اطلاعات سؤال انحراف نامساعد از ظرفیت بودجه شده ۲۰٪ بوده است، به این معنی که شرکت ۲۰٪ زیر ظرفیت بودجه شده فعالیت نموده است، بنابراین درصد فعالیت معادل ۸۰٪ ظرفیت بودجه شده است:

$$\text{درصد فعالیت} = \frac{\text{حجم واقعی}}{\text{حجم بودجه‌ای}} = \frac{۶۰۰}{۷۵۰} = ۸۰\%$$

$$\text{ساعت} = \frac{۶۰۰}{۸۰\%} = ۷۵۰$$

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای واقعی}} - ۱ \right) \times \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = (۷۵۰ - ۶۰۰) \times ۵۰۰۰ = ۷۵۰,۰۰۰$$

انحراف نامساعد ظرفیت سربار

انحراف هزینه سربار + انحراف ظرفیت سربار = اضافه (کسر) جذب سربار

$$(۴۵۰,۰۰۰) = (۷۵۰,۰۰۰) + \text{انحراف هزینه سربار}$$

$$\text{مساعد} = ۳۰۰,۰۰۰ = ۷۵۰,۰۰۰ + (۴۵۰,۰۰۰) = \text{انحراف هزینه سربار}$$

دو رویکرد متداول تهیه بودجه:

(۱)

(۲)

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۲

(۱) بودجه ایستا

(۲) بودجه انعطاف پذیر

در مبلغ بودجه‌ای سربار برای یک سطح
خاص از ظرفیت محاسبه شده و امکان محاسبه سربار
بودجه‌ای برای سطوح دیگر ظرفیت میسر نیست.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۲

بودجه ایستا

(بودجه ایستا را بودجه جامع و ثابت نیز می نامند)

..... بهای پیش‌بینی شده را در سطوح مختلفی از فعالیت نشان می‌دهد و با استفاده از آن می‌توان مبلغ سربار بودجه‌ای را برای هر سطح دلخواه محاسبه نمود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۳

بودجه انعطاف پذیر

(بودجه انعطاف پذیر را بودجه مجاز سربار و بودجه قابل

انعطاف نیز می نامند)

تشریح فلش شماره (۳۹۴):

بودجه انعطاف پذیر سربار قابلیت تعدیل بر اساس سطح فعالیت واقعی را دارد، در نتیجه این نوع بودجه در مواردی که سطح فعالیت واقعی متفاوت از سطح فعالیت بودجه‌ای است برای ارزیابی نتایج واقعی از طریق مقایسه آن‌ها با بودجه مربوط به همان سطح فعالیت واقعی، مناسب است. در واقع می‌توان گفت اختلاف بین بودجه انعطاف پذیر در سطح فعالیت واقعی و نتایج واقعی عملیات را انحراف بودجه انعطاف پذیر (قابل انعطاف) تشکیل می‌دهد:

$$\text{بودجه انعطاف‌پذیر در سطح فعالیت واقعی} - \text{نتایج واقعی عملیات} = \text{انحراف بودجه انعطاف‌پذیر}$$

برای اندازه‌گیری سطح فعالیت مورد استفاده در بودجه انعطاف پذیر سربار (بودجه مجاز سربار) می‌توان از مبناهای مختلفی مانند تعداد تولید، ساعت کار ماشین، ساعت کار مستقیم و غیره استفاده نمود. به منظور تهیه بودجه انعطاف پذیر سربار، علاوه بر تعیین مبنای اندازه‌گیری سطح فعالیت، اقلام بهای سربار نیز بایستی به اجزای ثابت و متغیر تفکیک شوند.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول و دوم) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۳ - ۸۰۲

آزاد - ۹۰ (گروه الف)

اختلاف بین نتایج واقعی و بودجه قابل انعطاف در سطح

فعالیت واقعی را در یک دوره می‌نامند.

(۱) انحراف حجم فروش

(۲) انحراف نرخ فروش

(۳) انحراف بودجه قابل انعطاف

(۴) انحراف بودجه ثابت عملیاتی

گزینه ۳ صحیح است.

بودجه انعطاف پذیر سربار که به آن بودجه قابل انعطاف نیز اطلاق می‌گردد، قابلیت تعدیل بر اساس سطح فعالیت واقعی را دارد، در نتیجه این نوع بودجه در مواردی که سطح فعالیت واقعی متفاوت از سطح فعالیت بودجه‌ای است برای ارزیابی نتایج واقعی از طریق مقایسه آن‌ها با بودجه مربوط به همان سطح فعالیت واقعی، مناسب است. در واقع می‌توان گفت **اختلاف بین بودجه انعطاف پذیر در سطح فعالیت واقعی و نتایج واقعی عملیات را انحراف بودجه انعطاف پذیر (قابل انعطاف) تشکیل می‌دهد:**

نتایج واقعی عملیات - بودجه انعطاف‌پذیر در سطح فعالیت واقعی = انحراف بودجه انعطاف‌پذیر

معادله بودجه انعطاف پذیر (بودجه مجاز سربار):

$$y = a + bx$$

که در این معادله:

$y \Leftarrow$ کل بهای سربار ساخت مجاز (بودجه انعطاف پذیر سربار)

$a \Leftarrow$ سربار ثابت بودجه‌ای (عرض از مبدأ)

$b \Leftarrow$ نرخ جذب سربار متغیر (شیب)

$x \Leftarrow$ مبنای جذب سربار (پارامتر متغیر)

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۳ - ۱۳۵

همانطور که می‌دانیم سربار ثابت کل (سربار ثابت بودجه‌ای) در کلیه سطوح فعالیت دامنه مربوط **بدون تغییر باقی می‌ماند**، به همین دلیل مبلغ مربوط به آن به عنوان جزء ثابت معادله لحاظ می‌گردد و از طرفی سربار متغیر کل نیز متناسب با افزایش و کاهش سطوح فعالیت **تغییر می‌کند** ولی نرخ سربار متغیر هر واحد در سطوح مختلف فعالیت **ثابت** می‌ماند. بهای سربار ساخت کل از حاصل جمع بهای کل سربار ثابت و متغیر به دست می‌آید که در آن، مبلغ سربار متغیر نیز معادل حاصل ضرب نرخ جذب سربار متغیر در سطح فعالیت مورد نظر است.

مثال:

در شرکت آلفا مبنای جذب سربار، ساعت کار مستقیم است. بهای سربار ثابت سالانه ۴۰,۰۰۰ ریال و نرخ جذب سربار متغیر به ازای هر ساعت کار مستقیم ۳ ریال است.

مطلوبست:

- (۱) معادله بودجه انعطاف پذیر (بودجه مجاز سربار)
- (۲) ارائه بودجه انعطاف پذیر برای چهار سطح فعالیت ۵,۰۰۰، ۸,۰۰۰، ۱۰,۰۰۰ و ۱۳,۰۰۰ در قالب شکل.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۴

حل:

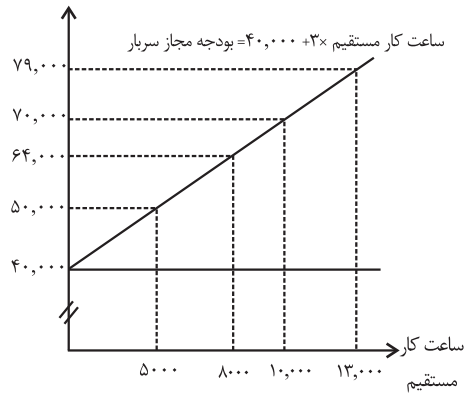
$$y = a + bx \quad (۱)$$

بودجه انعطاف پذیر سربار ساخت
 ساعت کار مستقیم $\times ۳ + ۴۰,۰۰۰ =$
 (بودجه مجاز سربار)

(۲)

۱۳,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۸,۰۰۰	۵,۰۰۰	
۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	مبلغ سربار ثابت
۳۹,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	مبلغ سربار متغیر
(۳×۱۳,۰۰۰)	(۳×۱۰,۰۰۰)	(۳×۸,۰۰۰)	(۳×۵,۰۰۰)	
<u>۷۹,۰۰۰</u>	<u>۷۰,۰۰۰</u>	<u>۶۴,۰۰۰</u>	<u>۵۵,۰۰۰</u>	مبلغ بودجه انعطاف پذیر

بودجه انعطاف پذیر سربار - ریال

شیب خط ۳ ریال و معادل نرخ جذب سربار متغیر است.

نکات مثال فوق:

۱- همان طور که در شکل مشخص است سربار ثابت کل در سطوح مختلف بدون تغییرباقی می ماند، بهای سربار ثابت بودجه شده شرکت آلفا در تمام سطوح فعالیت بالغ بر ۴۰۰۰۰ ریال است. لیکن نرخ جذب سربار ثابت با افزایش سطح فعالیت کاهش می یابد، اما نرخ جذب سربار ثابت مشخص نیست. چون برای محاسبه نرخ جذب سربار ثابت علاوه بر سربار برآوردی (بودجه شده) به ظرفیت بودجه شده نیز نیاز است و ظرفیت بودجه شده معمولاً از بین یکی از سطوح ظرفیت (ظرفیت اسمی - عملی - عادی و مورد انتظار) انتخاب می شود. به هر حال برای تعیین نرخ جذب سربار ثابت چون در سطوح مختلف ظرفیت، نرخ های متفاوتی برای سربار ثابت بدست می آید، باید ظرفیت بودجه شده مشخص باشد تا بر اساس رابطه زیر نرخ جذب سربار ثابت بدست آید:

$$\text{سربار ثابت برآوردی (بودجه شده)} \\ \text{ظرفیت بودجه شده} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۵
حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۲۴۳

در مثال اخیر اگر ظرفیت بودجه شده ۵۰۰۰ ساعت باشد، نرخ جذب سربار ثابت عبارت خواهد بود از:

$$\text{ریال } ۸ = \frac{۴۰,۰۰۰}{۵,۰۰۰} = \text{ثابتسربار جذب نرخ}$$

و نرخ جذب سربار که مجموع نرخ جذب سربار متغیر و ثابت است به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{ریال } ۱۱ = ۸ + ۳ = \text{نرخ جذب سربار در هر ساعت}$$

اما چنانچه در این مثال ظرفیت بودجه شده ۸۰۰۰ ساعت باشد، نرخ جذب سربار ثابت و نرخ جذب سربار ارقام دیگری به شرح زیر خواهد بود:

$$\text{ریال } ۵ = \frac{۴۰,۰۰۰}{۸,۰۰۰} = \text{ثابتسربار جذب نرخ}$$

$$\text{ریال } ۸ = ۵ + ۳ = \text{نرخ جذب سربار}$$

ادامه نکات مثال فوق:

۲- نرخ جذب سربار متغیر به شرح زیر قابل محاسبه است:

$$\text{نرخ جذب سربار متغیر} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه شده} - \text{بودجه انعطاف پذیر سربار}}{\text{مبنای جذب سربار}}$$

(بودجه انعطاف پذیر همان مبلغ سربار کل (برآوردی) می باشد)

به عنوان مثال نرخ جذب سربار متغیر در سطح ۱۰,۰۰۰ و ۱۳,۰۰۰ به

شرح زیر می باشد:

$$\text{نرخ جذب سربار متغیر} = \frac{۷۰,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰}{۱۰,۰۰۰}$$

در سطح ۱۰,۰۰۰ ساعت کار مستقیم - ریال ۳ = نرخ جذب سربار متغیر

$$\text{نرخ جذب سربار متغیر} = \frac{۷۹,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰}{۱۳,۰۰۰}$$

در سطح ۱۳,۰۰۰ ساعت کار مستقیم - ریال ۳ = نرخ جذب سربار متغیر

همان طور که ملاحظه می شود نرخ جذب سربار متغیر در هر سطحی از

ظرفیت ثابت است اما نرخ جذب سربار ثابت بستگی به سطح ظرفیت

بودجه شده دارد؛ لذا برای تعیین نرخ جذب سربار ثابت لازم است ظرفیت

بودجه شده مشخص باشد.

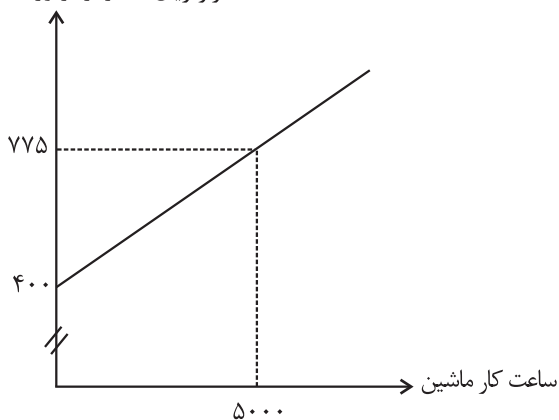
سراسری - ۸۰

بودجه قابل انعطاف سربار در شرکت خارک به شرح زیر است:

ظرفیت بودجه شده شرکت ۶۲۵۰ ساعت و سربار واقعی آن ۹۰۰,۰۰۰

ریال بوده است. نرخ جذب سربار چند ریال است؟

هزار ریال - سربار برآوردی

۱۳۹ (۱)

۱۴۰ (۲)

۱۴۴ (۳)

۱۴۸ (۴)

گزینه ۱ صحیح است.

$$\text{سربار ثابت بودجه شده} - \text{بودجه انعطاف پذیر سربار} * \\ \text{نرخ جذب سربار متغیر} = \frac{\text{مبنای جذب سربار}}$$

* (بودجه انعطاف پذیر همان مبلغ سربار کل (بر آوردی) می باشد)

$$\text{ریال } ۷۵ = \frac{۷۷۵,۰۰۰ - ۴۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

سربار ثابت کل در تمام سطوح فعالیت (در دامنه مربوط) یکسان

است اما نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت متفاوت

می باشد. در نتیجه نرخ جذب سربار ثابت به شکل زیر محاسبه می شود:

$$\text{ریال } ۶۴ = \frac{۴۰۰,۰۰۰}{۶۲۵۰} = \frac{\text{مبلغ سربار برآوردی (بودجه شده)}}{\text{ظرفیت بودجه شده}} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

نرخ جذب سربار که مجموع نرخ جذب سربار متغیر و ثابت است، به

صورت زیر محاسبه می شود:

$$۱۳۹ = ۷۵ + ۶۴ = \text{نرخ جذب سربار در هر ساعت}$$

سراسری - ۸۳

رفتار بودجه‌ای سربار برای سال ۱۳۸۳ در شرکت آلفا $TC = 16H + 7200$ می‌باشد که در آن H ساعت کارگران تولید است. بودجه تولید فروردین ۸۳ معادل ۹۶۰ واحد محصول برآورد شده است. با فرض اینکه برای ساخت هر واحد محصول ۵ دقیقه زمان صرف شود، بودجه سربار فروردین ۸۳ کدام است؟

(۱) ۱۲۸۰ ریال

(۲) ۱۸۸۰ ریال

(۳) ۸۴۸۰ ریال

(۴) ۲۲۵۰ ریال

گزینه ۲ صحیح است.

با توجه به اینکه ۷۲۰۰ ریال، سربار ثابت سالانه می باشد با تقسیم آن بر ۱۲ سربار ثابت ماهانه را بدست می آوریم:

$$7200 \div 12 = 600 \quad \text{سربار ثابت ماهانه}$$

$$\frac{960 \times 5}{60} = 80 \quad \text{ساعت کار لازم برای تولید ۹۶۰ واحد محصول}$$

$$Tc = 16H + 600 \quad \text{رفتار بودجه ای سربار به طور ماهانه}$$

$$Tc = 16(80) + 600 = 1880 \quad \text{بودجه سربار فروردین ماه}$$

محاسبه نرخ جذب سربار متغیر با استفاده از دو سطح
مختلف بودجه انعطاف پذیر سربار:

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول و دوم) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۶ - ۵۷۶

$$\frac{\text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین}}{\text{سطح فعالیت}} = \frac{\text{نرخ جذب سربار متغیر}}{\text{سطح فعالیت}} = \frac{\text{پایین ترین سطح فعالیت} - \text{بالاترین سطح فعالیت}}{\text{بهای متغیر هر واحد}} \quad (b)$$

سپس با جایگذاری نرخ جذب سربار متغیر (بهای متغیر واحد) در یکی از نقاط اطلاعاتی بالاترین یا پایین ترین سطح فعالیت از بودجه انعطاف پذیر سربار، **سربار ثابت بودجه شده (بهای ثابت کل بودجه‌ای)** قابل محاسبه است.

$$\left(\begin{array}{l} \text{بالاترین} \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} \times \begin{array}{l} \text{بهای متغیر} \\ \text{هر واحد} \end{array} \right) - \begin{array}{l} \text{بهای کل بالاترین} \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} = \text{سربار ثابت بودجه شده}$$

و یا

$$\left(\begin{array}{l} \text{پایین ترین} \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} \times \begin{array}{l} \text{بهای متغیر} \\ \text{هر واحد} \end{array} \right) - \begin{array}{l} \text{بهای کل پایین ترین} \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} = \text{سربار ثابت بودجه شده}$$

مثال:

در شرکتی بودجه انعطاف‌پذیر سربار برای ۸۰۰۰ ساعت کار مستقیم معادل ۹۰,۰۰۰ ریال و برای ۱۲,۰۰۰ ساعت کار مستقیم ۱۱۰,۰۰۰ ریال است. مطلوب‌ست:

- (۱) بهای متغیر هر واحد
- (۲) مبلغ کل بهای سربار ثابت بودجه‌ای
- (۳) تعیین بودجه انعطاف‌پذیر سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۵

حل: (۱)

$$\begin{aligned} & \text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین} \\ & \text{سطح فعالیت} = \frac{\text{بهای متغیر هر}}{\text{سطح فعالیت}} \\ & \text{پایین ترین سطح فعالیت} - \text{بالاترین سطح فعالیت} \\ & b = \frac{110,000 - 90,000}{12,000 - 8,000} = 5 \text{ ریال} \end{aligned}$$

(۲)

$$\left(\begin{array}{l} \text{بالاترین} \\ \times \\ \text{بهای متغیر} \end{array} \right) - \left(\begin{array}{l} \text{بهای کل بالاترین} \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} \right) = \left(\begin{array}{l} \text{بهای ثابت کل} \\ \text{بودجه ای} \end{array} \right)$$

$$\text{ریال } 50,000 = 110,000 - (5 \times 12,000) = \text{بهای ثابت کل بودجه ای}$$

و یا

$$\left(\begin{array}{l} \text{پایین ترین} \\ \times \\ \text{بهای متغیر} \end{array} \right) - \left(\begin{array}{l} \text{بهای کل پایین ترین} \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} \right) = \left(\begin{array}{l} \text{بهای ثابت کل بودجه ای} \end{array} \right)$$

$$\text{ریال } 50,000 = 90,000 - (5 \times 8,000) = \text{بهای ثابت کل بودجه ای}$$

$$y = a + bx \quad \text{بودجه انعطاف پذیر} \quad (۳)$$

$$y = 50,000 + 5x$$

سراسری - ۷۹

سربار برآوردی برای ۷۰۰۰ واحد محصول، ۲۸/۵ میلیون ریال و برای ۵۰۰۰ واحد محصول، ۲۳/۵ میلیون ریال است، اگر تولید واقعی ۵٪ زیر بودجه و سربار واقعی ۲۵/۱ میلیون ریال گزارش شده باشد، «انحراف ظرفیت سربار» چند ریال است؟

(۱) ۴۵۰,۰۰۰ نامساعد

(۲) ۵۵۰,۰۰۰ نامساعد

(۳) ۹۰۰,۰۰۰ نامساعد

(۴) ۱,۱۰۰,۰۰۰ نامساعد

گزینه ۲ صحیح است.

$$\begin{aligned}
 & \text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین} \\
 & \text{بهای متغیر} = \frac{\text{سطح فعالیت} - \text{سطح فعالیت}}{\text{بهای متغیر هر واحد} - \text{بهای متغیر هر واحد}} \\
 & \text{ریال } ۲۵۰۰ = \frac{۲۸,۵۰۰,۰۰۰ - ۲۳,۵۰۰,۰۰۰}{۷۰۰۰ - ۵۰۰۰} \\
 & \left(\begin{array}{l} \text{بهای متغیر} \\ \times \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} \right) - \left(\begin{array}{l} \text{بهای کل بالاترین} \\ \times \\ \text{سطح فعالیت} \end{array} \right) = \text{سربار ثابت} \\
 & ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۸,۵۰۰,۰۰۰ - (۲۵۰۰ \times ۷۰۰۰) = \text{سربار ثابت بودجه شده} \\
 & \text{سربار ثابت بودجه شده} \times \text{درصد اضافه (کسر) کارکرد} = \text{انحراف ظرفیت سربار} \\
 & ۵۵۰,۰۰۰ = ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ \times (۰.۰۵) = \text{انحراف ظرفیت سربار} \\
 & \text{با توجه به اینکه تولید واقعی } ۵\% \text{ زیر ظرفیت بودجه‌ای بوده} \\
 & \text{است، درصد فعالیت شرکت } ۹۵\% (۱۰۰\% - ۵\%) \text{ بوده است.}
 \end{aligned}$$

سراسری - ۸۲

سربار برآوردی برای ۵۰۰۰ واحد محصول، ۲۳/۵ میلیون ریال و برای ۷۰۰۰ واحد محصول، ۲۸/۵ میلیون ریال است. اگر تولید واقعی ۵٪ زیر بودجه و معادل ۵۲۲۵ واحد محصول و سربار واقعی نیز ۲۵/۱ میلیون ریال گزارش شده باشد، «نرخ جذب سربار هر واحد محصول» چند ریال است؟

(۱) ۴۳۸۵

(۲) ۴۵۰۰

(۳) ۴۷۰۰

(۴) ۵۰۰۰

گزینه ۲ صحیح است.

$$\begin{aligned} & \text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین} \\ & \text{سطح فعالیت} = \frac{\text{سطح فعالیت}}{\text{نرخ جذب}} \\ & \text{پایین ترین سطح فعالیت} - \text{بالاترین سطح فعالیت} \\ & \text{سربار متغیر} = \frac{28,500,000 - 23,500,000}{7000 - 5000} = 2500 \text{ ریال} \\ & \text{نرخ جذب} = \frac{28,500,000 - 23,500,000}{7000 - 5000} = 2500 \\ & \text{بهای کل بالاترین} \times \left(\text{نرخ جذب} - \text{سطح فعالیت سربار متغیر} \right) \\ & \text{سربار ثابت} = \left(\text{سطح فعالیت سربار متغیر} \right) - \text{سطح فعالیت} \\ & \text{بودجه شده} = 28,500,000 - (2500 \times 7000) = 11,000,000 \\ & \text{با توجه به اینکه تولید واقعی } 5\% \text{ زیر ظرفیت بودجه‌ای بوده است،} \\ & \text{درصد فعالیت شرکت } 95\% \text{ (} 5\% - 100\% \text{) بوده است. ظرفیت بودجه‌ای} \\ & \text{به شرح زیر محاسبه می‌شود:} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \frac{5225}{\text{ظرفیت بودجه‌ای}} = 95\% \Rightarrow \frac{\text{ظرفیت واقعی}}{\text{ظرفیت بودجه‌ای}} \\ & \Rightarrow \frac{5225}{95\%} = 5500 \text{ واحد} \\ & \text{ظرفیت بودجه‌ای} = \frac{5225}{95\%} \end{aligned}$$

ادامه حل در فلش بعدی ←

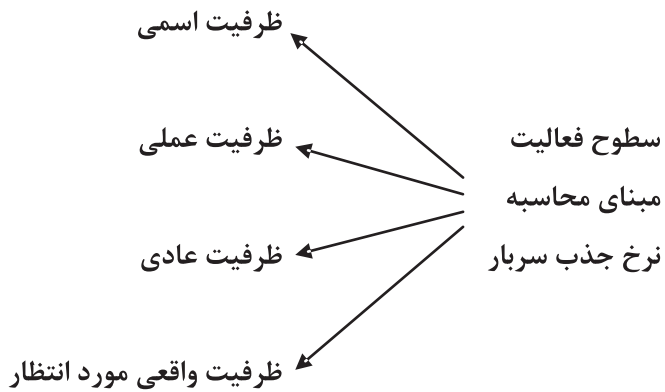
ادامه حل:

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه شده}}{\text{ظرفیت بودجه شده}}$$

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{۱۱,۰۰۰,۰۰۰}{۵۵۰۰} = ۲۰۰۰ \text{ ریال}$$

نرخ کل جذب سربار از حاصل جمع نرخ جذب سربار متغیر
و نرخ جذب سربار ثابت ساخت به دست می‌آید:

$$\text{ریال} \quad ۴۵۰۰ = ۲۵۰۰ + ۲۰۰۰ = \text{نرخ جذب سربار}$$

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۳۸

حداکثر توان تولید کارخانه، در صورت **عدم وجود هیچ گونه محدودیت** بیرونی از بابت فروش محصولات (مانند کمبود تقاضا) یا توقف تولید به دلیل محدودیت‌های داخلی (مانند توقف ناشی از تعمیر و راه‌اندازی ماشین‌آلات، تنظیم دستگاه‌ها، مرخصی پرسنل و تعطیلات آخر هفته و غیره) نامیده می‌شود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۲

ظرفیت اسمی

نکته:

۱. در این سطح از ظرفیت فرض بر این است که کارخانه در تمام ساعات شبانه روز، ۷ روز در هفته و ۵۲ هفته در سال با کارایی کامل فعالیت می‌کند.

۲. انتخاب این سطح از ظرفیت منجر به مبلغ قابل ملاحظه‌ای انحراف **نامساعد** ظرفیت سربار می‌گردد، چرا که عملاً شرکت‌ها امکان دستیابی به ظرفیت اسمی را ندارند، در نتیجه ظرفیت واقعی کمتر از ظرفیت بودجه‌ای و **انحراف ظرفیت سربار نامساعد خواهد شد.**

۳. ظرفیت اسمی را ظرفیت ایده‌آل - نظری، تئوری، ۱۰۰٪، حداکثر ظرفیت و ظرفیت کامل نیز می‌نامند.

مثال عینی از ظرفیت اسمی:

فرض کنید شرکت ایران در صورت فعالیت با کارایی کامل (حداکثر سرعت) توانایی تولید ۱۰,۰۰۰ واحد محصول را در هر شیفت کاری ۸ ساعته دارا است. در این صورت سطوح ظرفیت اسمی (ایده‌آل) سالانه شرکت عبارت است از:

۳۶۵ روز در سال $\times ۳$ شیفت کاری در هر روز $\times ۱۰,۰۰۰$ واحد در هر شیفت

ظرفیت اسمی واحد ۱۰,۹۵۰,۰۰۰ =

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۲

تست:

بر اساس کدام یک از موارد زیر، سربار جذب شده به تولیدات کمتر خواهد بود؟

(۱) ظرفیت عادی

(۲) ظرفیت تئوری

(۳) ظرفیت عملی

(۴) ظرفیت واقعی مورد انتظار

مجموعه پرسش‌های چهار گزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۰

گزینه ۲ صحیح است.

نرخ جذب سربار از رابطه زیر قابل محاسبه می‌باشد:

$$\text{نرخ جذب سربار} = \frac{\text{مبلغ سربار بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

در رابطه بالا هر چه مخرج کسر تعیین نرخ جذب سربار بزرگ‌تر باشد، نرخ جذب سربار کوچک‌تر خواهد شد و در نتیجه سربار جذب شده به تولیدات کمتر خواهد بود. ظرفیت تئوری (ایده‌آل) که در اصل ظرفیت کامل بدون در نظر گرفتن تعطیلات، اوقات بیکاری، زمان صرف شده برای تعمیرات و غیره می‌باشد، بزرگ‌ترین مخرج در محاسبه نرخ جذب سربار می‌باشد. ظرفیت تئوری (اسمی) یا حداکثر ظرفیت، سطحی از تولید است که با فرض عملیات کاملاً کارا در کلیه زمان‌ها حداکثر تولید را داشته باشیم. دستیابی به این ظرفیت در عمل غیرممکن بوده و در نتیجه چنانچه از این ظرفیت برای تعیین نرخ جذب سربار استفاده شود، همواره با کسر جذب سربار مواجه خواهیم شد.

..... ظرفیتی است که وقفه‌های ایجاد شده در تولید به دلیل محدودیت‌های عادی و اجتناب‌ناپذیر داخلی نظیر زمان تعمیر و راه‌اندازی ماشین‌آلات، غیبت و مرخصی کارکنان، روزهای تعطیل و سایر مواردی که موجب توقف در تولید می‌گردند (محدودیت‌های داخلی) در نظر گرفته می‌شود، اما وقفه‌های غیر منتظره مانند وقفه به دلیل کمبود تقاضا برای محصولات تولیدی (محدودیت بیرونی) در نظر گرفته نمی‌شود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۳
حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص

۲۴۵

ظرفیت عملی

نکته:

۱. این سطح از ظرفیت به طور متعارف کمتر از ۹۰٪ ظرفیت ایده‌آل می‌باشد (معمولاً بین ۷۵٪ تا ۹۰٪)
۲. استفاده از این سطح از ظرفیت به عنوان ظرفیت بودجه شده نیز به احتمال قوی منجر به **نامساعد شدن انحراف ظرفیت** خواهد شد.
۳. این ظرفیت را ظرفیت واقعی یا بالقوه می‌نامند.

مثال عینی از ظرفیت عملی:

فرض کنید سطح ظرفیت عملی شرکت ایران با توجه به محدودیت‌های داخلی و اجتناب‌ناپذیر معادل تولید ۸۰۰۰ واحد (در مقایسه با ۱۰,۰۰۰ واحد سطح ایده‌آل) در هر شیفت کاری ۸ ساعته و برای ۳۰۰ روز کاری (در مقایسه با ۳۶۵ روز در سطح ایده‌آل) باشد، در این صورت سطح ظرفیت عملی به شرح زیر محاسبه می‌گردد:

$$300 \text{ روز در سال} \times 3 \text{ شیفت کاری در هر روز} \times 8000 \text{ واحد در هر شیفت} \\ \text{ظرفیت عملی واحد} = 7,200,000$$

تست:

ظرفیت عملی همیشه پایین تر از ظرفیت است.

(۱) عادی

(۲) بلند مدت

(۳) ایده آل

(۴) هر سه مورد

مجموعه پرسش‌های چهار گزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۰

گزینه ۳ صحیح است.

ظرفیت ایده آل حداکثر ظرفیت می‌باشد و پس از آن به ترتیب ظرفیت عملی، ظرفیت عادی (بلند مدت) و ظرفیت مورد انتظار قرار دارند.

تست:

اگر حجم تولید واقعی برابر حجم تولید در ظرفیت عملی باشد و ملاک نرخ جذب سربار در ظرفیت اسمی باشد، انحراف ظرفیت سربار است.

(۱) مساعد

(۲) نامساعد

(۳) صفر

(۴) غیر قابل محاسبه

مجموعه پرسش‌های چهار گزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۰

گزینه ۲ صحیح است.

انحراف ظرفیت سربار به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - \text{حجم مبنای واقعی} \right) \times \text{نرخ جذب سربار}$$

بنابراین از آنجایی که ظرفیت عملی پایین‌تر از ظرفیت اسمی است، اگر حجم مبنای واقعی برابر با حجم مبنای در ظرفیت عملی بوده و ملاک تعیین نرخ جذب سربار ظرفیت اسمی باشد، انحراف ظرفیت نامساعد خواهد بود.

آزاد - ۸۴

در شرکت‌های تولیدی «ظرفیت عملی» عبارت است از:

- (۱) معرف ظرفیتی است از آنچه که واحد تجاری می‌تواند با توجه به تسهیلات و امکانات، تولید کند.
- (۲) معرف ظرفیت تولید هر یک از دوایر کارخانه با سرعت کامل و بدون توقف و قطع عملیات است.
- (۳) معرف حجم تولید مورد نیاز برای تأمین تقاضای مشتریان در سال بعد است.
- (۴) معرف حداکثر بازدهی است که دوایر یا قسمت‌های مختلف با در نظر گرفتن توقف‌های غیر قابل گریز در تولید، به طور مؤثر فراهم کنند.

گزینه ۴ صحیح است.

ظرفیت عملی معرف حداکثر تولیدی است که با در نظر گرفتن توقف‌های اجتناب‌ناپذیر در تولید، قابل دستیابی است. توقف‌های اجتناب‌ناپذیری که در محاسبه ظرفیت عملی در نظر گرفته می‌شوند مربوط به محدودیت داخلی بوده و عموماً ناشی از تعطیلی و مرخصی کارکنان، تعمیر ماشین‌آلات و سایر مواردی از این دست می‌باشند.

گزینه ۱ صحیح نمی‌باشد، چرا که معرف ظرفیت عادی می‌باشد.

گزینه ۲ صحیح نمی‌باشد، زیرا معرف ظرفیت اسمی می‌باشد.

گزینه ۳ صحیح نمی‌باشد، زیرا معرف ظرفیت مورد انتظار می‌باشد.

..... عبارت است از میانگین ظرفیت واقعی شرکت در بلندمدت (معمولا ۵ سال گذشته) و ظرفیتی است که شرکت تجربه انجام فعالیت در سطحی بیشتر یا کمتر از آن را داشته است، چون یک ظرفیت میانگین است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۳
حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص

۲۴۵

ظرفیت عادی

نکته:

۱. ظرفیت عادی کلیه نوسانات فصلی، تغییر تقاضای مشتریان، وقفه‌های پیش‌بینی نشده (محدودیت‌های داخلی و بیرونی) را شامل می‌شود.
۲. ظرفیت عادی مبنایی برای محاسبه نرخ جذب سربار است و ممکن است منجر به مساعد یا نامساعد شدن انحراف ظرفیت سربار گردد.
۳. این سطح از ظرفیت معمولاً کوچک‌تر از ظرفیت عملی است.
۴. این ظرفیت را ظرفیت بلند مدت یا نرمال نیز می‌نامند.

تست:

در کدام یک از موارد زیر برای تعیین نرخ جذب سربار

نوسانات فصلی در نظر گرفته می‌شود؟

(۱) ظرفیت عادی

(۲) ظرفیت ایده آل

(۳) ظرفیت عملی

(۴) ظرفیت واقعی مورد انتظار

مجموعه پرسش‌های چهارگزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۰

گزینه ۱ صحیح است.

ظرفیت عادی یا ظرفیت بلندمدت، میانگین ظرفیت‌های واقعی چند سال گذشته شرکت است، یعنی اگر از ظرفیت واقعی پنج سال گذشته میانگین گرفته شود ظرفیت عادی آن شرکت به دست می‌آید. حسن ظرفیت عادی این است که **کلیه نوسانات فصلی**، تغییر تقاضای مشتریان، وقفه‌های پیش‌بینی شده و پیش‌بینی نشده را شامل می‌شود و ظرفیتی است که شرکت تجربه انجام فعالیت در سطحی بیشتر و کمتر از آن را داشته است، چون یک **ظرفیت میانگین** است.

سراسری - ۸۹

اگر حجم تولید واقعی برابر حجم تولید در ظرفیت عملی باشد و ملاک نرخ جذب سربار در ظرفیت عادی باشد، انحراف ظرفیت چگونه است؟

۰ (۱)

(۲) مساعد

(۳) نامساعد

(۴) غیرقابل محاسبه

گزینه ۲ صحیح است.

انحراف ظرفیت سربار به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - \text{حجم مبنای واقعی} \right) \times \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{سربار}}$$

بنابراین از آنجا که ظرفیت عملی بالاتر از ظرفیت عادی است، اگر حجم مبنای واقعی برابر با حجم مبنا در ظرفیت عملی بوده و ملاک تعیین نرخ جذب سربار ظرفیت عادی باشد، انحراف ظرفیت مساعد خواهد بود.

ظرفیت مبتنی بر تولید برآوردی دوره آتی را می‌نامند.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۴

ظرفیت واقعی مورد انتظار

نکته:

۱. سطح ظرفیت مورد انتظار در هر دوره مالی ممکن است بزرگ‌تر، مساوی یا کوچک‌تر از سطح ظرفیت عادی باشد ولی در بلندمدت، معمولاً جمع ظرفیت مورد انتظار با مجموع ظرفیت عادی تولید برابر می‌گردد.

۲. معمولاً سربار جذب شده در تولید در سطح ظرفیت مورد انتظار تقریباً برابر با سربار واقعی می‌باشد.

۳. این ظرفیت را ظرفیت کوتاه مدت نیز می‌نامند.

تست:

بر اساس کدام یک از موارد زیر، میزان اضافه یا کسر جذب سربار به

حداقل خواهد رسید؟

(۱) ظرفیت عادی

(۲) ظرفیت اسمی

(۳) ظرفیت عملی

(۴) ظرفیت واقعی مورد انتظار

مجموعه پرسش‌های چهار گزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۰

گزینه ۴ صحیح است.

هر چه سطح تولید پیش‌بینی شده (برآوردی) به سطح تولید واقعی نزدیک‌تر باشد، میزان اضافه یا کسر جذب سربار به حداقل خواهد رسید. ظرفیت مورد انتظار، سطح تولید پیش‌بینی شده (برآوردی) برای یک دوره کوتاه مدت است که استفاده از آن اضافه یا کسر جذب سربار را به حداقل می‌رساند.

مثال: مدیریت شرکت فلورا از دایره حسابداری صنعتی خواسته است که نرخ‌های جذب سربار را در سطح (۱) ظرفیت اسمی، (۲) ظرفیت عملی، (۳) ظرفیت عادی و (۴) ظرفیت واقعی مورد انتظار محاسبه نماید. دایره حسابداری صنعتی اطلاعات زیر را تهیه نموده است.

ظرفیت اسمی	ظرفیت عملی	ظرفیت عادی	ظرفیت مورد انتظار	
%۱۰۰	%۹۰	%۸۰	%۷۰	سطوح فعالیت
۱۰,۰۰۰	۹,۰۰۰	۸,۰۰۰	۷,۰۰۰	ساعت کار مستقیم
				برآورد هزینه‌های
				سربار ساخت:
۲,۵۲۰,۰۰۰	۲,۵۲۰,۰۰۰	۲,۵۲۰,۰۰۰	۲,۵۲۰,۰۰۰	ثابت - ریال
۳,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۲,۱۰۰,۰۰۰	متغیر - ریال
<u>۵,۵۲۰,۰۰۰</u>	<u>۵,۲۲۰,۰۰۰</u>	<u>۴,۹۲۰,۰۰۰</u>	<u>۴,۶۲۰,۰۰۰</u>	جمع

مطلوبست: محاسبه نرخ جذب سربار در هر یک از سطوح فوق.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۳۸

حل:

ظرفیت واقعی مورد انتظار	ظرفیت عادی	ظرفیت عملی	ظرفیت اسمی
ریال	ریال	ریال	ریال
۳۶۰	۳۱۵	۲۸۰	۲۵۲
نرخ جذب سربار ثابت برای هر ساعت کار مستقیم ^(۱)			
۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰
نرخ جذب سربار متغیر ^(۲) برای هر ساعت کار مستقیم			
۶۶۰	۶۱۵	۵۸۰	۵۵۲
جمع نرخ جذب سربار			

$$\text{مبلغ سربار ثابت بودجه شده (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت (۱)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

$$\text{مبلغ سربار متغیر بودجه شده (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار متغیر (۲)}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

نکات مثال فوق:

۱- برای محاسبه نرخ جذب سربار ثابت علاوه بر سربار ثابت برآوردی (بودجه شده) به **ظرفیت بودجه شده** نیز نیاز است و ظرفیت بودجه شده، یک سطح از ظرفیت است که به عنوان ظرفیت مبنا برای دوره مالی مورد نظر در نظر گرفته شده است. ظرفیت بودجه شده معمولاً از بین یکی از سطوح ظرفیت برآوردی به شرح زیر انتخاب می‌شود:

۱- ظرفیت اسمی (تئوری)

۲- ظرفیت عملی

۳- ظرفیت عادی (بلند مدت)

۴- ظرفیت واقعی مورد انتظار

بنابراین برای تعیین نرخ جذب سربار ثابت چون در سطوح مختلف ظرفیت، نرخ‌های متفاوتی برای سربار ثابت بدست می‌آید. باید **ظرفیت بودجه شده** مشخص باشد.

۲- همانطور که ملاحظه می‌شود نرخ جذب سربار متغیر در هر سطحی از ظرفیت ثابت است، اما نرخ جذب سربار ثابت **بستگی به سطح ظرفیت بودجه شده دارد**؛ لذا برای تعیین نرخ جذب سربار ثابت لازم است **ظرفیت بودجه شده** مشخص باشد.

۳- مبلغ کل سربار متغیر بودجه‌ای در سطوح مختلف فعالیت متفاوت است. در حالی که مبلغ کل سربار ثابت بودجه‌ای در تمام سطوح فعالیت شرکت در دامنه مربوط ثابت است.

آزاد - ۸۳

نرخ سربار متغیر کارخانه در مورد سطوح ظرفیت عملی، ظرفیت واقعی مورد انتظار و ظرفیت عادی:

(۱) بااستثنای سطح ظرفیت عادی برای سایر سطوح مشابه است.

(۲) بااستثنای سطح ظرفیت عملی برای سایر سطوح مشابه است.

(۳) بااستثنای سطح ظرفیت واقعی مورد انتظار برای سایر سطوح مشابه است.

(۴) برای تمامی سطوح مشابه است.

گزینه ۴ صحیح است.

نرخ جذب سربار متغیر در تمامی سطوح فعالیت شرکت **ثابت** است اما مبلغ کل سربار متغیر بودجه‌ای در سطوح مختلف فعالیت **متفاوت** است. همچنین نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت شرکت **متفاوت** است، در حالی که مبلغ کل سربار ثابت بودجه‌ای در تمام سطوح فعالیت شرکت در **دامنه مربوط ثابت** است.

سراسری - ۸۳

اطلاعات زیر از دفاتر شرکت الف استخراج شده است:

سطح ظرفیت عملی ۱۵۰۰ واحد، سطح ظرفیت عادی ۱۰۰۰ واحد، سطح ظرفیت مورد انتظار ۵۰۰ واحد، سربار ثابت بودجه شده در سطح ظرفیت عملی ۴۵,۰۰۰ ریال، سربار متغیر برآورد شده در سطح ظرفیت مورد انتظار به ازای هر واحد ۱۵ ریال و سطوح ظرفیت در یک دامنه مربوط قرار دارند. کدام مورد نشان دهنده نرخ جذب سربار ثابت و متغیر در سطح ظرفیت عادی می‌باشد؟

(۱) ثابت ۳۰ و متغیر ۱۰ ریال

(۲) ثابت ۳۰ و متغیر ۱۵ ریال

(۳) ثابت ۴۰ و متغیر ۲۰ ریال

(۴) ثابت ۴۵ و متغیر ۱۵ ریال

گزینه ۴ صحیح است.

نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت شرکت متفاوت است.

$$\text{نرخ جذب سربار در} = \frac{\text{مبلغ سربار ثابت بودجه شده}}{\text{ظرفیت بودجه شده (ظرفیت عادی)}}$$

$$\Rightarrow \frac{45,000}{1000} = 45$$

نرخ جذب سربار متغیر در تمامی سطوح فعالیت شرکت یکسان است، بنابراین نرخ جذب سربار متغیر در سطح ظرفیت عادی نیز مشابه ظرفیت مورد انتظار و معادل ۱۵ ریال به ازای هر واحد است.

آزاد - ۸۹ (گروه ب) ژ

برای تنظیم بودجه قابل انعطاف، برخی از اطلاعات در حداکثر ظرفیت تولیدی به شرح زیر است:

ساعت کار مستقیم ۶۰,۰۰۰ ساعت، هزینه سربار متغیر ۱۵۰,۰۰۰ ریال،
هزینه سربار ثابت ۲۴۰,۰۰۰ ریال، با فرض این که ظرفیت عادی برابر با
۸۰٪ ظرفیت تولید باشد، نرخ جذب سربار بر اساس ساعت کار مستقیم
چند ریال است؟

۶/۵ (۱)

۶ (۲)

۷/۵ (۳)

۸/۱۳ (۴)

گزینه ۳ صحیح است.

نرخ جذب سربار متغیر در تمامی سطوح فعالیت شرکت یکسان می باشد:

$$\text{نرخ جذب سربار متغیر} = \frac{\text{سربار متغیر بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

$$\Rightarrow \frac{۱۵۰,۰۰۰}{۶۰,۰۰۰} = ۲/۵ \quad \text{نرخ جذب سربار متغیر به ازای هر ساعت کار مستقیم}$$

نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت شرکت متفاوت می باشد.

$$\text{ظرفیت عادی} = ۶۰,۰۰۰ \times ۸۰\% = ۴۸,۰۰۰$$

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (ظرفیت عادی)}}$$

$$\Rightarrow \frac{۲۴۰,۰۰۰}{۴۸,۰۰۰} = ۵ \quad \text{نرخ جذب سربار ثابت هر ساعت در ظرفیت عادی ۵}$$

$$\text{نرخ جذب سربار در سطح ظرفیت عادی} = ۵ + ۲/۵ = ۷/۵$$

..... از ظرفیت تولید **مازاد** بر آنچه که شرکت می‌تواند انتظار داشته باشد، بکارگیرد یا از ناهماهنگی و عدم توازن بین ظرفیت تجهیزات و ماشین‌آلات مختلف خطوط تولید ناشی می‌شود و حاکی از وجود تسهیلات و امکانات مازاد و غیرضروری است.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - عزیز عالی‌ور - ص ۳۶۸

ظرفیت اضافی

نکته:

۱. از لحاظ نظری هزینه‌های ناشی از ظرفیت اضافی در نرخ جذب هزینه‌های سربار ساخت محسوب نمی‌شود (در تولید محصول استفاده نمی‌شود)
۲. هزینه ظرفیت اضافی، **هزینه دوره** محسوب و در صورت سود و زیان انعکاس می‌یابد.

..... از بیکار بودن کارکنان خطوط تولید و
تجهیزات به علت نبود موقت تقاضا برای محصولات شرکت
ناشی می شود.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - عزیز عالی‌ور - ص ۳۶۸

ظرفیت بلا استفاده

نکته:

۱. این ظرفیت به عدم استفاده از تسهیلات و امکانات شرکت به شکل موقت به دلیل کاهش در تقاضا برای محصولات و خدمات شرکت مربوط می شود.

۲. با توجه به اینکه هزینه مربوط به ظرفیت بلا استفاده **اجتناب ناپذیر** است و برای ایجاد سطح **ظرفیت عادی** ضروری می باشد، به عنوان جزیی از **هزینه محصول** تلقی می گردد.

۳. ظرفیت بلا استفاده همان **ظرفیت سربار** نیز می باشد:

سربار ثابت بودجه ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار (بلا استفاده)

آزاد - ۸۴

- در حسابداری صنعتی «ظرفیت بلا استفاده» چگونه تمیز داده می‌شود؟
- (۱) از ظرفیت تولید مازاد بر آنچه که شرکت می‌تواند انتظار داشته باشد. به کار گیرد یا از ناهماهنگی و عدم توازن بین ظرفیت تجهیزات و ماشین‌آلات مختلف خطوط تولید ناشی می‌شود.
- (۲) از عدم استفاده از کارکنان و تجهیزات تولیدی به علت وقوع شرایط غیر قابل پیش‌بینی و تکرار نشدنی ناشی می‌شود.
- (۳) از بیکار بودن کارکنان خطوط تولید و تجهیزات به علت نبودن موقت تقاضا برای محصولات شرکت ناشی می‌شود.
- (۴) از وجود کارکنان و تجهیزات غیرضروری به دلیل وجود ظرفیت اضافی در برخی از ماشین‌آلات در مقایسه با بازده سایر ماشین‌آلات ناشی می‌شود.

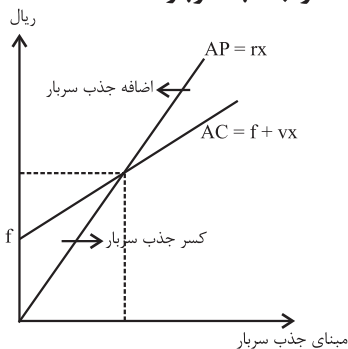

گزینه ۳ صحیح است.

ظرفیت بلا استفاده از بیکار بودن کارکنان خطوط تولید و تجهیزات به علت نبودن موقت تقاضا برای محصولات شرکت ناشی می‌شود. به عبارتی دیگر ظرفیت بلا استفاده به عدم استفاده از تسهیلات و امکانات شرکت به شکل موقت به دلیل کاهش در تقاضا برای محصولات و خدمات شرکت مربوط می‌شود. از طرفی با توجه به اینکه هزینه‌های مربوط به ظرفیت بلا استفاده اجتناب‌ناپذیر است (انتظار وقوع آن می‌رود) و برای ایجاد سطح ظرفیت عادی ضروری می‌باشد، به عنوان جزئی از هزینه محصول تلقی می‌گردد.

الف) اضافه یا کسر جذب سربار ساخت

$AC = f + vx$ خط سربار واقعی:

Ac = سربار ساخت واقعی

f = سربار ثابت واقعی (عرض از مبدأ سربار واقعی)

v = نرخ سربار متغیر واقعی (شیب خط سربار واقعی)

x = مبنای جذب سربار

$AP = r x$ خط سربار جذب شده:

AP = سربار جذب شده

r = نرخ جذب سربار

x = مبنای جذب سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۶

نکات حالت الف

(۱) رابطه اضافه یا کسر جذب سربار به صورت زیر قابل تعیین است:

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$\text{حجم مبنای واقعی} \times \left(\text{نرخ واقعی} - \text{نرخ جذب} \right) = \text{اضافه (کسر) جذب سربار}$$

(۲) مطابق شکل، خط سربار جذب شده از مبدأ مختصات شروع

می‌شود (عرض از مبدأ آن صفر است)

(۳) در محل تلاقی دو خط اضافه (کسر) جذب سربار برابر با صفر است.

(۴) اگر مبنای واقعی جذب سربار کوچک‌تر از نقطه برخورد دو خط باشد،

سربار واقعی از سربار جذب شده بیشتر و بیانگر کسر جذب سربار است.

(۵) اگر مبنای واقعی جذب سربار بزرگ‌تر از نقطه تلاقی دو خط باشد،

سربار واقعی کوچک‌تر از سربار جذب شده است و منجر به اضافه جذب

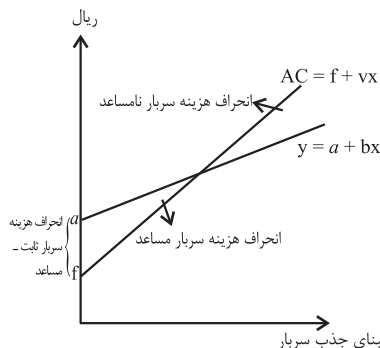
سربار می‌گردد.

۶) در رابطه با اضافه (کسر) جذب سربار نیز **بیشتر بودن** سربار جذب شده از سربار واقعی ساخت بیانگر **اضافه جذب سربار** و در مواردی که سربار جذب شده از سربار واقعی ساخت **کوچک تر** باشد، **کسر جذب سربار** وجود دارد.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۷

ب- ۱) انحراف هزینه سربار ثابت مساعد و انحراف هزینه سربار متغیر نامساعد

$y = a + bx$ خط بودجه مجاز سربار (انعطاف پذیر):

y = بودجه مجاز سربار (بودجه انعطاف پذیر)

a = سربار ثابت بودجه‌ای (عرض از مبدأ بودجه مجاز)

b = نرخ جذب سربار متغیر (شیب خط بودجه مجاز)

x = مبنای جذب سربار

$AC = f + vx$ خط سربار واقعی:

AC = سربار ساخت واقعی

f = سربار ثابت واقعی (عرض از مبدأ سربار واقعی)

v = نرخ سربار متغیر واقعی (شیب خط سربار واقعی)

x = مبنای جذب سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۹

نکات حالت ب - ۱ :

(۱) رابطه انحراف هزینه سربار (ثابت و متغیر) به صورت زیر قابل تعیین است:

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت

$$\text{مبنای واقعی} \times \left(\frac{\text{نرخ واقعی} - \text{نرخ جذب}}{\text{سربار متغیر} - \text{سربار متغیر}} \right) = \text{انحراف هزینه}$$

(۲) اگر عرض از مبدأ بودجه مجاز (سربار ثابت بودجه‌ای) از عرض از مبدأ

سربار واقعی (سربار ثابت واقعی) بزرگ‌تر باشد، **انحراف هزینه سربار**

ثابت مساعد است.

(۳) اگر شیب خط بودجه مجاز (نرخ جذب سربار متغیر) از شیب خط سربار

واقعی (نرخ واقعی سربار متغیر) کوچک‌تر باشد، **انحراف هزینه سربار**

متغیر نامساعد است.

(۴) در رابطه با انحراف هزینه سربار کل نیز بیشتر بودن بودجه مجاز سربار

از بهای واقعی سربار ساخت بیانگر **انحراف هزینه مساعد** و در مواردی

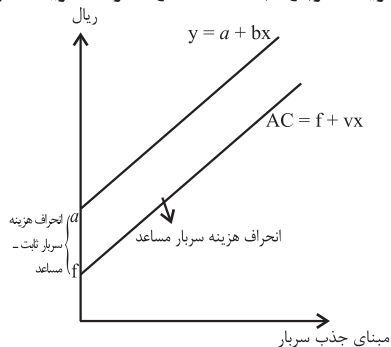
که بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت واقعی کوچکتر باشد،

انحراف هزینه سربار نامساعد است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۸

ب- ۲) انحراف هزینه سربار ثابت مساعد و انحراف هزینه سربار متغیر مساعد

$y = a + bx$ خط بودجه مجاز سربار (انعطاف پذیر):

y = بودجه مجاز سربار (بودجه انعطاف پذیر)

a = سربار ثابت بودجه‌ای (عرض از مبدأ بودجه مجاز)

b = نرخ جذب سربار متغیر (شیب خط بودجه مجاز)

x = مبنای جذب سربار

$AC = f + vx$ خط سربار واقعی:

AC = سربار ساخت واقعی

f = سربار ثابت واقعی (عرض از مبدأ سربار واقعی)

v = نرخ سربار متغیر واقعی (شیب خط سربار واقعی)

x = مبنای جذب سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۹

نکات حالت ب - ۲ :

(۱) رابطه انحراف هزینه سربار (ثابت و متغیر) به صورت زیر قابل تعیین است:

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت

مبنای واقعی $\times \left(\begin{matrix} \text{نرخ واقعی} \\ \text{سربار متغیر} \end{matrix} - \begin{matrix} \text{نرخ جذب} \\ \text{سربار متغیر} \end{matrix} \right) = \text{انحراف هزینه سربار متغیر}$

(۲) اگر عرض از مبدأ بودجه مجاز (سربار ثابت بودجه‌ای) از عرض از مبدأ سربار واقعی (سربار ثابت واقعی) بزرگ‌تر باشد، **انحراف هزینه سربار ثابت مساعد است.**

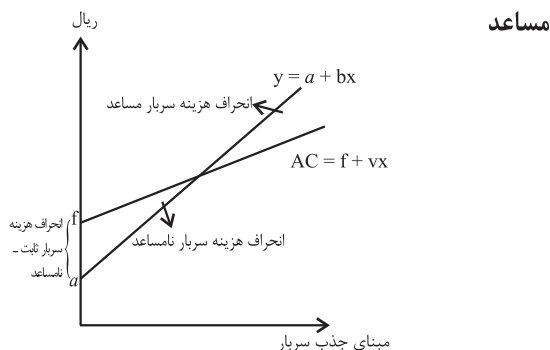
(۳) اگر شیب خط بودجه مجاز (نرخ جذب سربار متغیر) از شیب خط سربار واقعی (نرخ واقعی سربار متغیر) بزرگ‌تر باشد، **انحراف هزینه سربار متغیر مساعد است.**

(۴) در رابطه با انحراف هزینه سربار کل نیز بیشتر بودن بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت بیانگر **انحراف هزینه مساعد** و در مواردی که بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت واقعی کوچکتر باشد، **انحراف هزینه سربار نامساعد است.**

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۸

ب- ۳) انحراف هزینه سربار ثابت نامساعد و انحراف هزینه سربار متغیر

$y = a + bx$ خط بودجه مجاز سربار (انعطاف پذیر):

y = بودجه مجاز سربار (بودجه انعطاف پذیر)

a = سربار ثابت بودجه‌ای (عرض از مبدأ بودجه مجاز)

b = نرخ جذب سربار متغیر (شیب خط بودجه مجاز)

x = مبنای جذب سربار

$AC = f + vx$ خط سربار واقعی:

Ac = سربار ساخت واقعی

f = سربار ثابت واقعی (عرض از مبدأ سربار واقعی)

v = نرخ سربار متغیر واقعی (شیب خط سربار واقعی)

x = مبنای جذب سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۹

نکات حالت ب - ۳ :

- (۱) رابطه انحراف هزینه سربار (ثابت و متغیر) به صورت زیر قابل تعیین است:
- سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار
- سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت
- مبنای واقعی $\times \left(\begin{matrix} \text{نرخ واقعی} \\ \text{سربار متغیر} \end{matrix} - \begin{matrix} \text{نرخ جذب} \\ \text{سربار متغیر} \end{matrix} \right) = \text{انحراف هزینه سربار متغیر}$
- (۲) اگر عرض از مبدأ بودجه مجاز (سربار ثابت بودجه‌ای) از عرض از مبدأ سربار واقعی (سربار ثابت واقعی) کوچک‌تر باشد، انحراف هزینه سربار ثابت نامساعد است.

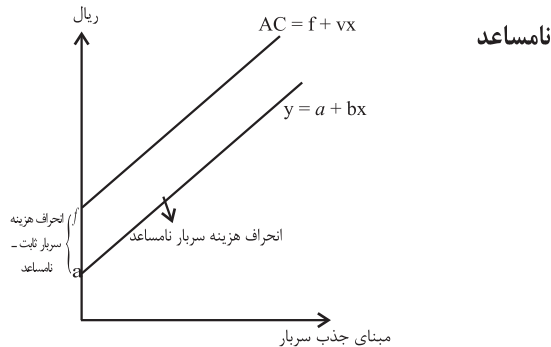
- (۳) اگر شیب خط بودجه مجاز (نرخ جذب سربار متغیر) از شیب خط سربار واقعی (نرخ واقعی سربار متغیر) بزرگ‌تر باشد، انحراف هزینه سربار متغیر مساعد است.

- (۴) در رابطه با انحراف هزینه سربار کل نیز بیشتر بودن بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت بیانگر انحراف هزینه مساعد و در مواردی که بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت واقعی کوچکتر باشد، انحراف هزینه سربار نامساعد است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۸

ب- ۴) انحراف هزینه سربار ثابت نامساعد و انحراف هزینه سربار متغیر

$y = a + bx$ خط بودجه مجاز سربار (انعطاف پذیر):

y = بودجه مجاز سربار (بودجه انعطاف پذیر)

a = سربار ثابت بودجه‌ای (عرض از مبدأ بودجه مجاز)

b = نرخ جذب سربار متغیر (شیب خط بودجه مجاز)

x = مبنای جذب سربار

$Ac = f + vx$ خط سربار واقعی:

AC = سربار ساخت واقعی

f = سربار ثابت واقعی (عرض از مبدأ سربار واقعی)

v = نرخ سربار متغیر واقعی (شیب خط سربار واقعی)

x = مبنای جذب سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۹

نکات حالت ب - ۴:

- (۱) رابطه انحراف هزینه سربار (ثابت و متغیر) به صورت زیر قابل تعیین است:
- سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار
- سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت
- مبنای واقعی $\times \left(\begin{array}{c} \text{نرخ واقعی} \\ \text{سربار متغیر} \end{array} - \begin{array}{c} \text{نرخ جذب} \\ \text{سربار متغیر} \end{array} \right) = \text{انحراف هزینه سربار متغیر}$
- (۲) اگر عرض از مبدأ بودجه مجاز (سربار ثابت بودجه‌ای) از عرض از مبدأ سربار واقعی (سربار ثابت واقعی) کوچک‌تر باشد، انحراف هزینه سربار ثابت نامساعد است.

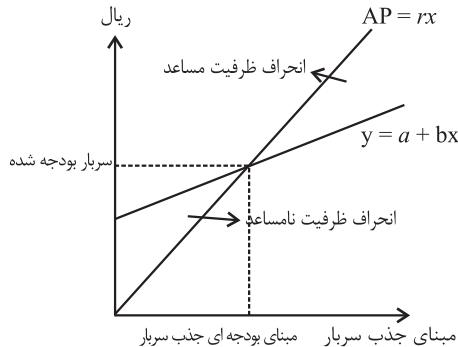
- (۳) اگر شیب خط بودجه مجاز (نرخ جذب سربار متغیر) از شیب خط سربار واقعی (نرخ واقعی سربار متغیر) کوچک‌تر باشد، انحراف هزینه سربار متغیر نامساعد است.

- (۴) در رابطه با انحراف هزینه سربار کل نیز بیشتر بودن بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت بیانگر انحراف هزینه مساعد و در مواردی که بودجه مجاز سربار از بهای واقعی سربار ساخت واقعی کوچکتر باشد، انحراف هزینه سربار نامساعد است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۳۸

ج) انحراف ظرفیت سربار

$y = a + bx$ خط بودجه مجاز سربار (انعطاف پذیر):

y = بودجه مجاز سربار (بودجه انعطاف پذیر)

a = سربار ثابت بودجه‌ای (عرض از مبدأ بودجه مجاز)

b = نرخ جذب سربار متغیر (شیب خط بودجه مجاز)

x = مبنای جذب سربار

$AP = r x$ خط سربار جذب شده:

AP = سربار جذب شده

r = نرخ جذب سربار

x = مبنای جذب سربار

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۰

نکات حالت ج :

(۱) رابطه انحراف ظرفیت سربار به صورت زیر قابل تعیین است:

بودجه مجاز سربار - سربار جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} \times \left(\text{حجم مبنای بودجه ای} - \text{حجم مبنای واقعی} \right) = \text{انحراف ظرفیت سربار}$$

(۲) در محل تلاقی خطوط سربار جذب شده و بودجه مجاز سربار، **انحراف ظرفیت سربار برابر صفر** و مختصات این نقطه بیانگر **حجم مبنای بودجه‌ای جذب سربار و سربار بودجه‌ای** است.

(۳) اگر حجم مبنای واقعی جذب سربار **کوچک‌تر** از حجم مبنای بودجه‌ای آن باشد، **انحراف ظرفیت نامساعد** خواهد شد.

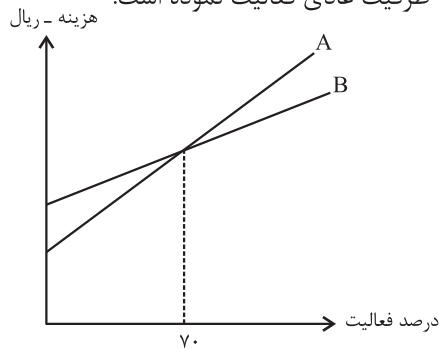
(۴) اگر حجم مبنای واقعی جذب سربار **بزرگ‌تر** از حجم مبنای بودجه‌ای آن باشد، **انحراف ظرفیت مساعد** خواهد شد.

(۵) مطابق شکل، **خط سربار جذب شده از مبدأ مختصات شروع می‌شود**.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۰

تست:
در نمودار زیر خطوط A و B به ترتیب نشان دهنده هزینه‌های واقعی و بودجه قابل انعطاف سربار است. محور افقی سطوح مختلف ظرفیت عادی را که ملاک تعیین نرخ جذب سربار است نشان می‌دهد. شرکت در سال جاری در ۷۰٪ ظرفیت عادی فعالیت نموده است.

کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟

انحراف ظرفیت سربار	انحراف هزینه سربار	انحراف هزینه سربار متغیر
ثابت	ثابت	متغیر
مساعد	مساعد	مساعد
نامساعد	مساعد	نامساعد
نامساعد	نامساعد	مساعد
نامساعد	نامساعد	نامساعد

مجموعه پرسش‌های چهارگزینه‌ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۴

گزینه ۲ صحیح است.

انحراف ظرفیت سربار در واقع سربار ثابت جذب نشده است و با توجه به اینکه شرکت در ۷۰٪ ظرفیت عادی فعالیت نموده است، می‌توان نتیجه گرفت که ۳۰٪ از سربار ثابت جذب تولید نشده و در واقع انحراف ظرفیت سربار نامساعد است.

انحراف هزینه سربار ثابت از رابطه زیر بدست می‌آید:

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه شده = انحراف هزینه سربار ثابت
با توجه به اینکه عرض از مبدأ خط B (سربار ثابت بودجه شده) بالاتر از عرض از مبدأ خط A (سربار ثابت واقعی) است می‌توان نتیجه گرفت که انحراف هزینه سربار ثابت مساعد است.

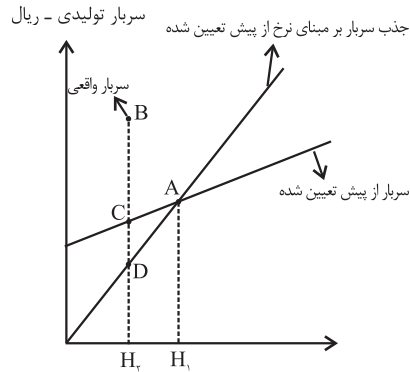
انحراف هزینه سربار متغیر از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$\text{انحراف هزینه سربار متغیر} = \left(\frac{\text{نرخ واقعی} - \text{نرخ جذب}}{\text{سربار متغیر}} \right) \times \text{مبنای واقعی}$$

در نمودار مورد نظر، شیب خط B بیانگر نرخ جذب سربار متغیر و شیب خط A نشان دهنده نرخ سربار متغیر واقعی می‌باشد. با توجه به اینکه شیب خط A بیشتر از شیب خط B است، می‌توان نتیجه گرفت که انحراف هزینه سربار متغیر نامساعد است.

تست:

نمودار روابط بین سربار از پیش تعیین شده و جذب سربار بر مبنای نرخ از پیش تعیین شده به شرح زیر می باشد:

H_1 معرف سطح فعالیت برآورد شده، H_2 معرف سطح فعالیت واقعی و B معرف سربار واقعی برای تولید واقعی است. کدام یک از عبارات زیر صحیح است؟

(۱) BD معرف انحراف هزینه سربار است.

(۲) BD معرف انحراف ظرفیت سربار است.

(۳) BC معرف انحراف ظرفیت سربار و CD معرف انحراف هزینه سربار است.

(۴) BC معرف انحراف هزینه سربار و CD معرف انحراف ظرفیت سربار است.

مجموعه پرسش های چهارگزینه ای حسابداری صنعتی - جمشید اسکندری - ص ۲۴

گزینه ۴ صحیح است.

B؛ سربار واقعی، C؛ بودجه مجاز سربار و D؛ سربار جذب شده می‌باشد. بنابراین BC (تفاوت بین بودجه مجاز و سربار واقعی) معرف انحراف هزینه سربار، CD (تفاوت بین بودجه مجاز و سربار جذب شده) معرف انحراف ظرفیت سربار و BD (تفاوت بین سربار جذب شده و سربار واقعی) معرف انحراف کل سربار است.

جمع‌بندی نکات فصل دوم

تجزیه و تحلیل سربار در روش هزینه‌یابی نرمال

نرخ جذب سربار هم در سیستم هزینه‌یابی و هم در
سیستم هزینه‌یابی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۳۵

سفارش کار

مرحله‌ای

برآورد هزینه‌های سربار ساخت، انتخاب مبنا، تعیین سطح فعالیت موردنظر و محاسبه نرخ جذب سربار، همگی شروع دوره مالی انجام می‌گیرد، اما هزینه‌های واقعی سربار ساخت، به شکل روزانه و در حساب‌ها انعکاس می‌یابد.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۳۹

قبل از

پس از وقوع

کسر جذب سربار، بهای محصولات و اضافه
جذب سربار، بهای آنها است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۱۳

افزاینده

کاهنده

انحراف ظرفیت سربار، از تفاوت مبلغ طی دوره و
..... بدست می آید.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۲۷

سربار ثابت جذب شده

سربار ثابت بودجه‌ای

سهم هر واحد محصول در سطوح مختلف فعالیت از بابت هزینه‌های ثابت، و از بابت هزینه‌های متغیر، است.

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهمیم - ص ۵۲

متغیر

ثابت

بخش دوم

تسهیم هزینه‌های سربار

اهداف تسهیم هزینه یابی سربار (بهای غیرمستقیم):

- (۱) اطلاعات.
- (۲) ارائه اطلاعات برای
- (۳) ایجاد در کارکنان و مدیران.
- (۴) توجیه و یا محاسبه مبلغ قابل بازپرداخت.
- (۵) محاسبه بهای ساخت موجودی ها جهت انعکاس در و
یا

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۴۷
حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص

۲۰۴

- (۱) بهایابی (هزینه یابی)^۱
- (۲) تصمیم‌گیری‌های اقتصادی
- (۳) انگیزه
- (۴) بهای ساخت
- (۵) ترازنامه - صورت سود و زیان

۱- فرآیند تعیین بهای تمام شده کالا و خدمات را بهایابی می‌نامند.

آزاد - ۸۹ (گروه الف)

کدام یک از موارد زیر از دلایل‌های اصلی تخصیص بهای عوامل غیرمستقیم به موضوع بها نمی‌باشد؟

- (۱) ایجاد انگیزه در کارکنان و مدیران
- (۲) محاسبه کاملاً دقیق بهای تمام شده
- (۳) توجیه بهای ساخت و یا محاسبه منابع قابل بازپرداخت
- (۴) ارائه اطلاعات برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی

گزینه ۲ صحیح است.

مهم ترین اهداف تسهیم هزینه های سربار (بهای غیرمستقیم) به

شرح زیر هستند:

(۱) هزینه یابی محصولات

(۲) ارائه اطلاعات برای تصمیم گیری های اقتصادی

(۳) ایجاد انگیزه در کارکنان و مدیران

(۴) توجیه بهای ساخت و یا محاسبه منابع قابل بازپرداخت

(۵) محاسبه بهای ساخت موجودی ها جهت انعکاس در ترازنامه و یا صورت

سود و زیان

با توجه به اینکه برای تسهیم بهای عوامل غیر مستقیم روش کاملاً دقیق

وجود ندارد و تا حدودی قضاوتی است محاسبه کاملاً دقیق بهای تمام

شده ممکن نیست.

مبنای تسهیم هزینه‌های سربار (بهای غیرمستقیم)؟
(۴ مورد)

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۰۶

۱- مبنای علت و معلولی

(قوی‌ترین و مستدل‌ترین مبنا برای تخصیص بها، مبنای علت و معلولی است. اگر تحقق بها ناشی از یک عامل خاص باشد، بها را باید بر مبنای آن عامل، تخصیص داد. اگر اجاره بها را در نظر بگیریم و گذشت زمان را علت تحقق اجاره بها بنامیم، می‌توان اجاره را به عامل زمان تخصیص داد)

۲- مبنای دریافت منافع

(مبنای دیگری که از لحاظ اولویت‌بندی بعد از مبنای علت و معلولی قرار می‌گیرد، مبنای دریافت منافع است. اگر به فرض بخواهیم بهای خدمات دایره رستوران را به دوایر فعال در یک شرکت تخصیص دهیم، طبق این مبنا سهم دایره‌ای که از خدمات رستوران بیشتر استفاده کرده است، بیشتر خواهد بود. استفاده از این مبنا همچون مبنای علت و معلولی، موجب افزایش مسئولیت‌پذیری و کنترل می‌شود و در مقابل استفاده غیرضروری از منابع، یک عامل بازدارنده است)

۳- مبنای توان تحمل

(مبنای سوم، مبنای توان و تحمل است. برای مثال اگر تسهیم بهای خدمات دایره رستوران را در یک شرکت تولیدی در نظر بگیریم، ممکن است یک دایره خاص بسیار سودآور بوده و تخصیص کل یا بخش عمده بهای خدمات دایره رستوران به آن، تأثیر چندانی در وضعیت آن نداشته باشد در حالی که در مورد یک دایره ضعیف با سودآوری پایین، ممکن است تخصیص عمده بهای خدمات رستوران به آن بسیار حیاتی و یا غیرقابل تحمل باشد به طوری که ادامه فعالیت آن را زیر سؤال ببرد)

۴- مبنای عدالت و منصفانه بودن

(این مبنا بیشتر در قراردادهای دولتی و سایر قراردادهایی مورد استفاده قرار می‌گیرد که قیمت فروش کالا بر مبنای جمع بهای تخصیص یافته به آن کالا تعیین می‌شود. در چنین شرایطی طرفین قرارداد به بهای ساخت به عنوان مبنای معقولی برای تعیین قیمت نگاه می‌کنند)

سراسری - ۸۱

مناسب‌ترین عامل در تصمیم‌گیری در مورد آنچه چگونه هزینه‌های غیرمستقیم به محصولات تخصیص یابد کدام است؟

(۱) علت و معلول

(۲) توان تحمل

(۳) دریافت منافع

(۴) عدالت و انصاف

گزینه ۱ صحیح است.

بهترین مبنای تسهیم کلیه اقلام بها اعم از مستقیم و غیرمستقیم مبنای **علت و معلول** می باشد. مبناهای دیگری که از لحاظ اولویت بندی بعد از مبنای علت و معلول قرار می گیرند، **مبنای دریافت منافع**، **مبنای توان تحمل و مبنای عدالت و منصفانه بودن** می باشند.

دوایر فعال در هر شرکت:

..... (۱)

..... (۲)

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

(۱) دواير عملياتى

(۲) دواير خدماتى

..... دوایری هستند که مستقیماً در راستای هدف
شرکت فعالیت می کنند.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

دوایر عملیاتی

نکته:

۱. در شرکت‌های تولیدی، دوایر تولیدی نقش دوایر عملیاتی را دارند و مستقیماً در تبدیل مواد اولیه به محصول دخالت دارند.
۲. دوایر عملیاتی همان دوایر **تولیدی** می‌باشند.

..... دواپری هستند که برای ارائه خدمات به دواپر عملیاتی تشکیل شده‌اند و هدف آن‌ها در واقع تأمین برخی از نیازهای دواپر عملیاتی است.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

دوایر خدماتی

نکته:

۱. در یک شرکت تولیدی، رستوران یک دایره خدماتی است.

۲. دایره خدماتی همان دایره پشتیبانی می باشد.

سربار هر دایره متشکل از دو نوع سربار می باشد:

(۱)

(۲)

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

(۱) سربار مستقیم

(۲) سربار غیرمستقیم

..... سرباری است که در خود آن دایره رخ می‌دهد و
سایر دوایر در آن سهیم نیستند.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۰۸

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

سربار مستقیم

نکته:

۱. هزینه‌هایی از قبیل هزینه مواد غیرمستقیم، هزینه دستمزد غیرمستقیم، هزینه‌های سرپرستی، هزینه جانبی دستمزد، هزینه‌های تعمیر و نگهداری و هزینه استهلاک ماشین‌آلات نمونه‌هایی از **سربار مستقیم** هستند.
۲. **سربار مستقیم** به سهولت با دایری که هزینه در آن واقع شده، اعم از عملیاتی یا پشتیبانی، قابل **رهگیری** است.

..... سرباری است که در سایر دواير اتفاق می افتد
ولی سهمی از آن به دوايري که از خدمات آن دایره استفاده
می کنند، تخصیص می یابد.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۲۰۸

سربار غیرمستقیم

نکته:

۱. هزینه‌هایی از قبیل سوخت و روشنایی، اجاره ساختمان کارخانه و استهلاک ساختمان کارخانه نمونه‌هایی از **سربار غیرمستقیم** می‌باشند.
۲. سربار غیرمستقیم از طریق **رهگیری** به دوایر تخصیص نمی‌یابد بلکه به گونه‌ای **منطقی و سیستماتیک** بین دوایر استفاده کننده، تسهیم می‌شود.

تسهیم هزینه‌های سربار ساخت:

(۱)

(۲)

(۳)

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۵

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۰۷

(۱) تسهیم (تخصیص) اولیه

(۲) تسهیم (تخصیص) ثانویه

(۳) تسهیم (تخصیص) نهایی^۱

(۱) = منظور کردن هزینه‌های سربار دوایر عملیاتی (پس از تسهیم ثانویه هزینه‌های سربار) به سفارشات و محصولات تولید شده و خدمات ارائه شده.

تسهیم هزینه‌های سربار ساخت به دایر عملیاتی و پشتیبانی را می‌گویند.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۵

تسهیم اولیه

مثال: اطلاعات مربوط به دواير خدماتی و عملیاتی شرکت ایرانیان در اختیار می باشد:

سربار مستقیم:	دایره خدماتی			دایره عملیاتی		جمع
	اداری	رستوران	تعمیر و نگهداری	مونتاز	بسته بندی	
مواد	—	—	—	۱۲۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
دستمزد	۳۴,۰۰۰	۳۶,۰۰۰	۴۴,۰۰۰	۲۰۴,۰۰۰	۱۸۲,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
	۳۴,۰۰۰	۳۶,۰۰۰	۴۴,۰۰۰	۳۲۴,۰۰۰	۲۶۲,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰
سربار غیرمستقیم:						
دستمزد غیرمستقیم						۲۰۰,۰۰۰
آب، برق و گاز مشترک						۱۰۰,۰۰۰
سایر						۱۰۰,۰۰۰
جمع						۱,۱۰۰,۰۰۰

دواير	مبنای تسهيم		ساعت کار کارکنان		مساحت دایره	
			ساعت	%	متر مربع	%
اداری			۲۰,۰۰۰	۴	۲۰۰	۴
رستوران			۳۰,۰۰۰	۶	۳۰۰	۶
تعمیر و نگهداری			۶۰,۰۰۰	۱۲	۵۰۰	۱۰
مونتاز			۲۱۰,۰۰۰	۴۲	۲۵۰۰	۵۰
بسته بندی			۱۸۰,۰۰۰	۳۶	۱۵۰۰	۳۰
جمع			۵۰۰,۰۰۰	۱۰۰%	۵۰۰۰	۱۰۰%

هزینه‌های سربار غیرمستقیم به ۲ شکل زیر تسهیم می‌شوند:

(۱) هزینه دستمزد غیرمستقیم و سایر سربار غیرمستقیم بر

مبنای ساعت کار کارکنان تسهیم می‌شوند.

(۲) هزینه آب، برق و گاز مشترک بر مبنای مساحت دایره

تسهیم می‌شوند.

با توجه به اطلاعات فوق مطلوبست:

تسهیم سربار مستقیم و غیرمستقیم (سربار ساخت) به

دوایر عملیاتی و پشتیبانی (تسهیم اولیه)

حل:

جمع	دایره عملیاتی (تولیدی)		دایره خدماتی (پشتیبانی)		
	بسته‌بندی	مونتاژ	تعمیر و نگهداری	رستوران	اداری
۷۰۰,۰۰۰	۲۶۲,۰۰۰	۳۳۴,۰۰۰	۴۴,۰۰۰	۳۶,۰۰۰	۳۴,۰۰۰
سربار مستقیم: ۳۴,۰۰۰					
سربار غیر مستقیم:					
دستمزد					
۲۰۰,۰۰۰	۷۲,۰۰۰	۸۴,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۸۰۰۰ ^(۱)
غیرمستقیم:					
آب، برق و					
۱۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۶۰۰۰	۴۰۰۰ ^(۲)
گاز مشترک					
سایر					
۱۰۰,۰۰۰	۳۶,۰۰۰	۴۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۶۰۰۰	۴۰۰۰ ^(۳)
۱,۱۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰

$$(۱) \quad ۲۰۰,۰۰۰ \times ۴\% = ۸۰۰۰$$

$$(۲) \quad ۱۰۰,۰۰۰ \times ۴\% = ۴۰۰۰$$

$$(۳) \quad ۱۰۰,۰۰۰ \times ۴\% = ۴۰۰۰$$

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۵۴

تسهیم هزینه‌های سربار دوایر پشتیبانی (پس از تسهیم اولیه هزینه‌های سربار) به دوایر استفاده از خدمات ارائه شده، اعم از عملیاتی یا پشتیبانی را می‌گویند.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۵

تسهیم ثانویه

روش‌های تسهیم هزینه‌های دواير پشتیبانی (تسهیم ثانویه):

الف)

ب)

ج)

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۶

الف) روش مستقیم

ب) روش یکطرفه

ج) روش دوطرفه

سراسری - ۸۵

روش‌های مستقیم، یک طرفه و متقابل، روش‌های تسهیم
 سربار می‌باشند.

(۱) اولیه

(۲) ثانویه

(۳) نهایی

(۴) متوازن

گزینه ۲ صحیح است.

تسهیم هزینه‌های دوایر پشتیبانی (خدماتی) به دوایر استفاده کننده از خدمات ارائه شده اعم از پشتیبانی و عملیاتی (تسهیم ثانویه) به یکی از سه روش زیر صورت می‌گیرد:

الف - روش مستقیم

ب - روش یک طرفه (پلکانی)

ج - روش دو طرفه (متقابل)

در روش، هزینه‌های دواير پشٲٲبانی صرفاً
 به **دواير عملیاتی** تسهیم می‌گردد و از تسهیم هزینه‌های
 دواير پشٲٲبانی به یکدیگر صرف نظر می‌شود.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۷

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۲

مستقیم

نکته:

۱. در این روش هیچ سهمی از هزینه‌های سربار دایره خدماتی به خود آن دایره داده نمی‌شود.
۲. در این روش مبنای تسهیم مربوط به دایر پشتیبانی (خدماتی) در محاسبات استفاده نمی‌شود.

تست (آزمون‌های حسابداران رسمی ایران - ۸۷)

در تسهیم هزینه‌های دواير خدماتی به دواير تولیدی، در کدام روش، هزینه دواير خدماتی فقط به دواير تولیدی سرشکن می‌شود؟

(۱) روش مستقیم

(۲) روش یک طرفه

(۳) روش ریاضی یا متقابل

(۴) روش یک طرفه و مستقیم

مجموعه پرسش‌های چهارگزینه‌ای حسابداری صنعتی - علی مصدر - ص ۵۵۵ (۲۰۱۱)

گزینه ۱ صحیح است.

در روش مستقیم، هزینه‌های دواير خدماتی (پشتیبانی) صرفاً به دواير تولیدی (عملیاتی) تسهیم می‌گردد و از تسهیم هزینه‌های دواير خدماتی به یکدیگر صرف نظر می‌شود.

گزینه ۲ صحیح نمی‌باشد، چرا که در روش یک طرفه تعاملات و بهای خدمات متقابل بین دواير خدماتی تا حدودی مورد توجه قرار می‌گیرد.

گزینه ۳ صحیح نمی‌باشد، چرا که در روش ریاضی تمام روابط و خدمات متقابل بین دواير خدماتی در محاسبات تسهیم بها لحاظ می‌شود.

گزینه ۴ به دلیل وجود روش یک طرفه نادرست می‌باشد.

ویژگی‌های روش مستقیم:

- ۱- در این روش اهمیتی ندارد.
- ۲- هزینه دواير خدماتی فقط به دواير تسهيم می‌شود.
- ۳- روش مستقیم روش و از لحاظ تئوری
روش تسهيم محسوب می‌شود.
- ۴- برای کنترل هزینه و روش مناسبی نیست.
- ۵- تعامل و خدمات متقابل بين دواير خدماتی گرفته می‌شود.
- ۶- به‌کارگیری روش مستقیم در شرایطی که بهای خدمات متقابل ارائه شده توسط دواير خدماتی به یکدیگر باشد، مناسب است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۱

۱- اولویت تسهیم

۲- عملیاتی (تولیدی)

۳- ساده‌ترین = نامناسب‌ترین

۴- سنجش مسئولیت

۵- نادیده

۶- بی اهمیت

سراسری - ۸۴

در روش‌های مختلف تسهیم دوایر پشتیبانی، در کدام یک از روش‌ها کمترین توجه به موضوع مسئولیت‌پذیری می‌شود؟

(۱) روش یک طرفه

(۲) روش دو طرفه

(۳) روش مستقیم

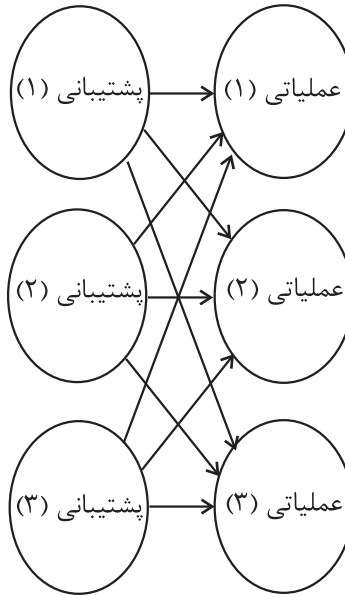
(۴) روش ریاضی

گزینه ۳ صحیح است.

با توجه به اینکه در تسهیم (تخصیص) هزینه دواير خدماتی (پشتیبانی) به دواير عملیاتی (تولیدی) به **روش مستقیم**، بهای کلیه خدمات استفاده شده توسط دواير خدماتی **نادیده** گرفته می‌شود، ممکن است این دواير در استفاده از خدمات یکدیگر زیاده‌روی (افراط) نموده و موجب اتلاف منابع شرکت شوند. به همین دلیل این روش از **لحاظ سنجش مسئولیت روش چندان مناسبی نیست**. این مشکل در روش **یک طرفه** تا حدودی وجود دارد، اما میزان آن با توجه به در نظر گرفتن بخشی از بهای خدمات متقابل دواير خدماتی به یکدیگر **کمتر** از روش مستقیم است. از طرفی در روش **متقابل (دو طرفه - ریاضی)** با توجه به شناسایی بهای خدمات متقابل بین دواير خدماتی، امکان کنترل بهای این‌گونه خدمات را فراهم می‌آورد و از **لحاظ سنجش مسئولیت بهترین روش می‌باشد**.

تسهیم بهای خدمات دواير پشتیبانی به روش مستقیم:

همانطور که مشاهده می‌شود، روابط (تعامل) بین دواير پشتیبانی نادیده گرفته می‌شود.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکت محمدقسیم عثمانی - علی قاسم‌زاده - ص ۲۰۹

مثال: شرکت الیکا دارای دو دایره عملیاتی ساخت و مونتاژ و دو دایره پشتیبانی رستوران و تأسیسات می باشد. مبنای تسهیم هزینه های دایره رستوران، تعداد پرسنل و دایره تأسیسات، سطح زیربنای دواير است. ساير اطلاعات به شرح زیر است:

دایره	سربار مستقیم	تعداد پرسنل	سطح زیربنا
	ریال	نفر	متر مربع
عملیاتی ساخت	۵۶۰,۰۰۰	۲۰	۵۰۰
عملیاتی مونتاژ	۴۲۰,۰۰۰	۲۰	۲۰۰
پشتیبانی رستوران	۲۵۴,۱۰۰	۵	۳۰۰
پشتیبانی تأسیسات	۱۴۰,۰۰۰	۱۰	۲۰۰
	<u>۱,۳۷۴,۱۰۰</u>	<u>۵۵</u>	<u>۱۲۰۰</u>

مطلوبست: تسهیم هزینه دواير پشتیبانی به روش مستقیم.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۷

حل:

دوایر عملیاتی (تولیدی)			دوایر خدماتی (پشتیبانی)		سربار قبل از تسهیم:
جمع	مونتاژ	ساخت	تأسیسات	رستوران	
۱,۳۷۴,۱۰۰	۴۲۰,۰۰۰	۵۶۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۲۵۴,۱۰۰	
تسهیم سربار دوایر					
پشتیبانی:					
	۱۲۷,۰۵۰	۱۲۷,۰۵۰		(۲۵۴,۱۰۰)	دایره رستوران
	۴۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	(۱۴۰,۰۰۰)		دایره تأسیسات
<u>۱,۳۷۴,۱۰۰</u>	<u>۵۸۷,۰۵۰</u>	<u>۷۸۷,۰۵۰</u>	<u>۰</u>	<u>۰</u>	سربار پس از تسهیم

$$\text{رستوران} \rightarrow \frac{۲۵۴,۱۰۰}{۲۰+۲۰} \times \begin{cases} ۲۰=۱۲۷,۰۵۰ \\ ۲۰=۱۲۷,۰۵۰ \end{cases}$$

$$\text{تأسیسات} \rightarrow \frac{۱۴۰,۰۰۰}{۵۰۰+۲۰۰} \times \begin{cases} ۵۰۰=۱۰۰,۰۰۰ \\ ۲۰۰=۴۰,۰۰۰ \end{cases}$$

(همانطور که مشاهده می‌شود در روش مستقیم اطلاعات مبنای تسهیم (تعداد پرسنل و سطح زیربنا) مربوط به دوایر خدماتی (پشتیبانی) در محاسبات استفاده نمی‌شود)

نکات مثال فوق:

۱- پس از تسهیم هزینه‌های دواير پشتیبانی به دواير عملیاتی، (سربار پس از تسهیم)، **نرخ جذب سربار** هر یک از دواير عملیاتی بر اساس یکی از **مبناهای جذب سربار**، قابل محاسبه خواهد بود. برای تعیین نرخ جذب سربار هر یک از دواير عملیاتی می‌توان از مبناهای مختلف جذب سربار استفاده نمود. برای مثال می‌توان در یک دایره از ساعت کار مستقیم و در دایره دیگر از ساعت کار ماشین‌آلات به عنوان مبنای جذب سربار استفاده کرد.

۲- همانطور که مشخص می‌باشد در روش مستقیم روابط بین دواير پشتیبانی **نادیده** گرفته می‌شود.

۳- همانطور که مشخص است در این روش مبنای تسهیم مربوط، به دواير پشتیبانی رستوران و تأسیسات که به ترتیب تعداد پرسنل (۵ و ۱۰) و سطح زیربنا (۳۰۰ و ۲۰۰) می‌باشد، در محاسبات استفاده نشده است.

سراسری - ۸۱

هزینه‌های سربار مستقیم آلفا و بتا به ترتیب ۸۸۰۰ و ۱۰,۰۰۰ ریال است. این دو دواير پشتیبانی، خدمات خود را به صورت زیر به سایر دواير ارائه می‌دهند. سهم دایره تولیدی ۱ از پشتیبانی آلفا به روش مستقیم چند ریال است؟

ارائه خدمات		شرح
بتا	آلفا	
۵۰٪	۴۰٪	تولیدی ۱
۴۰٪	۴۰٪	تولیدی ۲
۱۰٪	—	پشتیبانی آلفا
—	۲۰٪	پشتیبانی بتا

(۱) ۳۵۲۰

(۲) ۳۸۰۰

(۳) ۴۰۰۰

(۴) ۴۴۰۰

گزینه ۴ صحیح است.

در روش مستقیم هزینه سربار دواير پشتیبانی (خدماتی) تنها بین دواير عملیاتی (تولیدی) تسهیم می‌گردد و هیچ سهمی از آن‌ها به سایر دواير پشتیبانی (خدماتی) داده نمی‌شود. به عبارتی دیگر در روش مستقیم مبنای تسهیم مربوط به دواير پشتیبانی (خدماتی) در محاسبات استفاده نمی‌شود. بنابراین هزینه سربار مستقیم دایره پشتیبانی (خدماتی) آلفا به نسبت مساوی (۴۰٪ و ۴۰٪) فقط به دایره تولیدی ۱ و ۲ تسهیم می‌گردد:

$$۸۸۰۰ \div ۲ = ۴۴۰۰$$

در روش هزینه‌های دواير پشتیانی بر اساس ترتیبی مشخص و از پیش تعیین شده به دواير دیگر سرشکن می‌شود و پس از تسهیم هزینه‌های یک دایره پشتیانی، آن دایره از محاسبات حذف و هیچ‌گونه سهمی از هزینه‌های سایر دواير پشتیانی به آن دایره تسهیم نمی‌شود.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۸

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۲

یک طرفه

نکته:

۱. در این روش (همانند روش مستقیم) هیچ سهمی از هزینه‌های سربار دایره خدماتی به خود آن دایره داده نمی‌شود.
۲. این روش را روش گام به گام، پلکانی، مرحله به مرحله، نخستین و متوالی نیز می‌گویند.

آزاد - ۸۹ (گروه د)

در کدام یک از روش‌های تخصیص هزینه‌های سربار، هنگامی که هزینه‌های سربار یک دایره خدماتی به سایر دوایر تخصیص یافت، دیگر سهمی از هزینه‌های سربار سایر دوایر خدماتی به آن تخصیص نمی‌دهیم؟

(۱) روش مستقیم

(۲) روش نخستین

(۳) روش متقابل

(۴) روش ریاضی

گزینه ۲

برای تسهیم هزینه دواير خدماتي (پشتياني) بين دواير عملياتي (توليدي) سه روش وجود دارد: **روش مستقيم، روش يك طرفه (نخستين) و روش متقابل (رياضي)**. در روش يك طرفه، دواير خدماتي اولويت بندي شده و بهاي سربار آن‌ها بر اساس اولويت‌هاي تعيين شده تسهيم مي‌گردد. در اين روش پس از تسهيم بهاي سربار يك دايره خدماتي به ساير دواير، **ديگر هيچ سهمي از بهاي سربار ساير دواير خدماتي به آن داده نمي‌شود.**

ویژگی‌های روش یک طرفه:

- ۱- در این روش حائز اهمیت می‌باشد.
- ۲- تعاملات و بهای خدمات متقابل بین دواير خدماتی،
مورد توجه قرار می‌گیرد.
- ۳- این روش از روش مستقیم و در مقایسه با روش
متقابل (دو طرفه) است.
- ۴- در این روش بهای دایره خدماتی به درستی تسهیم
می‌شود، لیکن تسهیم بهای دواير خدماتی پس از آن به طور ناقص انجام
می‌گیرد.
- ۵- در روش یک طرفه دایره خدماتی که بهای آن تسهیم شده، در
محاسبات تسهیم بهای دواير خدماتی بعدی لحاظ

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۲

۱- اولویت تسهیم

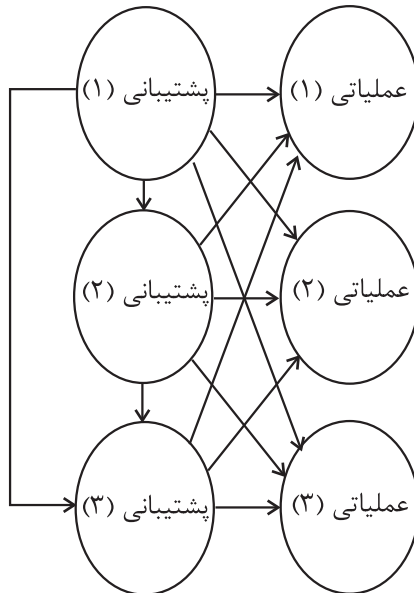
۲- تا حدودی

۳- دقیق‌تر، ساده‌تر

۴- اولین

۵- نمی‌شود

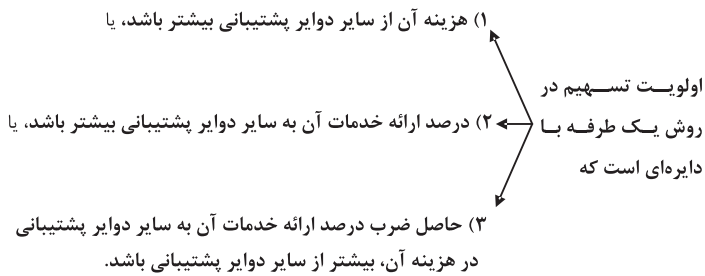
تسهیم بهای خدمات دواير پشتیبانی به روش یک طرفه:

همانطور که مشاهده می شود، در روش یک طرفه تسهیم بهای خدمات دایره پشتیبانی آخر عملاً به روش مستقیم انجام می شود چون بهای خدمات آن فقط به دواير عملیاتی تسهیم می شود.

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمدقسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۲۰۹

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۸

مثال: اطلاعات زیر از شرکت هادی در اختیار می‌باشد:

دایره	سربار مستقیم	تعداد کارکنان	مواد درخواست شده
	ریال	نفر	ریال
خدماتی نقل و انتقالات	۱۸,۰۰۰	۱۵	۹۰۰۰
خدماتی بازرسی	۲۸,۶۰۰	۱۲	۳۰۰۰
عملیاتی برش	۴۰,۰۰۰	۱۲	۶۰۰۰
عملیاتی بسته‌بندی	۳۰,۰۰۰	۸	۳۰۰۰

مبنای تسهیم دایره نقل و انتقالات، مواد درخواست شده و مبنای تسهیم دایره بازرسی، تعداد کارکنان می‌باشد. مطلوبست: **تعیین اولویت تسهیم سربار**، با هر یک از مفروضات زیر:

فرض اول: هزینه آن دایره از سایر دوایر خدماتی (پشتیبانی) بیشتر باشد.
فرض دوم: درصد ارائه خدمات آن به سایر دوایر خدماتی (پشتیبانی) بیشتر باشد.

فرض سوم: حاصل ضرب میزان خدماتی که به سایر دوایر خدماتی (پشتیبانی) عرضه می‌کند در هزینه آن، از سایرین بیشتر باشد.

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۴۶

حل: فرض اول:

از آنجا که هزینه سربار دایره بازرسی بیشتر از هزینه سربار دایره نقل و انتقالات است، در نتیجه ابتدا هزینه دایره بازرسی تسهیم می‌گردد.

فرض دوم:

$$\text{درصد ارائه خدمت دایره نقل و انتقالات به دایره بازرسی} = \frac{3000}{3000 + 6000 + 3000} = 25\%$$

$$\text{درصد ارائه خدمت دایره بازرسی به دایره نقل و انتقالات} = \frac{15}{15 + 12 + 8} = 42/8\%$$

از آنجایی که درصد خدمات ارائه شده دایره بازرسی بیشتر است، در این حالت اولویت اول تسهیم با دایره بازرسی است.

فرض سوم:

$$4500 = 18,000 \times 25\% = \text{دایره نقل و انتقالات}$$

$$12,240 = 28,600 \times 42/8\% = \text{دایره بازرسی}$$

از آنجا که هزینه دایره بازرسی بیشتر از هزینه دایره نقل و انتقالات است، اولویت تسهیم در این حالت، با دایره بازرسی است.

مثال: شرکت الیکا دارای دو دایره عملیاتی ساخت و مونتاژ و دو دایره پشتیبانی رستوران و تأسیسات می‌باشد. مبنای تسهیم هزینه‌های دایره رستوران، تعداد پرسنل و دایره تأسیسات، سطح زیربنای دواير است. سایر اطلاعات به شرح زیر است:

دایره	سربار مستقیم	تعداد پرسنل	سطح زیربنا
	ریال	نفر	متر مربع
عملیاتی ساخت	۵۶۰,۰۰۰	۲۰	۵۰۰
عملیاتی مونتاژ	۴۲۰,۰۰۰	۲۰	۲۰۰
پشتیبانی رستوران	۲۵۴,۱۰۰	۵	۳۰۰
پشتیبانی تأسیسات	۱۴۰,۰۰۰	۱۰	۲۰۰
	<u>۱,۳۷۴,۱۰۰</u>	<u>۵۵</u>	<u>۱۲۰۰</u>

با فرض اینکه اولویت تسهیم بر اساس حاصل ضرب هزینه سربار هر یک از دواير در درصد ارائه خدمات آن دایره تعیین می‌شود، مطلوب‌ست: تسهیم هزینه‌های دواير پشتیبانی به روش یک طرفه.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۷

حل:

ابتدا بایستی اولویت تسهیم هزینه‌های سربار را تعیین کنیم:

$$\text{درصد ارائه خدمات دایره رستوران} = \frac{۱۰}{۲۰ + ۲۰ + ۱۰} = ۲۰\%$$

به دایره تأسیسات

$$\text{درصد ارائه خدمت دایره تأسیسات} = \frac{۳۰۰}{۵۰۰ + ۲۰۰ + ۳۰۰} = ۳۰\%$$

به دایره رستوران

$$\text{دایره رستوران} = ۲۵۴,۱۰۰ \times ۲۰\% = ۵۰,۸۲۰$$

$$\text{دایره بازرسی} = ۱۴۰,۰۰۰ \times ۳۰\% = ۴۲,۰۰۰$$

از آنجا که هزینه دایره رستوران بیشتر از هزینه دایره تأسیسات است، اولویت تسهیم در این حالت، با دایره رستوران است.

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

دوایر پشتیبانی (خدماتی)		دوایر عملیاتی (تولیدی)		سربار قبل از تسهیم:
رستوران	تأسیسات	ساخت	مونتاژ	
۲۵۴,۱۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۵۶۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰	جمع
				۱,۳۷۴,۱۰۰
تسهیم سربار				
دوایر پشتیبانی:				
دایره رستوران	(۲۵۴,۱۰۰)	۵۰,۸۲۰	۱۰۱,۶۴۰	۱۰۱,۶۴۰
دایره تأسیسات		(۱۹۰,۸۲۰)	۱۳۶,۳۰۰	۵۴,۵۲۰
سربار پس از تسهیم	≡	≡	≡	۷۹۷,۹۴۰
				۱,۳۷۴,۱۰۰

$$\text{رستوران} \rightarrow \frac{۲۵۴,۱۰۰}{۲۰+۲۰+۱۰} \times \begin{cases} ۲۰ = ۱۰۱,۶۴۰ \\ ۲۰ = ۱۰۱,۶۴۰ \\ ۱۰ = ۵۰,۸۲۰ \end{cases}$$

$$\text{تأسیسات} \rightarrow \frac{۱۹۰,۸۲۰}{۵۰۰+۲۰۰} \times \begin{cases} ۵۰۰ = ۱۳۶,۳۰۰ \\ ۲۰۰ = ۵۴,۵۲۰ \end{cases}$$

نکات مثال فوق:

- ۱- در روش یک طرفه تسهیم هزینه‌های سربار دواير پشتیبانی پس از تعیین اولویت تسهیم، به دواير دیگر تخصیص می‌یابد. به عبارتی در این روش اولویت تسهیم بسیار حائز اهمیت می‌باشد.
- ۲- پس از تسهیم هزینه سربار، اولین دایره پشتیبانی (دایره رستوران)، دایره مورد نظر در محاسبات بعدی مربوط به تسهیم حذف می‌شود.
- ۳- پس از تسهیم هزینه دواير پشتیبانی به دواير عملیاتی (سربار پس از تسهیم)، نرخ جذب سربار هر یک از دواير عملیاتی بر اساس یکی از مبناهای جذب سربار قابل محاسبه خواهد بود. برای تعیین نرخ جذب سربار هر یک از دواير عملیاتی می‌توان مبناهای مختلف جذب سربار استفاده نمود. برای مثال می‌توان در یک دایره از ساعت کار مستقیم و در دایره دیگر از ساعت کار ماشین‌آلات به عنوان مبنای جذب سربار استفاده کرد.

در روش **تمامی** روابط بین دوایر پشتیبانی در نظر گرفته می‌شود و از تسهیم خدمات ارائه شده دوایر پشتیبانی به یکدیگر صرف نظر نمی‌شود.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۹
مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۲

دو طرفه

نکته:

۱. در این روش (همانند دو روش مستقیم و یک طرفه) هیچ سهمی از هزینه‌های سربار دایره خدماتی به خود آن دایره داده نمی‌شود.
۲. روش دو طرفه را روش ریاضی و روش متقابل نیز می‌نامند.

ویژگی‌های روش دو طرفه:

- ۱- در این روش مطرح نیست.
- ۲- تمام روابط و خدمات متقابل بین دوایر خدماتی در محاسبات تسهیم بها لحاظ
- ۳- از لحاظ تئوری روش تسهیم است.
- ۴- از لحاظ بهترین روش است.
- ۵- روش متقابل (دو طرفه) برای مقاصد، و سودمندترین روش است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۲

۱- اولویت تسهیم

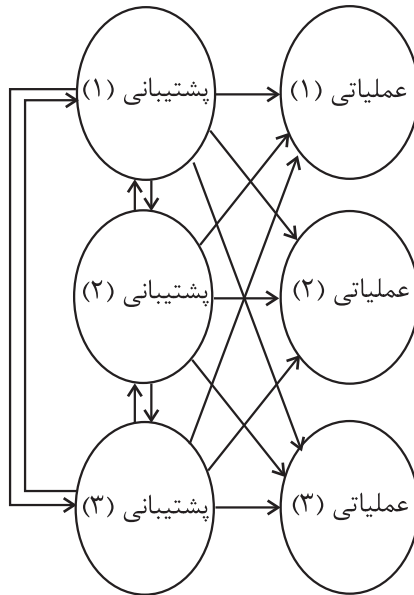
۲- می شود

۳- صحیح ترین (دقیق ترین)

۴- سنجش مسئولیت

۵- تصمیم گیری، ارزیابی و هزینه یابی

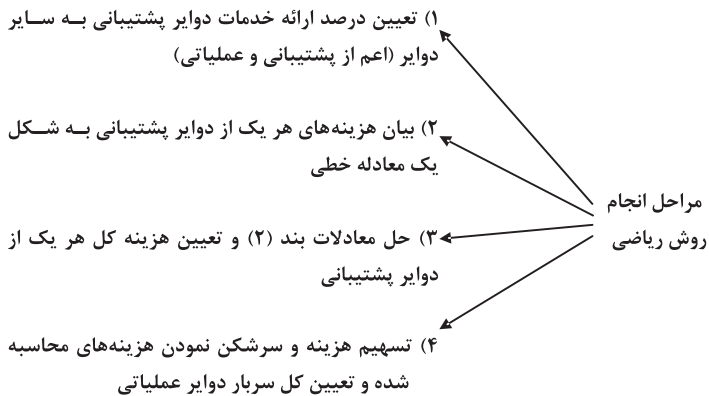
تسهیم بهای خدمات دواير پشتیبانی به روش دو طرفه:

همانطور که مشاهده می‌شود، تمامی روابط و خدمات متقابل بین دواير پشتیبانی در محاسبات لحاظ می‌شود.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۲۱۱

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۹

حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر محمد قسیم عثمانی - علی قاسم زاده - ص ۲۱۱

مثال: شرکت الیکا دارای دو دایره عملیاتی ساخت و مونتاژ و دو دایره پشتیبانی رستوران و تأسیسات می باشد. مبنای تسهیم هزینه های دایره رستوران، تعداد پرسنل و دایره تأسیسات، سطح زیربنای دواير است. ساير اطلاعات به شرح زیر است:

دایره	سربار مستقیم	تعداد پرسنل	سطح زیربنا
	ریال	نفر	متر مربع
عملیاتی ساخت	۵۶۰,۰۰۰	۲۰	۵۰۰
عملیاتی مونتاژ	۴۲۰,۰۰۰	۲۰	۲۰۰
پشتیبانی رستوران	۲۵۴,۱۰۰	۵	۳۰۰
پشتیبانی تأسیسات	۱۴۰,۰۰۰	۱۰	۲۰۰
	<u>۱,۳۷۴,۱۰۰</u>	<u>۵۵</u>	<u>۱۲۰۰</u>

مطلوبست: تسهیم هزینه های دواير پشتیبانی به روش ریاضی.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۹

حل:

(۱)

دوایر پشتیبانی		
تأسیسات (T)	رستوران (R)	
		درصد استفاده از خدمات:
۵۰٪ ^(۲)	۴۰٪ ^(۱)	عملیاتی ساخت
۲۰٪	۴۰٪	عملیاتی مونتاژ
۳۰٪	—	پشتیبانی رستوران
—	۲۰٪	پشتیبانی تأسیسات
<u>۱۰۰٪</u>	<u>۱۰۰٪</u>	

$$(۱) \frac{۲۰}{۵۰} = ۴۰\%$$

$$(۲) \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۵۰\%$$

(۲)

$$\begin{cases} R = ۲۵۴,۱۰۰ + ۳۰\%T & \text{معادله هزینه دایره رستوران} \\ T = ۱۴۰,۰۰۰ + ۲۰\%R & \text{معادله هزینه دایره تأسیسات} \end{cases}$$

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

(۳)

$$R = ۲۵۴,۱۰۰ + \%.۳۰(۱۴۰,۰۰۰ + \%.۲۰R)$$

$$R = ۲۵۴,۱۰۰ + ۴۲,۰۰۰ + \%.۶R$$

$$R - \%.۶ = ۲۹۶,۱۰۰$$

$$\%.۹۴R = ۲۹۶,۱۰۰$$

$$R = \frac{۲۹۶,۱۰۰}{\%.۹۴} = ۳۱۵,۰۰۰$$

هزینه کل دایره پشتیبانی رستوران

$$T = ۱۴۰,۰۰۰ + \%.۲۰(۳۱۵,۰۰۰)$$

$$T = ۱۴۰,۰۰۰ + ۶۳,۰۰۰$$

$$T = ۲۰۳,۰۰۰ \quad \text{هزینه کل دایره پشتیبانی تأسیسات}$$

پس از مشخص شدن هزینه کل هر یک از دوائر پشتیبانی (یعنی رستوران و تأسیسات) مبالغ مذکور به نسبت ارائه خدمات بین دوائر استفاده کننده تسهیم می شود.

(۴)

دایره پشتیبانی (خدماتی)			دایره عملیاتی (تولیدی)		سربار قبل از تسهیم:
رستوران	تأسیسات	ساخت	مونتاژ	جمع	
۲۵۴,۱۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۵۶۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰	۱,۳۷۴,۱۰۰	
					تسهیم سربار
					دوایر پشتیبانی:
					دایره رستوران
					۶۳,۰۰۰
					۱۲۶,۰۰۰
					۱۲۶,۰۰۰
					(۳۱۵,۰۰۰)
۶۰,۹۰۰	(۲۰۳,۰۰۰)	۱۰۱,۵۰۰	۴۰,۶۰۰		دایره تأسیسات
۰	۰	۷۸۷,۵۰۰	۵۸۶,۶۰۰	۱,۳۷۴,۱۰۰	سربار پس از تسهیم

$$\rightarrow 315,000 \times \begin{cases} \%.40 = 126,000 \\ \%.40 = 126,000 \\ \%.20 = 63,000 \end{cases}$$

$$\rightarrow 203,000 \times \begin{cases} \%.50 = 101,500 \\ \%.20 = 40,600 \\ \%.30 = 60,900 \end{cases}$$

نکات مثال فوق:

- ۱- در روش دو طرفه اولویت تسهیم مطرح نیست.
- ۲- پس از تسهیم هزینه دواير پشتیبانی به دواير عملیاتی (سربار پس از تسهیم)، نرخ جذب سربار هر یک از دواير عملیاتی بر اساس یکی از مبناهای جذب سربار قابل محاسبه خواهد بود. برای تعیین نرخ جذب سربار هر یک از دواير عملیاتی می توان از مبناهای مختلف جذب سربار استفاده نمود. برای مثال می توان در یک دایره از ساعت کار مستقیم و در دایره دیگر از ساعت کار ماشین آلات به عنوان مبنای جذب سربار استفاده کرد.

سراسری - ۷۹

شرکت منگان دارای دو دایره پشتیبانی رستوران (R) و تأسیسات (T) و دو دایره عملیاتی ساخت و مونتاژ است. مبنای تسهیم هزینه‌های دایره رستوران و تأسیسات به ترتیب، تعداد پرسنل و مترائز دوایر است. سایر اطلاعات نیز به شرح زیر است:

دایره	سربار مستقیم (ریال)	نفر - تعداد پرسنل	متر مربع - مترائز
رستوران	۳,۶۰۰,۰۰۰	۵۰	۳۹۰
تأسیسات	۳,۲۰۰,۰۰۰	۵۰	۳۰۰
ساخت	۷,۶۰۰,۰۰۰	۱۲۰	۲۸۸۶
مونتاژ	۴,۸۰۰,۰۰۰	۸۰	۱۹۲۴

معادله سربار دایره تأسیسات در روش متقابل (دو طرفه) کدام است؟

$$(۱) \quad ۳,۲۰۰,۰۰۰ + \%۲۰R$$

$$(۲) \quad ۳,۲۰۰,۰۰۰ + \%۱۶R$$

$$(۳) \quad ۳,۶۰۰,۰۰۰ + \%۷۵R$$

$$(۴) \quad ۳,۲۰۰,۰۰۰ + \%۲۰(۳,۶۰۰,۰۰۰)$$

گزینه ۱ صحیح است.

دوایر پشتیبانی		
تأسیسات (T)	رستوران (R)	
$\%۵۵/۵^{(۲)}$	$\%۴۸^{(۱)}$	درصد استفاده از خدمات:
$\%۳۷$	$\%۳۲$	عملیاتی ساخت
$\%۷/۵$	—	عملیاتی مونتاژ
—	$\%۲۰$	پشتیبانی رستوران
—	$\%۲۰$	پشتیبانی تأسیسات
<u>$\%۱۰۰$</u>	<u>$\%۱۰۰$</u>	

$$(۱) \frac{۱۲۰}{۱۲۰ + ۸۰ + ۵۰} = \%۴۸$$

$$(۲) \frac{۲۸۸۶}{۲۸۸۶ + ۱۹۲۴ + ۳۹۰} = \%۵۵/۵$$

معادله سربار دوایر پشتیبانی به شرح زیر است:

$$\begin{cases} R = ۳,۶۰۰,۰۰۰ + \%۷/۵T \\ T = ۳,۲۰۰,۰۰۰ + \%۲۰R \end{cases}$$

معادله سربار دایره رستوران

معادله سربار دایره تأسیسات

مثال: شرکت ملیکا دارای دو دایره عملیاتی A و B و دو دایره پشتیبانی C و D بوده و برای تسهیم از روش ریاضی استفاده می‌کند. هزینه سربار دایره C مبلغ ۱۵,۲۰۰ ریال است که ۲۰,۰۰۰ ریال مبنای تسهیم قرار گرفته و ۷۰۰۰ ریال آن به دایره A تسهیم شده است. هزینه سربار دایره D مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال است که ۱۶,۰۰۰ ریال مبنای تسهیم قرار گرفته و ۸۰۰۰ ریال آن به دایره B تسهیم شده است.

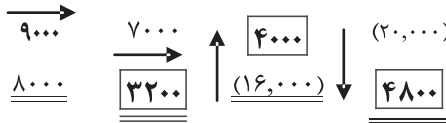
مطلوبست: تعیین درصد ارائه خدمات دوایر پشتیبانی به دوایر استفاده کننده.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۷۱

حل:

دوایر عملیاتی		دوایر پشتیبانی		سربار قبل از تسهیم:
B	A	D	C	
<u> </u>	<u> </u>	۱۲,۰۰۰	۱۵۲,۰۰۰	
				تسهیم هزینه‌های
				دوایر پشتیبانی:
				دایره C
				دایره D

اعداد داخل مستطیل با محاسبه در جهت فلش بدست آمده است.

درصد ارائه خدمات دوایر پشتیبانی

دایره D	دایره C	
$\frac{۳۲۰۰}{۱۶,۰۰۰} = ۲۰\%$	$\frac{۷۰۰۰}{۲۰,۰۰۰} = ۳۵\%$	دایره عملیاتی A
$\frac{۸۰۰۰}{۱۶,۰۰۰} = ۵۰\%$	$\frac{۹۰۰۰}{۲۰,۰۰۰} = ۴۵\%$	دایره عملیاتی B
$\frac{۴۸۰۰}{۱۶,۰۰۰} = ۳۰\%$	—	دایره پشتیبانی C
—	$\frac{۴۰۰۰}{۲۰,۰۰۰} = ۲۰\%$	دایره پشتیبانی D

سراسری - ۹۰

شرکت تولیدی فرشید دارای دو دایره عملیاتی «الف» و «ب» و دو دایره پشتیبانی «ج» و «د» بوده و برای تخصیص هزینه‌های دواير پشتیبانی از روش ریاضی (متقابل) استفاده می‌کند. هزینه‌های دایره «ج» مبلغ ۴۲۰۰ ریال بوده که پس از تسهیم به ۵۰۰۰ ریال رسیده است. همچنین هزینه‌های دایره «د» مبلغ ۱۶۰۰ ریال بوده که پس از تسهیم به ۲۵۰۰ ریال رسیده است. درصد ارائه خدمات دایره «د» به دایره «ج» چند درصد بوده است؟

(۱) ۵۰

(۲) ۳۲

(۳) ۳۶

(۴) ۱۸

گزینه ۲ صحیح است.

دوایر پشتیبانی		شرح
دایره د	دایره ج	سربار قبل از تسهیم:
۱۶۰۰	۴۲۰۰	تسهیم هزینه‌های سربار پشتیبانی:
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="text-align: center; margin-right: 10px;"> ↑ <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">۹۰۰</div> <div style="border-bottom: 3px double black; padding: 2px 10px;">(۲۵۰۰)</div> </div> <div style="text-align: center;"> ↓ <div style="text-align: right;">(۵۰۰۰)</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">۸۰۰</div> <div style="border-bottom: 3px double black; padding: 2px 10px;"></div> </div> </div>		دایره ج
		دایره د

اعداد داخل مستطیل با محاسبه در جهت فلش بدست آمده است.

$$\text{درصد ارائه خدمات دایره «د» به «ج»} = \frac{۸۰۰}{۲۵۰۰} = ۰.۳۲ = ۳۲\%$$

جمع‌بندی نکات فصل دوم

تسهیم هزینه‌های سربار

تسهیم هزینه‌های سربار دوایر پشتیبانی (پس از تسهیم اولیه هزینه‌های سربار) به دوایر استفاده از خدمات ارائه شده، اعم از عملیاتی یا پشتیبانی را می‌گویند.

حسابداری صنعتی (۱) - جمشید اسکندری - ص ۶۵

تسهیم ثانویه

در روش مستقیم و ریاضی اولویت تسهیم مطرح و
انتخاب اولویت تسهیم است.

حسابداری صنعتی - دکتر حسین اعتمادی - سیدرضا سیدنژاد فهیم - ص ۵۲

نیست

اختیاری

روش برای مقاصد تصمیم‌گیری، ارزیابی و
هزینه‌یابی سودمندترین روش است.

مروری بر حسابداری صنعتی (جلد اول) - دکتر ایرج نوروش و ... ص ۱۶۲

متقابل (دو طرفه)

نمونه سؤالات کنکور سراسری و آزاد

سراسری - ۸۰

شرکت فارابی دارای دو دایره پشتیبانی و سه دایره عملیاتی به شرح زیر می‌باشد. مبنای تسهیم هزینه‌های دواير پشتیبانی نیز ملاحظه می‌شود.

دایره	رستوران	تعمیرات
	<u>نفر</u>	<u>متر</u>
عملیاتی ساخت	۴۵۰	۱۵۰۰
عملیاتی مونتاژ	۲۵۰	۱۵۰۰
عملیاتی بسته بندی	۲۰۰	۱۰۰۰
پشتیبانی رستوران	۲۰۰	۱۰۰۰
پشتیبانی تعمیرات	۱۰۰	۱۰۰

در تسهیم هزینه‌های دایره رستوران، سهم دایره ساخت از هزینه‌های آن به روش مستقیم و متقابل به ترتیب (از راست به چپ) چند درصد است؟

(۲) ۴۵ - ۵۰

(۱) ۴۵ - ۴۵

(۴) ۵۰ - ۵۰

(۳) ۴۵ - ۵۰

گزینه ۳ صحیح است.

در روش مستقیم هزینه دواير پشتیبانی فقط به دواير عملیاتی تسهیم می‌شوند و هیچ سهمی به سایر دواير پشتیبانی داده نمی‌شود. بنابراین:

$$\text{سهم دایره ساخت از هزینه‌های} = \frac{450}{450 + 250 + 200} = 50\%$$

دایره رستوران به روش مستقیم

در روش متقابل تمامی روابط بین دواير پشتیبانی در نظر گرفته می‌شود و از تسهیم خدمات ارائه شده دواير پشتیبانی به یکدیگر صرف نظر نمی‌شود. بنابراین:

$$\text{سهم دایره ساخت از هزینه‌های} = \frac{450}{450 + 250 + 200 + 100} = 45\%$$

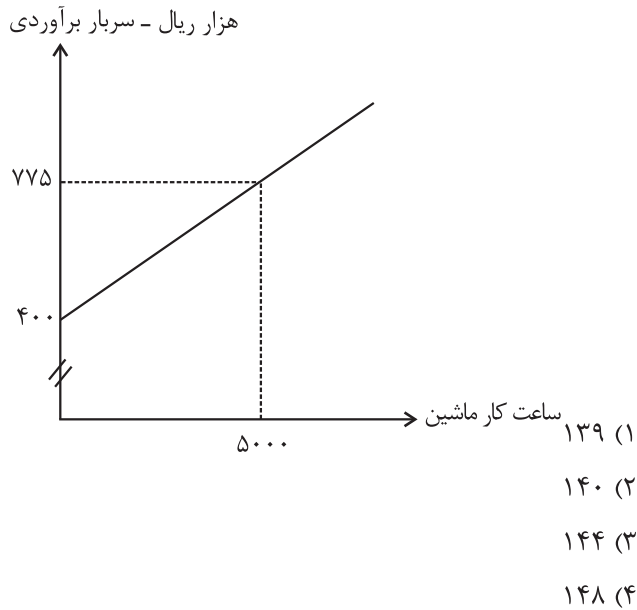
دایره رستوران به روش متقابل

توجه دارید که در هر سه روش تسهیم ثانویه (مستقیم، یک طرفه و متقابل) هیچ مبلغی از هزینه دواير پشتیبانی به خودشان تسهیم نمی‌شود.

فلش شماره (۴۶۹ - ۴۷۱ - ۴۷۴ - ۴۷۷ - ۴۸۵ - ۴۸۹)

سراسری - ۸۰

بودجه قابل انعطاف سربار در شرکت خارک به شرح زیر است:
 ظرفیت بودجه شده شرکت ۶۲۵۰ ساعت و سربار واقعی آن ۹۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. نرخ جذب سربار چند ریال است؟

گزینه ۱ صحیح است.

$$\text{سربار ثابت بودجه شده} - \text{بودجه انعطاف پذیر سربار} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

(بودجه انعطاف پذیر همان مبلغ سربار کل (برآوردی) می باشد)

$$\text{ریال } ۷۵ = \frac{۷۷۵,۰۰۰ - ۴۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

سربار ثابت کل در تمام سطوح فعالیت (در دامنه مربوط) یکسان است اما نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت متفاوت می باشد. در نتیجه نرخ جذب سربار ثابت به شکل زیر محاسبه می شود:

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت برآوردی (بودجه شده)}}{\text{ظرفیت بودجه شده}} = \frac{۴۰۰,۰۰۰}{۶۲۵۰}$$

$$\text{ریال } ۶۴ = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

نرخ جذب سربار که مجموع نرخ جذب سربار متغیر و ثابت است، به صورت زیر محاسبه می شود:

$$۱۳۹ = ۷۵ + ۶۴ = \text{نرخ جذب سربار در هر ساعت}$$

فلش شماره (۳۹۷ الی ۴۰۰)

سراسری - ۸۱

مناسب‌ترین عامل در تصمیم‌گیری در مورد آنچه چگونه هزینه‌های غیرمستقیم به محصولات تخصیص یابد کدام است؟

(۱) علت و معلول

(۲) توان تحمل

(۳) دریافت منافع

(۴) عدالت و انصاف

گزینه ۱ صحیح است.

بهترین مبنای تسهیم کلیه اقلام بها اعم از مستقیم و غیرمستقیم مبنای **علت و معلول** می باشد، مبناهای دیگری که از لحاظ اولویت بندی بعد از مبنای علت و معلول قرار می گیرند، مبنای دریافت منافع، مبنای توان تحمل و مبنای عدالت و منصفانه بودن می باشند.

فلش شماره (۴۵۴)

سراسری - ۸۱

یک شرکت در پایان دوره مالی، حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته را بدهکار و حساب کنترل سربار ساخت را بستانکار نموده است. با توجه به این اطلاعات می‌توان نتیجه گرفت که:

- (۱) سربار جذب شده بیشتر از سربار واقعی بوده است.
- (۲) سربار بودجه شده بیشتر از سربار واقعی بوده است.
- (۳) سربار واقعی بیشتر از سربار جذب شده بوده است.
- (۴) سربار بودجه شده کمتر از سربار جذب شده بوده است.

گزینه ۳ صحیح است.

از آنجا که حساب سربار جهت بسته شدن، **بستانکار** شده است. متوجه می‌شویم که مانده **بدهکار** داشته است. مانده بدهکار حساب کنترل سربار ساخت به این معنی است که **هزینه سربار واقعی بیشتر از هزینه سربار جذب شده** بوده است لذا در پایان سال **کسر جذب سربار** وجود داشته است.

مبلغ اضافه (کسر) جذب سربار در صورت **کم اهمیت** بودن به **بهای تمام شده کالای فروش رفته یا سود و زیان دوره** بسته می‌شود. در این سؤال مبلغ کسر جذب سربار کم اهمیت تلقی شده و **تماماً به حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته** بسته شده است.

فلش شماره (۳۴۷ الی ۳۵۰)

سراسری - ۸۱

هزینه‌های سربار مستقیم آلفا و بتا به ترتیب ۸۸۰۰ و ۱۰,۰۰۰ ریال است. این دو دواير پشتیبانی، خدمات خود را به صورت زیر به سایر دواير ارائه می‌دهند. سهم دایره تولیدی ۱ از پشتیبانی آلفا به روش مستقیم چند ریال است؟

ارائه خدمات		شرح
بتا	آلفا	
۵۰٪	۴۰٪	تولیدی ۱
۴۰٪	۴۰٪	تولیدی ۲
۱۰٪	—	پشتیبانی آلفا
—	۲۰٪	پشتیبانی بتا

(۲) ۳۸۰۰

(۱) ۳۵۲۰

(۴) ۴۴۰۰

(۳) ۴۰۰۰

گزینه ۴ صحیح است.

در روش مستقیم هزینه سربار دواير پشتیبانی (خدماتی) تنها بین دواير عملیاتی (تولیدی) تسهیم می گردد و هیچ سهمی از آن ها به سایر دواير پشتیبانی (خدماتی) داده نمی شود. به عبارتی دیگر در روش مستقیم مبنای تسهیم مربوط به دواير پشتیبانی (خدماتی) در محاسبات استفاده نمی شود. بنابراین هزینه سربار مستقیم دایره پشتیبانی (خدماتی) آلفا به نسبت مساوی (۴۰٪ و ۴۰٪) فقط به دایره تولیدی ۱ و ۲ تسهیم می گردد:

$$۸۸۰۰ \div ۲ = ۴۴۰۰$$

فلش شماره (۴۶۹ - ۴۷۱ - ۴۷۴)

سراسری - ۸۲

سربار برآوردی برای ۵۰۰۰ واحد محصول، ۲۳/۵ میلیون ریال و برای ۷۰۰۰ واحد محصول، ۲۸/۵ میلیون ریال است. اگر تولید واقعی ۵٪ زیر بودجه و معادل ۵۲۲۵ واحد محصول و سربار واقعی نیز ۲۵/۱ میلیون ریال گزارش شده باشد، «نرخ جذب سربار هر واحد محصول» چند ریال است؟

(۱) ۴۳۸۵

(۲) ۴۵۰۰

(۳) ۴۷۰۰

(۴) ۵۰۰۰

گزینه ۲ صحیح است.

$$\begin{aligned} & \text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین} \\ & \text{سطح فعالیت} = \frac{\text{سطح فعالیت}}{\text{نرخ جذب}} \\ & \text{پایین ترین سطح فعالیت} - \text{بالاترین سطح فعالیت} \\ & \text{سربار متغیر} = \frac{28,500,000 - 23,500,000}{7000 - 5000} = 2500 \text{ ریال} \\ & \text{نرخ جذب} = \frac{28,500,000 - 23,500,000}{7000 - 5000} = 2500 \\ & \text{بهای کل بالاترین} = \left(\text{نرخ جذب} \times \text{سطح فعالیت} \right) - \text{سربار ثابت} \\ & \text{بالاترین سطح فعالیت} = \left(2500 \times 7000 \right) - 11,000,000 = 28,500,000 \\ & \text{سربار ثابت} = 11,000,000 \end{aligned}$$

با توجه به اینکه تولید واقعی ۵٪ زیر ظرفیت بودجه‌ای بوده است، درصد فعالیت شرکت ۹۵٪ (۵٪ - ۱۰۰٪) بوده است. ظرفیت بودجه‌ای به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$\begin{aligned} & \text{ظرفیت واقعی} = \frac{5225}{\text{ظرفیت بودجه‌ای}} \Rightarrow 95\% = \frac{5225}{\text{ظرفیت بودجه‌ای}} \\ & \text{ظرفیت بودجه‌ای} = \frac{5225}{95\%} = 5500 \text{ واحد} \\ & \Rightarrow \text{ظرفیت بودجه‌ای} = 5500 \end{aligned}$$

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

$$\text{سربار ثابت بودجه شده} \\ \text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{ظرفیت بودجه شده}}{\text{نرخ جذب سربار ثابت}} = \frac{11,000,000}{5500} = 2000 \text{ ریال}$$

نرخ کل جذب سربار از حاصل جمع نرخ جذب سربار متغیر
و نرخ جذب سربار ثابت ساخت به دست می‌آید:

$$\text{ریال } 4500 = 2500 + 2000 = \text{نرخ جذب سربار}$$

فلش شماره (۳۲۳ - ۳۷۶ - ۳۷۹ - ۴۰۳ - ۴۰۴)

سراسری - ۸۲

شرکتی دارای دو دایره پشتیبانی رستوران (R) و تأسیسات (T) و دو دایره عملیاتی ساخت و مونتاژ است. مبنای تسهیم هزینه‌های دایره رستوران و تأسیسات به ترتیب، تعداد پرسنل و مترائ دوایر می‌باشد. سایر اطلاعات نیز به شرح زیر است:

دایره	سربار مستقیم (ریال)	تعداد پرسنل	متر مربع - مترائ
رستوران	۳,۶۰۰,۰۰۰	۵۰	۳۹۰
تأسیسات	۳,۲۰۰,۰۰۰	۵۰	۳۰۰
ساخت	۷,۶۰۰,۰۰۰	۱۲۰	۲۸۸۶
مونتاژ	۴,۸۰۰,۰۰۰	۸۰	۱۹۲۴

معادله سربار دایره رستوران در روش متقابل (دو طرفه) کدام است؟

$$(۱) \quad ۳,۲۰۰,۰۰۰ + ۲۰\%T$$

$$(۲) \quad ۳,۶۰۰,۰۰۰ + ۲۰\%T$$

$$(۳) \quad ۳,۶۰۰,۰۰۰ + ۷۵\%(۳,۲۰۰,۰۰۰)$$

$$(۴) \quad ۳,۶۰۰,۰۰۰ + ۷۵\%T$$

گزینه ۴ صحیح است.

دوایر پشتیبانی		
تأسیسات (T)	رستوران (R)	
		درصد استفاده از خدمات:
۵۵/۵ ^(۳) %	۴۸ ^(۱) %	عملیاتی ساخت
۳۷ %	۳۲ %	عملیاتی مونتاژ
۷/۵ %	—	پشتیبانی رستوران
—	۲۰ %	پشتیبانی تأسیسات
<u>۱۰۰ %</u>	<u>۱۰۰ %</u>	

$$(۱) \frac{۱۲۰}{۱۲۰ + ۸۰ + ۵۰} = ۴۸\%$$

$$(۲) \frac{۲۸۸۶}{۲۸۸۶ + ۱۹۲۴ + ۳۹۰} = ۵۵/۵\%$$

معادله سربار دوایر پشتیبانی به شرح زیر است:

$$\begin{cases} R = ۳,۶۰۰,۰۰۰ + ۷/۵T & \text{معادله سربار دایره رستوران} \\ T = ۳,۲۰۰,۰۰۰ + ۲۰R & \text{معادله سربار دایره تأسیسات} \end{cases}$$

(فلش شماره (۴۸۵) الی ۴۹۱)

سراسری - ۸۳

رفتار بودجه‌ای سربار برای سال ۱۳۸۳ در شرکت آلفا $TC = 16H + 7200$ می‌باشد که در آن H ساعت کارگران تولید است. بودجه تولید فروردین ۸۳ معادل ۹۶۰ واحد محصول برآورد شده است. با فرض اینکه برای ساخت هر واحد محصول ۵ دقیقه زمان صرف شود، بودجه سربار فروردین

۸۳ کدام است؟

(۱) ۱۲۸۰ ریال

(۲) ۱۸۸۰ ریال

(۳) ۸۴۸۰ ریال

(۴) ۲۲۵۰ ریال

گزینه ۲ صحیح است.

با توجه به اینکه ۷۲۰۰ ریال، سربار ثابت سالانه می باشد با تقسیم آن بر ۱۲ سربار ثابت ماهانه را بدست می آوریم:

$$۷۲۰۰ \div ۱۲ = ۶۰۰ \quad \text{سربار ثابت ماهانه}$$

$$\frac{۹۶۰ \times ۵}{۶} = ۸۰ \quad \text{ساعت کار لازم برای تولید ۹۶۰ واحد محصول}$$

$$TC = ۱۶H + ۶۰۰ \quad \text{رفتار بودجه‌ای سربار به طور ماهانه}$$

$$TC = ۱۶(۸۰) + ۶۰۰ = ۱۸۸۰ \quad \text{بودجه سربار فروردین ماه}$$

فلش شماره (۳۹۷ الی ۴۰۰)

سراسری - ۸۳

اطلاعات زیر از دفاتر شرکت الف استخراج شده است:

سطح ظرفیت عملی ۱۵۰۰ واحد، سطح ظرفیت عادی ۱۰۰۰ واحد، سطح ظرفیت مورد انتظار ۵۰۰ واحد، سربار ثابت بودجه شده در سطح ظرفیت عملی ۴۵,۰۰۰ ریال، سربار متغیر برآورد شده در سطح ظرفیت مورد انتظار به ازای هر واحد ۱۵ ریال و سطوح ظرفیت در یک دامنه مربوط قرار دارند. کدام مورد نشان دهنده نرخ جذب سربار ثابت و متغیر در سطح ظرفیت عادی می‌باشد؟

- (۱) ثابت ۳۰ و متغیر ۱۰ ریال
- (۲) ثابت ۳۰ و متغیر ۱۵ ریال
- (۳) ثابت ۴۰ و متغیر ۲۰ ریال
- (۴) ثابت ۴۵ و متغیر ۱۵ ریال

گزینه ۴ صحیح است.

نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت شرکت متفاوت است.

$$\text{نرخ جذب سربار در} = \frac{\text{مبلغ سربار ثابت بودجه شده}}{\text{ظرفیت بودجه شده (ظرفیت عادی)}}$$

$$\Rightarrow \frac{45,000}{100} = 45$$

نرخ جذب سربار متغیر در تمامی سطوح فعالیت شرکت یکسان است، بنابراین نرخ جذب سربار متغیر در سطح ظرفیت عادی نیز مشابه ظرفیت مورد انتظار و معادل ۱۵ ریال به ازای هر واحد است.

سراسری - ۸۴

انحراف نامساعد از ظرفیت بودجه شده ۲۰٪، ساعت کار واقعی ۶۰۰ ساعت و نرخ جذب سربار ثابت ۵۰۰۰ ریال می‌باشد، اگر کسر جذب سربار ۴۵۰,۰۰۰ ریال باشد، انحراف هزینه سربار کدام است؟

(۱) ۵۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۲) ۵۰,۰۰۰ ریال نامساعد

(۳) ۳۰۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۴) ۳۰۰,۰۰۰ ریال نامساعد

گزینه ۳ صحیح است.

با توجه به اطلاعات سؤال انحراف نامساعد از ظرفیت بودجه شده ۲۰٪ بوده است، به این معنی که شرکت ۲۰٪ زیر ظرفیت بودجه شده فعالیت نموده است، بنابراین درصد فعالیت معادل ۸۰٪ ظرفیت بودجه شده است:

$$\text{درصد فعالیت} = \frac{\text{حجم واقعی}}{\text{حجم بودجه‌ای}} = \frac{۶۰۰}{۷۵۰} = ۸۰\%$$

$$\text{ساعت} = \frac{۶۰۰}{۸۰\%} = ۷۵۰$$

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - \text{حجم مبنای واقعی} \right) \times \text{نرخ جذب سربار}$$

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = (۶۰۰ - ۷۵۰) \times ۵۰۰۰ = (۷۵۰,۰۰۰)$$

انحراف نامساعد ظرفیت سربار

انحراف هزینه سربار + انحراف ظرفیت سربار = اضافه (کسر) جذب سربار

$$\text{انحراف هزینه سربار} + (۷۵۰,۰۰۰) = (۴۵۰,۰۰۰)$$

$$\text{مساعد} = ۳۰۰۰۰۰ = (۴۵۰,۰۰۰) + ۷۵۰,۰۰۰ = \text{انحراف هزینه سربار}$$

فلش شماره (۳۷۴ الی ۳۷۹ - ۳۸۴ الی ۳۸۷)

سراسری - ۸۴

بودجه قابل انعطاف سربار شرکت رضوان به شرح زیر است:

۳۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	حجم تولید (واحد)
۲۲۳,۵۰۰	۱۷۸,۵۰۰	سربار (ریال)

اگر زمان استاندارد برای تولید یک واحد کالا، ۱/۵ ساعت و ظرفیت عادی ۳۰,۰۰۰ ساعت کار باشد، نرخ جذب سربار هر ساعت در ظرفیت عادی چند ریال خواهد بود؟

(۱) ۵/۲

(۲) ۶/۲

(۳) ۶/۷

(۴) ۷/۸

گزینه ۱ صحیح است.

$$\begin{aligned} & \text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین} \\ & \text{نرخ جذب} = \frac{\text{سطح فعالیت} - \text{سطح فعالیت}}{\text{سربار متغیر} - \text{سربار متغیر}} \\ & \text{ریال } 4/5 = \frac{223,500 - 178,500}{35,000 - 25,000} = \text{نرخ جذب سربار متغیر} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{سربار ثابت} = \left(\text{بهای متغیر} \times \text{سطح فعالیت} \right) - \left(\text{بهای کل بالاترین} \times \text{سطح فعالیت} \right) \\ & \text{بودجه شده} = \left(4/5 \times 35,000 \right) - (223,500 - 178,500) = 66,000 \\ & \text{سربار ثابت بودجه شده} = 223,500 - (4/5 \times 35,000) = 66,000 \end{aligned}$$

نرخ جذب سربار متغیر برای هر واحد محصول تولیدی ۴/۵ ریال است. از آنجا که در این سؤال، نرخ جذب سربار برای هر ساعت خواسته شده، باید نرخ جذب سربار متغیر را برای هر ساعت به دست آورد. بنابراین با تقسیم نرخ جذب سربار متغیر برای هر واحد محصول بر زمان استاندارد برای تولید یک واحد کالا، نرخ جذب سربار متغیر برای هر ساعت بدست می آید:

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

نرخ جذب سربار متغیر برای هر ساعت $۴/۵ \div ۱/۵ = ۳$

سربار ثابت بودجه شده
ظرفیت بودجه شده
نرخ جذب سربار ثابت برای هر ساعت =

ریال $۲/۲ = \frac{۶۶,۰۰۰}{۳۰,۰۰۰}$ = نرخ جذب سربار ثابت برای هر ساعت

نرخ جذب سربار هر ساعت از حاصل جمع نرخ جذب سربار متغیر و نرخ جذب سربار ثابت به دست می‌آید:

ریال $۵/۲ = ۳ + ۲/۲$ = نرخ جذب سربار هر ساعت

فلش شماره (۳۲۳ - ۴۰۳ - ۴۰۴)

سراسری - ۸۴

در روش‌های مختلف تسهیم هزینه دواير پشتیبانی، در کدام یک از روش‌ها کمترین توجه به موضوع مسئولیت‌پذیری می‌شود؟

(۱) روش یک طرفه

(۲) روش دو طرفه

(۳) روش مستقیم

(۴) روش ریاضی

گزینه ۳ صحیح است.

با توجه به اینکه در تسهیم (تخصیص) هزینه دواير خدماتی (پشتیبانی) به دواير عملیاتی (تولیدی) به روش **مستقیم**، بهای کلیه خدمات استفاده شده توسط دواير خدماتی **نادیده** گرفته می‌شود، ممکن است این دواير در استفاده از خدمات یکدیگر زیاده‌روی (افراط) نموده و موجب اتلاف منابع شرکت شوند. به همین دلیل این روش از **لحاظ سنجش مسئولیت** **روش چندان مناسبی نیست**. این مشکل در روش **یک طرفه** تا حدودی وجود دارد، اما میزان آن با توجه به در نظر گرفتن بخشی از بهای خدمات متقابل دواير خدماتی به یکدیگر **کمتر** از روش مستقیم است. از طرفی در روش **متقابل (دو طرفه - ریاضی)** با توجه به شناسایی بهای خدمات متقابل بین دواير خدماتی، امکان کنترل بهای این‌گونه خدمات را فراهم می‌آورد و از **لحاظ سنجش مسئولیت بهترین روش می‌باشد**.

فلش شماره (۴۷۱ - ۴۷۷ - ۴۷۹ - ۴۸۶)

سراسری - ۸۵

روش‌های مستقیم، یک طرفه و متقابل، روش‌های تسهیم
..... سربار می‌باشند.

(۱) اولیه

(۲) ثانویه

(۳) نهایی

(۴) متوازن

گزینه ۲ صحیح است.

تسهیم هزینه‌های دواير پشتیبانی (خدماتی) به دواير استفاده کننده از خدمات ارائه شده اعم از پشتیبانی و عملیاتی (تسهیم ثانویه) به یکی از سه روش زیر صورت می‌گیرد:

الف - روش مستقیم

ب - روش یک طرفه (پلکانی)

ج - روش دو طرفه (متقابل)

فلش شماره (۴۶۶ - ۴۶۷)

سراسری - ۸۵

در شرکت رضوان ظرفیت واقعی ۲۶,۴۰۰ واحد بوده و اضافه کارکرد ۱۰٪ بوده است. اگر انحراف ظرفیت ۳۶,۰۰۰ ریال باشد، سربار ثابت بودجه شده و نرخ جذب سربار چند ریال بوده است؟

نرخ جذب سربار ثابت	سربار ثابت بودجه شده	
۱۳/۶	۳۶۰,۰۰۰	(۱)
۱۵	۳۶۰,۰۰۰	(۲)
۱۵	۳۹۶,۰۰۰	(۳)
۱۳/۶	۳۹۶,۰۰۰	(۴)

گزینه ۲ صحیح است.

با توجه به اطلاعات سؤال شرکت ۱۰٪ اضافه کارکرد داشته است، به عبارت دیگر درصد فعالیت شرکت معادل ۱۱۰٪ (۱۰٪ + ۱۰۰٪) بوده است.

$$\text{درصد فعالیت} = \frac{\text{حجم واقعی}}{\text{حجم بودجه‌ای}}$$

$$\%110 = \frac{26,400}{\text{حجم بودجه‌ای}} \Rightarrow \text{حجم بودجه‌ای} = 24,000$$

$$\text{انحراف ظرفیت} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای واقعی}} - 1 \right) \times \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$36,000 = (26,400 - 24,000) \times \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{ریال } 15 = \frac{36,000}{24,000} = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}$$

$$15 = \frac{\text{سربار ثابت بودجه‌ای}}{24,000}$$

$$\text{ریال } 360,000 = 24,000 \times 15 = \text{سربار ثابت بودجه‌ای}$$

فلش شماره (۳۷۴ الی ۳۷۸)

سراسری - ۸۵

سربار بودجه شده ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. اگر سربار واقعی ۴,۸۰۰,۰۰۰ ریال باشد و ۳۰۰,۰۰۰ ریال کسر جذب سربار وجود داشته باشد، شرکت چند درصد زیر ظرفیت بودجه شده فعالیت کرده است؟

(۱) ۴٪

(۲) ۵٪

(۳) ۱۰٪

(۴) قابل تعیین نیست.

گزینه ۳ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$۴,۸۰۰,۰۰۰ - ۳۰۰,۰۰۰ = \text{سربار جذب شده} = ۴,۵۰۰,۰۰۰$$

$$\text{ریال} \quad ۴,۵۰۰,۰۰۰ = ۴,۸۰۰,۰۰۰ - ۳۰۰,۰۰۰ = \text{سربار جذب شده}$$

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

$$۴,۵۰۰,۰۰۰ = ۵,۰۰۰,۰۰۰ \times \text{درصد فعالیت}$$

$$\Rightarrow \text{درصد فعالیت} = \frac{۴,۵۰۰,۰۰۰}{۵,۰۰۰,۰۰۰} = ۹۰\%$$

$$۱۰\% - \text{درصد فعالیت} = \text{درصد اضافه (کسر) کارکرد}$$

$$\Rightarrow ۱۰\% - ۹۰\% = (۱۰\%)$$

درصد فعالیت شرکت معادل ۹۰٪ است، بنابراین

شرکت ۱۰٪ زیر ظرفیت بودجه‌ای فعالیت کرده است.

فلش شماره (۳۲۷ - ۳۳۹ - ۳۷۴ - ۳۷۸)

سراسری - ۸۷

اطلاعات مربوط به سربار تولید شرکت مهر برای سال ۱۳۸۵ به شرح زیر است:

- سربار پیش‌بینی شده ۳۰ میلیون ریال

- سربار واقعی ۲۷ میلیون ریال

- سربار جذب شده ۲۲/۵ میلیون ریال

- ساعت کار مستقیم برآوردی ۲۰,۰۰۰ ساعت

اگر شرکت از نتایج واقعی سال ۱۳۸۵ برای محاسبه نرخ جذب سربار سال ۱۳۸۶ استفاده کند، نرخ جذب سربار در سال ۱۳۸۶ چند ریال خواهد بود؟

(۱) ۱۱۲۵

(۲) ۱۳۵۰

(۳) ۱۵۰۰

(۴) ۱۸۰۰

گزینه ۴ صحیح است.

$$\text{نرخ جذب سربار در سال ۸۵} = \frac{\text{سربار پیش‌بینی شده}}{\text{ساعت کار مستقیم برآوردی}} = \frac{۳۰,۰۰۰,۰۰۰}{۲۰,۰۰۰}$$

ریال ۱۵۰۰ = نرخ جذب سربار هر ساعت کار مستقیم

نرخ جذب سربار × ساعت کار مستقیم واقعی = سربار جذب شده در سال ۸۵

$$۱۵۰۰ \times \text{ساعت کار مستقیم واقعی} = ۲۲,۵۰۰,۰۰۰$$

$$\text{ریال } ۱۵,۰۰۰ = \frac{۲۲,۵۰۰,۰۰۰}{۱۵۰۰} = \text{ساعت کار مستقیم واقعی}$$

با توجه به این که نرخ جذب سربار در سال ۸۶ بر اساس نتایج واقعی سال ۸۵ محاسبه شده است، بنابراین مبلغ سربار پیش‌بینی شده سال ۸۶ معادل مبلغ واقعی سربار سال ۸۵ و به همین ترتیب ساعت کار مستقیم برآوردی سال ۸۶ برابر با ساعت کار مستقیم واقعی در سال ۸۵ است. در نتیجه نرخ سربار در سال ۸۶ عبارتست از:

$$\text{نرخ جذب سربار در سال ۸۶} = \frac{\text{سربار واقعی در سال ۸۵}}{\text{ساعت کار مستقیم واقعی سال ۸۵}} = \frac{۲۲,۰۰۰,۰۰۰}{۱۵,۰۰۰} = ۱۸۰۰ \text{ ریال}$$

س

فلش شماره (۳۲۳ الی ۳۲۹)

سراسری - ۸۹

در یک واحد صنعتی، سربار واقعی در طول دوره ۱۳۵,۰۰۰ و سربار بودجه شده برای همین دوره ۱۶۰,۰۰۰ ریال است. روش شرکت به این صورت است که اضافه یا کسر جذب سربار را به حساب‌های بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده منظور می‌نماید. سربار جذب شده به هر یک از این حساب‌ها در طول دوره به شرح زیر است:

- کالای در جریان ساخت ۱۵,۵۰۰
 - کالای ساخته شده ۳۲,۲۵۰
 - بهای تمام شده کالای فروش رفته ۹۷,۲۵۰
- اضافه یا کسر جذب سربار در طول دوره چند ریال است؟

- (۱) اضافه جذب سربار ۱۰,۰۰۰
- (۲) کسر جذب سربار ۲۵,۰۰۰
- (۳) کسر جذب سربار ۱۰,۰۰۰
- (۴) اضافه جذب سربار ۲۵,۰۰۰

گزینه ۱ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

سربار جذب شده $145,000 = 97,250 + 32,250 + 15,500$

$10,000 = 145,000 - 135,000$ = اضافه جذب سربار

فلش شماره (۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۵۲ - ۳۵۸)

سراسری - ۸۹

شرکت سبحان دارای دو دایره عملیاتی «الف» و «ب» و دو دایر پشتیبانی «ج» و «د» می‌باشد. درصد ارائه خدمات دواير پشتیبانی به خود و سایر دواير به شرح زیر است:

درصد ارائه خدمات

دایره «د»	دایره «ج»	
۲۵٪	۴۰٪	دایره عملیاتی «الف»
۴۰٪	۳۰٪	دایره عملیاتی «ب»
۱۵٪	۱۰٪	دایره پشتیبانی «ج»
۲۰٪	۲۰٪	دایره پشتیبانی «د»

هزینه‌های دواير پشتیبانی «ج» و «د» قبل از تسهیم ثانویه به ترتیب ۴۵۰۰ ریال و ۳۱۴۰ ریال است. سهم دایره عملیاتی «الف» از هزینه‌های دایره پشتیبانی «ج» چند ریال است؟

(۱) ۲۰۵۰

(۲) ۲۱۲۴

(۳) ۲۲۷۵

(۴) ۲۳۶۰

گزینه ۴ صحیح است.

در سؤال روش تسهیم هزینه دواير پشتیبانی به عملیاتی مشخص نشده است ولی تنها روشی که نتیجه آن بین گزینه‌ها وجود دارد، روش متقابل (ریاضی) است. در نتیجه سؤال با این روش حل شده است.

معادله دواير پشتیبانی به شرح زیر می‌باشد:

$$\begin{cases} (ج) = 4500 + \left(\frac{15}{8} د^{(1)}\right) \\ (د) = 3140 + \left(\frac{20}{9} ج^{(2)}\right) \end{cases}$$

(۱): در روش دو طرفه (مستقیم، یک طرفه) خدمات دواير به خودشان در نظر گرفته نمی‌شود، لذا ۲۰٪ خدمت دایره «د» به خود دایره «د» در نظر گرفته نمی‌شود. در نتیجه خدمات دایره «د» به الف، ب و ج به ترتیب ۲۵، ۴۰ و ۱۵ است (جمعاً ۸۰).

(۲): ۱۰٪ خدمت ج به خودش در نظر گرفته نمی‌شود، لذا خدمت دایره ج به الف، ب و د به ترتیب ۴۰، ۳۰ و ۲۰ است. (جمعاً ۹۰)

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

$$(\text{ج}) = ۴۵۰۰ + \frac{۱۵}{۸۰} (۳۱۴۰ + \frac{۲}{۹۰} \text{ج})$$

$$(\text{ج}) = ۴۵۰۰ + ۵۸۸/۷۵ + \frac{۱}{۲۴} \text{ج}$$

$$\text{ج} - \frac{۱}{۲۴} \text{ج} = ۵۰۸۸/۷۵$$

$$\frac{۲۳}{۲۴} \text{ج} = ۵۰۸۸/۷۵$$

$$\text{ج} = ۵۰۸۸/۷۵ \div \frac{۲۳}{۲۴} = ۵۳۱۰$$

هزینه کل دایره پشتیبانی ج

$$(\text{د}) = ۳۱۴۰ + \frac{۲۰}{۹۰} (۵۳۱۰)$$

$$(\text{د}) = ۳۱۴۰ + ۱۱۸۰$$

$$(\text{د}) = ۴۳۲۰$$

هزینه کل دایره پشتیبانی د

$$\text{ج سهم دایره الف از دایره ج} = ۵۳۱۰ \times \frac{۴۰}{۹۰} = ۲۳۶۰$$

فلش شماره (۴۸۵) الی (۴۹۰)

سراسری - ۸۹

اگر حجم تولید واقعی برابر حجم تولید در ظرفیت عملی باشد و ملاک نرخ جذب سربار در ظرفیت عادی باشد، انحراف ظرفیت چگونه است؟

۰ (۱)

(۲) مساعد

(۳) نامساعد

(۴) غیرقابل محاسبه

گزینه ۲ صحیح است.

انحراف ظرفیت سربار به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{انحراف ظرفیت سربار} = \left(\text{حجم مبنای بودجه‌ای} - \text{حجم مبنای واقعی} \right) \times \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

بنابراین از آنجا که ظرفیت عملی بالاتر از ظرفیت عادی است، اگر حجم مبنای واقعی برابر با حجم مبنا در ظرفیت عملی بوده و ملاک تعیین نرخ جذب سربار ظرفیت عادی باشد، انحراف ظرفیت مساعد خواهد بود.

فلش شماره (۴۱۲-۴۱۷)

سراسری - ۸۹

کدام گزینه بیانگر روش هزینه‌یابی نرمال می‌باشد؟

(۱) مواد و دستمزد مستقیم استاندارد ولی سربار واقعی

(۲) مواد و دستمزد مستقیم و سربار استاندارد

(۳) مواد و دستمزد مستقیم و سربار واقعی

(۴) مواد و دستمزد مستقیم واقعی ولی سربار برآوردی

گزینه ۴ صحیح است.

در روش نرمال، مواد مستقیم و دستمزد مستقیم به مبلغ واقعی، ولی سربار ساخت به مبلغ جذب شده (برآوردی) در حسابها ثبت می‌شوند.

گزینه ۱ و ۲ صحیح نمی‌باشند چرا که در سیستم هزینه یابی استاندارد قبل از شروع دوره مالی، بهای تمام شده محصولات از لحاظ مواد، دستمزد و سربارپیش‌بینی شده و در طول دوره مالی، این هزینه‌ها ملاک محاسبه و ثبت قرار می‌گیرند.

گزینه ۳ به این دلیل صحیح نمی‌باشد که در سیستم هزینه یابی واقعی مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت به مبلغ واقعی ثبت می‌شوند.

فلش شماره (۳۱۰)

سراسری - ۹۰

شرکت تولیدی فرشید دارای دو دایره عملیاتی «الف» و «ب» و دو دایره پشتیبانی «ج» و «د» بوده و برای تخصیص هزینه‌های دوایر پشتیبانی از روش ریاضی (متقابل) استفاده می‌کند. هزینه‌های دایره «ج» مبلغ ۴۲۰۰ ریال بوده که پس از تسهیم به ۵۰۰۰ ریال رسیده است. همچنین هزینه‌های دایره «د» مبلغ ۱۶۰۰ ریال بوده که پس از تسهیم به ۲۵۰۰ ریال رسیده است. درصد ارائه خدمات دایره «د» به دایره «ج» چند درصد بوده است؟

(۱) ۵۰

(۲) ۳۲

(۳) ۱۸

(۴) ۱۸

گزینه ۲ صحیح است.

دوایر پشتیبانی		شرح
دایره د	دایره ج	
۱۶۰۰	۴۲۰۰	سربار قبل از تسهیم:
		تسهیم هزینه‌های سربار پشتیبانی:
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="text-align: center; margin-right: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;">۹۰۰</div> <div style="font-size: 2em;">↑</div> </div> <div style="text-align: center;"> <div style="border-bottom: 3px double black; padding: 2px 5px;">(۲۵۰۰)</div> </div> </div>	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="text-align: center; margin-right: 10px;"> <div style="text-align: right;">(۵۰۰۰)</div> <div style="font-size: 2em;">↓</div> </div> <div style="text-align: center;"> <div style="border-bottom: 3px double black; padding: 2px 5px;">۸۰۰</div> </div> </div>	دایره ج
		دایره د

اعداد داخل مستطیل با محاسبه در جهت فلش بدست آمده است.

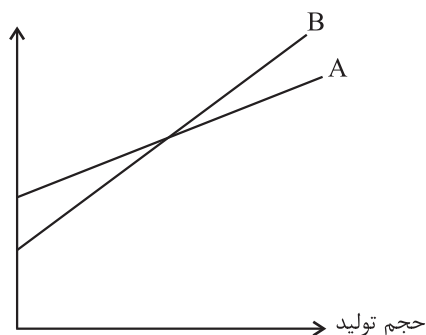
$$\text{درصد ارائه خدمات دایره «د» به «ج»} = \frac{۸۰۰}{۲۵۰۰} = ۳۲\%$$

فلش شماره (۴۹۳)

سراسری - ۹۰

در نمودار روبه رو خط B بودجه انعطاف سربار را نشان می‌دهد. نقطه A ظرفیت سالانه و ملاک تعیین نرخ سربار است. هزینه سربار در طی سال به طور یکنواخت انجام می‌گیرد. در نیمه اول سال عملکرد واقعی ۱۲۰٪ ظرفیت عادی گزارش شده است. مبالغ سربار ثابت عمدتاً از اقلام استهلاک است و در نتیجه رقم واقعی سربار ثابت با بودجه برابر می‌شود. در نیمه اول سال نرخ سربار متغیر واقعی ۱۵ درصد کمتر از نرخ بودجه گزارش شده است.

میلیون ریال

الف) انحراف هزینه سربار چند میلیون ریال است؟

(۲) ۴/۶

(۱) ۲/۶

(۴) ۶/۳

(۳) ۳/۶

- ب) در نمودار بالا خط B بودجه قابل انعطاف و خط A سربار واقعی را نشان می‌دهد. انحراف هزینه سربار متغیر
(۱) در تولید بیشتر از ظرفیت عادی مساعد است.
(۲) می‌تواند نامساعد باشد.
(۳) در تولید کمتر از ظرفیت عادی نامساعد است.
(۴) حتما مساعد است.

الف) اطلاعات سؤال ناقص است.

ب) گزینه ۴ صحیح است.

با توجه به اینکه نرخ جذب سربار متغیر (شیب خط بودجه انعطاف پذیر - خط B) از نرخ واقعی سربار متغیر (شیب خط سربار واقعی - خط A) بیشتر است، انحراف هزینہ سربار متغیر حتماً مساعد است.

فلش شماره (۴۳۵ الی ۴۳۸ - ۴۴۳ - ۴۴۴)

سراسری - ۹۱

بودجه قابل انعطاف سربار شرکت آلفا به شرح زیر است:

حجم تولید (واحد) ۲۰,۰۰۰ ۳۰,۰۰۰

سربار ساخت - ریال ۱۴۰,۰۰۰ ۱۸۰,۰۰۰

اگر زمان استاندارد برای تولید هر واحد محصول ۲ ساعت و ظرفیت عادی ۳۰,۰۰۰ ساعت کار مستقیم باشد، نرخ جذب سربار به ازای هر ساعت در ظرفیت عادی چند ریال خواهد بود؟

(۱) ۵

(۲) ۴

(۳) ۷

(۴) ۶

گزینه ۲ صحیح است.

$$\text{بهای کل پایین ترین} - \text{بهای کل بالاترین}$$

$$\text{سطح فعالیت} = \frac{\text{سطح فعالیت}}{\text{نرخ جذب}}$$

$$\text{پایین ترین سطح فعالیت} - \text{بالاترین سطح فعالیت} = \text{سربار متغیر}$$

$$\text{ریال } ۴ = \frac{۱۸۰,۰۰۰ - ۱۴۰,۰۰۰}{۳۰,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰} = \text{نرخ جذب سربار متغیر}$$

$$\text{سربار ثابت} = \left(\text{بهای کل بالاترین} \times \text{نرخ جذب} \right) - \left(\text{سطح فعالیت} \times \text{سربار متغیر} \right)$$

$$\text{بودجه شده} = \left(\text{بهای کل بالاترین} \times \text{نرخ جذب} \right) - \left(\text{سطح فعالیت} \times \text{سربار متغیر} \right)$$

$$۶۰,۰۰۰ = ۱۸۰,۰۰۰ - (۴ \times ۳۰,۰۰۰) = \text{سربار ثابت بودجه شده}$$

نرخ جذب سربار متغیر برای هر واحد محصول تولیدی ۴ ریال است. از آنجا که در این سؤال، نرخ جذب سربار برای هر ساعت خواسته شده، باید نرخ جذب سربار متغیر را برای هر ساعت به دست آورد. بنابراین با تقسیم نرخ جذب سربار متغیر برای هر واحد محصول بر زمان استاندارد برای تولید یک واحد کالا، نرخ جذب سربار متغیر برای هر ساعت بدست می آید:

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

$$\begin{aligned} \text{سربار ثابت بودجه شده} &= \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{ظرفیت بودجه شده}} \\ &= \frac{60,000}{30,000} = 2 \text{ ریال} \end{aligned}$$

نرخ کل جذب سربار از حاصل جمع نرخ جذب سربار متغیر و نرخ جذب سربار ثابت ساخت به دست می‌آید:

$$4 = 2 + 2 = \text{نرخ جذب سربار هر ساعت}$$

سراسری - ۹۱

شرکتی دو دایره خدماتی (رستوران و تعمیرات) و سه دایره تولیدی A و B و C دارد. مبنای تسهیم هزینه دایره رستوران تعداد نفرات است.

شرح	رستوران	تعمیرات	A	B	C
تعداد نفرات	۱۵۰	۱۵۰	۳۰۰	۲۰۰	۱۰۰

سهم دایره A از هزینه‌های رستوران به روش مستقیم و به روش متقابل به ترتیب از راست به چپ چند درصد است؟

(۱) ۳۳-۴۰

(۲) ۴۰ - ۳۳

(۳) ۵۰-۴۰

(۴) ۴۰ - ۵۰

گزینه ۴ صحیح است.

در روش مستقیم هزینه دواير پشتيبانی فقط به دواير عملیاتی تسهيم می شوند و هيچ سهمی به ساير دواير پشتيبانی داده نمی شود. بنابراین:

$$\text{سهم دایره A از هزینه های} = \frac{300}{300 + 200 + 100} = 50\%$$

دایره رستوران به روش مستقیم

در روش متقابل تمامی روابط بين دواير پشتيبانی در نظر گرفته می شود و از تسهيم خدمات ارائه شده دواير پشتيبانی به يکديگر صرف نظر نمی شود. بنابراین:

$$\text{سهم دایره A از هزینه های} = \frac{300}{300 + 200 + 100 + 150} = 40\%$$

دایره رستوران به روش متقابل

توجه دارید که در هر سه روش تسهيم ثانويه (مستقیم، يک طرفه و متقابل) هيچ مبلغی از هزینه دواير پشتيبانی به خودشان تسهيم نمی شود.

فلش شماره (۴۶۹ - ۴۷۱ - ۴۷۴ - ۴۷۷ - ۴۸۵ - ۴۸۹)

سراسری - ۹۲

درصد خدمت‌دهی واحدهای خدماتی در شرکت تولیدی شمال شرق به شرح ذیل است:

انبار	رستوران	تکمیل	مونتاژ	
۲۰٪	—	۵۰٪	۳۰٪	رستوران
—	۴۰٪	۲۰٪	۴۰٪	انبار

با فرض مساوی بودن هزینه رستوران و انبار و اولویت در تسهیم هزینه رستوران در تسهیم یک طرفه، کدام یک از پاسخ‌های زیر صحیح است؟
 (۱) با توجه به فرض تساوی هزینه رستوران و انبار، مبالغ تسهیمی در روش یک طرفه و مستقیم یکسان است.

(۲) تسهیم یک طرفه بالاترین هزینه را برای واحد مونتاژ ایجاد خواهد کرد.

(۳) تسهیم مستقیم منتهی به بالاترین هزینه در واحد تکمیل می‌گردد.

(۴) با توجه به فرض تساوی هزینه رستوران و انبار، اولویت تسهیم در روش یک طرفه بی‌تأثیر بر مبالغ تخصیصی است.

گزینه ۲ صحیح است.

اگر فرض کنیم هزینه رستوران و انبار برابر ۶۰ ریال باشد، سهم هر کدام از واحدهای خدماتی و تولیدی بر اساس روش مستقیم و یک طرفه برابر است با:

روش مستقیم:

$$\frac{۳۰}{۳۰+۵۰} \times ۶۰ = ۲۲/۵ \quad \text{سهم واحد تولیدی مونتاژ از هزینه رستوران}$$

$$\frac{۵۰}{۳۰+۵۰} \times ۶۰ = ۳۷/۵ \quad \text{سهم واحد تولیدی تکمیل از هزینه رستوران}$$

$$\frac{۴۰}{۲۰+۴۰} \times ۶۰ = ۴۰ \quad \text{سهم واحد تولیدی مونتاژ از هزینه انبار}$$

$$\frac{۲۰}{۲۰+۴۰} \times ۶۰ = ۲۰ \quad \text{سهم واحد تولیدی تکمیل از هزینه انبار}$$

$$۲۲/۵ + ۴۰ = ۶۲/۵ \quad \text{کل سهم واحد تولیدی مونتاژ}$$

$$۳۷/۵ + ۲۰ = ۵۷/۵ \quad \text{کل سهم واحد تولیدی تکمیل}$$

لازم به ذکر است که در روش مستقیم، هزینه‌های دوایر (واحد) خدماتی صرفاً به دوایر تولیدی تسهیم می‌گردد و از تسهیم هزینه‌های دوایر خدماتی به یکدیگر صرف نظر می‌شود. همچنین در این روش مبنای

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

تسهیم مربوط به دواير خدماتی (رستوران و انبار) در محاسبات استفاده نمی‌شود. بنابراین: تسهیم به روش مستقیم، منتهی به بالاترین هزینه در واحد مونتاژ می‌گردد.

روش یک طرفه:

$$\frac{30}{30+50+20} \times 60 = 18 \quad \text{سهام واحد توليدي مونتاژ از هزینه رستوران}$$

$$\frac{50}{30+50+20} \times 60 = 30 \quad \text{سهام واحد توليدي تکميل از هزینه رستوران}$$

$$\frac{20}{30+50+20} \times 60 = 12 \quad \text{سهام واحد خدماتی انبار از هزینه رستوران}$$

$$\frac{40}{20+40} \times 60 = 40 \quad \text{سهام واحد توليدي مونتاژ از هزینه انبار}$$

$$\frac{20}{20+40} \times 60 = 20 \quad \text{سهام واحد توليدي تکميل از هزینه انبار}$$

$$18 + 40 = 58 \quad \text{کل سهام واحد توليدي مونتاژ}$$

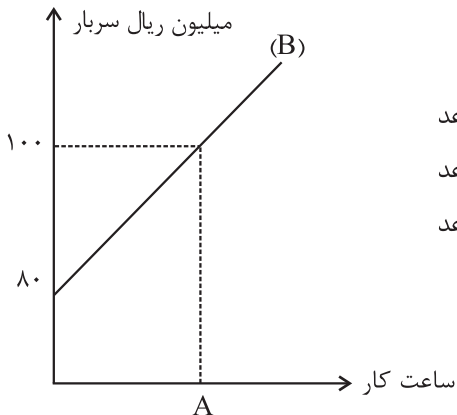
$$30 + 20 = 50 \quad \text{کل سهام واحد توليدي تکميل}$$

$$12 \quad \text{کل سهام واحد خدماتی انبار}$$

لازم به ذکر است که در روش یک طرفه، هزینه دواير (واحد) خدماتی بر اساس ترتیبی مشخص و از پیش تعیین شده (اولویت تسهیم) به دواير دیگر سرشکن می‌شود و پس از تسهیم هزینه‌های یک دایره خدماتی، آن دایره از محاسبات حذف و هیچ‌گونه سهمی از هزینه‌های سایر دواير خدماتی به آن دایره تسهیم نمی‌شود. بنابراین از آنجا که اولویت تسهیم با هزینه رستوران می‌باشد، تسهیم یک طرفه بالاترین هزینه را برای واحد مونتاژ ایجاد خواهد کرد.

سراسری - ۹۲

در نمودار زیر خط B بودجه قابل انعطاف سربار و نقطه A ظرفیت عادی سالانه و ملاک تعیین نرخ جذب سربار است. هزینه سربار در طی سال به طور یکنواخت انجام می گیرد. در ۳ ماهه اول سال ۹۱ عملکرد واقعی ۱۱۰ درصد ظرفیت عادی گزارش شده است. در ۳ ماهه اول سال نرخ سربار متغیر واقعی ۱۰٪ از نرخ بودجه بیشتر ولی سربار ثابت واقعی برابر بودجه گزارش شده است. انحراف هزینه و انحراف ظرفیت سربار به ترتیب از راست به چپ چند میلیون ریال است؟

(۱) ۰/۵ نامساعد - ۲ مساعد

(۲) ۰/۵ نامساعد - ۴ مساعد

(۳) ۰/۸ نامساعد - ۸ مساعد

(۴) ۲ نامساعد - ۲ مساعد

گزینه ؟

با توجه به نمودار فوق سربار ثابت بودجه‌شده ۸۰ میلیون ریال و سربار متغیر بودجه‌شده ۲۰ میلیون ریال (۱۰۰ - ۸۰) می‌باشد. با توجه به اینکه عملکرد واقعی ۱۱۰ درصد ظرفیت عادی می‌باشد، انحراف ظرفیت سربار مساعد و برابر است با:

۱۰۰٪ - درصد فعالیت = درصد اضافه (کسر) فعالیت

۱۰٪ = ۱۱۰٪ - ۱۰۰٪ = درصد اضافه فعالیت

سربار ثابت بودجه‌شده × درصد اضافه فعالیت = انحراف ظرفیت سربار

مساعد - ۸ = ۸۰ × ۱۰٪ = انحراف ظرفیت سربار

انحراف ظرفیت سربار مساعد در سه ماهه اول سال $۸ \times \frac{۳}{۱۲} = ۲$

با توجه به مفروضات سؤال انحراف هزینه سربار برابر است با:

سربار متغیر بودجه‌شده × درصد فعالیت = سربار متغیر جذب شده

۲۲ = ۲۰ × ۱۰۰٪ = سربار متغیر جذب شده

سربار متغیر واقعی $۲۲ \times (۱ + ۱۰٪) = ۲۴ / ۲$

سربار ثابت واقعی ۸۰

کل سربار واقعی ۱۰۴ / ۲

ادامه حل در فلش بعدی ←

ادامه حل:

سربار متغیر جذب شده + سربار ثابت بودجه شده = بودجه مجاز سربار

$$۱۰۲ = ۸۰ + ۲۲ = \text{بودجه مجاز سربار}$$

سربار واقعی - بودجه مجاز سربار = انحراف هزینه سربار

$$\text{نامساعد } (۲/۲) = ۱۰۲ - ۱۰۴/۲ = \text{انحراف هزینه سربار}$$

$$(۲/۲) \times \frac{۳}{۱۲} = (۰/۵۵)$$

انحراف هزینه سربار نامساعد در سه ماهه اول سال

فلش شماره (۳۸۴ الی ۳۸۹ - ۳۹۴ الی ۴۰۰ - ۴۳۰)

آزاد - ۸۳

اگر یک واحد تولیدی برای جذب هزینه‌های سربار کارخانه از نرخ‌های از پیش تعیین شده استفاده کند، کدام یک از موارد زیر معرف انحراف ظرفیت بلااستفاده می‌باشد؟

(۱) اضافه یا کسر جذب هزینه‌های سربار ثابت کارخانه

(۲) اضافه یا کسر جذب هزینه‌های سربار متغیر کارخانه

(۳) تفاوت بین هزینه‌های بودجه شده و هزینه‌های سربار ثابت واقعی کارخانه

(۴) تفاوت بین هزینه‌های بودجه شده و هزینه‌های سربار متغیر واقعی کارخانه

گزینه ؟

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار
 سربار ثابت واقعی - سربار ثابت جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار ثابت
 سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت
 به این ترتیب گزینه ۱ نشان دهنده اضافه (کسر) جذب سربار ثابت و
 گزینه ۳ انحراف هزینه سربار ثابت است. گزینه ۲ و ۴ نیز به ترتیب مربوط
 به اضافه (کسر) جذب سربار متغیر و انحراف هزینه سربار متغیر هستند.
 بنابراین انحراف ظرفیت سربار در هیچ یک از گزینه‌ها نیست.

فلش شماره (۳۶۱ - ۳۶۲ - ۳۶۷ - ۳۶۹ - ۴۲۸)

آزاد - ۸۳

برای موارد زیر مناسب‌ترین پاسخ را انتخاب نمائید:
 هنگام استفاده از نرخ جذب سربار اضافه جذب سربار همواره زمانی
 ایجاد می‌شود که:

- (۱) تولید بیش از ظرفیت تعیین شده باشد.
- (۲) هزینه‌های سربار واقعی کمتر از میزان مورد انتظار باشد.
- (۳) ظرفیت تعیین شده کمتر از ظرفیت عادی باشد.
- (۴) سربار واقعی کمتر از سربار جذب شده باشد.

گزینه ۴ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار
بنابراین در صورتی که سربار جذب شده بیشتر از سربار واقعی
باشد، اضافه جذب سربار ساخت و اگر سربار جذب شده کمتر از
سربار واقعی باشد، کسر جذب سربار ساخت ایجاد می‌شود.

فلش شماره (۳۳۸ - ۳۳۹)

آزاد - ۸۳

چنانچه نرخ جذب سربار مورد استفاده قرار نگرفته و حجم تولید کمتر از میزان پیش‌بینی شده باشد، کدام یک از حالات زیر در مورد بهای تمام شده یک واحد محصول صادق است؟

(۱) هزینه‌های ثابت هر واحد تغییر نکرده اما هزینه‌های متغیر آن افزایش می‌یابد.

(۲) هزینه‌های متغیر هر واحد تغییر نکرده اما هزینه‌های ثابت آن افزایش می‌یابد.

(۳) هزینه‌های ثابت هر واحد افزایش و هزینه‌های متغیر آن کاهش می‌یابند.

(۴) هزینه‌های ثابت هر واحد و هزینه‌های متغیر آن هر دو کاهش می‌یابند.

گزینه ۲ صحیح است.

نرخ سربار متغیر هر واحد ثابت اما مبلغ کل آن متغیر است، همچنین نرخ سربار ثابت هر واحد متغیر و مبلغ کل آن در دامنه مربوط ثابت است. هزینه ثابت هر واحد کالا با حجم تولید رابطه معکوس دارد، یعنی با کاهش حجم تولید، هزینه ثابت هر واحد افزایش و با افزایش حجم تولید، هزینه ثابت هر واحد کاهش می‌یابد.

آزاد - ۸۳

چنانچه اضافه یا کسر جذب سربار کارخانه در نتیجه اشتباه در تسهیم هزینه‌های واقعی یکسال به تولیدات همان سال باشد، می‌توان اضافه یا کسر جذب سربار کارخانه را:

(۱) از طریق حساب سربار کارخانه از سالی به سال بعد منتقل نمود.

(۲) با تغییر نرخ جذب سربار در سال‌های بعد آن را حذف نمود.

(۳) بین موجودی‌های کالای در جریان ساخت، کالای ساخته شده و بهای تمام شده کالای فروش رفته تسهیم نمود.

(۴) به عنوان سود یا زیان دوره تلقی نمود.

گزینه ۳ صحیح است.

چنانچه اضافه یا کسر جذب سربار با اهمیت باشد، به عبارتی معلول اشتباه در برآورد نرخ جذب سربار باشد می‌بایست بین موجودی‌های کالای در جریان ساخت پایان دوره، کالای ساخته شده پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته تسهیم گردد. اما در صورتی که رقم اضافه یا کسر جذب سربار بی‌اهمیت باشد، به عبارتی معلول حوادث خاص دوره مورد نظر مانند سیل، زلزله، جنگ و اعتصاب کارکنان باشد می‌توان آن را به بهای تمام شده کالای فروش رفته و یا سود و زیان دوره منظور نمود.

فلش شماره (۳۵۴)

آزاد - ۸۳

نرخ سربار متغیر کارخانه در مورد سطوح ظرفیت عملی،
ظرفیت واقعی مورد انتظار و ظرفیت عادی:

(۱) بااستثنای سطح ظرفیت عادی برای سایر سطوح مشابه است.

(۲) بااستثنای سطح ظرفیت عملی برای سایر سطوح مشابه است.

(۳) بااستثنای سطح ظرفیت واقعی مورد انتظار برای سایر
سطوح مشابه است.

(۴) برای تمامی سطوح مشابه است.

گزینه ۴ صحیح است.

نرخ جذب سربار متغیر در تمامی سطوح فعالیت شرکت **ثابت** است اما مبلغ کل سربار متغیر بودجه‌ای در سطوح مختلف فعالیت **متفاوت** است. همچنین نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت شرکت **متفاوت** است، در حالی که مبلغ کل سربار ثابت بودجه‌ای در تمام سطوح فعالیت شرکت در **دامنه مربوط ثابت** است.

فلش شماره (۴۲۲- ۴۲۳)

آزاد - ۸۴

در حسابداری صنعتی «ظرفیت بلا استفاده» چگونه تمیز داده می‌شود؟

(۱) از ظرفیت تولید مازاد بر آنچه که شرکت می‌تواند انتظار داشته باشد به کار گیرد یا از نا هماهنگی و عدم توازن بین ظرفیت تجهیزات و ماشین‌آلات مختلف خطوط تولید ناشی می‌شود.

(۲) از عدم استفاده از کارکنان و تجهیزات تولیدی به علت وقوع شرایط غیر قابل پیش‌بینی و تکرار نشدنی ناشی می‌شود.

(۳) از بیکار بودن کارکنان خطوط تولید و تجهیزات به علت نبودن موقت تقاضا برای محصولات شرکت ناشی می‌شود.

(۴) از وجود کارکنان و تجهیزات مازاد و غیرضروری به دلیل وجود ظرفیت اضافی در برخی از ماشین‌آلات در مقایسه با بازده سایر ماشین‌آلات ناشی می‌شود.

گزینه ۳ صحیح است.

ظرفیت بلا استفاده از بیکار بودن کارکنان خطوط تولید و تجهیزات به علت نبودن موقت تقاضا برای محصولات شرکت ناشی می‌شود. به عبارتی دیگر ظرفیت بلا استفاده به عدم استفاده از تسهیلات و امکانات شرکت به شکل موقت به دلیل کاهش در تقاضا برای محصولات و خدمات شرکت مربوط می‌شود. از طرفی با توجه به اینکه هزینه‌های مربوط به ظرفیت بلا استفاده اجتناب‌ناپذیر است (انتظار وقوع آن می‌رود) و برای ایجاد سطح ظرفیت عادی ضروری می‌باشد، به عنوان جزئی از هزینه محصول تلقی می‌گردد.

فلش شماره (۴۲۸)

آزاد - ۸۴

در شرکت‌های تولیدی «ظرفیت عملی» عبارت است از:

(۱) معرف ظرفیتی است از آنچه که واحد تجاری می‌تواند با توجه به تسهیلات و امکانات، تولید کند.

(۲) معرف ظرفیت تولید هر یک از دواير کارخانه با سرعت کامل و بدون توقف و قطع عملیات است.

(۳) معرف حجم تولید مورد نیاز برای تأمین تقاضای مشتریان در سال بعد است.

(۴) مصرف حداکثر بازده‌ای است که دواير یا قسمت‌های مختلف با در نظر گرفتن توقف‌های غیر قابل گریز در تولید، به طور مؤثر فراهم کنند.

گزینه ۴ صحیح است.

ظرفیت عملی معرف حداکثر تولیدی است که با در نظر گرفتن توقف‌های اجتناب‌ناپذیر در تولید، قابل دستیابی است. توقف‌های اجتناب‌ناپذیری که در محاسبه ظرفیت عملی در نظر گرفته می‌شوند مربوط به محدودیت داخلی بوده و عموماً ناشی از تعطیلی و مرخصی کارکنان، تعمیر ماشین‌آلات و سایر مواردی از این دست می‌باشند.

گزینه ۱ صحیح نمی‌باشد، چرا که معرف ظرفیت عادی می‌باشد.

گزینه ۲ صحیح نمی‌باشد، زیرا معرف ظرفیت اسمی می‌باشد.

گزینه ۳ صحیح نمی‌باشد، زیرا معرف ظرفیت مورد انتظار می‌باشد.

فلش شماره (۴۰۹ - ۴۱۲ - ۴۱۷ - ۴۲۰)

آزاد - ۸۴

مبلغ اضافه جذب هزینه‌های سربار ساخت هنگامی رخ می‌دهد که:

- (۱) هزینه سربار جذب شده بر هزینه سربار واقعی فزونی داشته باشد.
- (۲) هزینه سربار جذب شده بر هزینه سربار بودجه شده فزونی داشته باشد.
- (۳) هزینه سربار واقعی بر هزینه سربار بودجه شده فزونی داشته باشد.
- (۴) هزینه سربار واقعی بر هزینه سربار جذب شده فزونی داشته باشد.

گزینه ۱ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

بنابراین در صورتی که سربار جذب شده بیشتر از سربار واقعی باشد، اضافه جذب سربار ساخت و اگر سربار جذب شده کمتر از سربار واقعی باشد، کسر جذب سربار ساخت ایجاد می‌شود.

فلش شماره (۳۳۸ - ۳۳۹)

آزاد - ۸۵

اطلاعات زیر در یک شرکت تولیدی در دست است:

در هر ساعت ۱۲ ریال	نرخ جذب سربار متغیر
۱۵۰,۰۰۰ ریال برای هر ماه	بودجه سربار ثابت
در هر ساعت ۱۸ ریال	نرخ کلی سربار
۳۴۸,۰۰۰ ریال	سربار واقعی
۲۰,۰۰۰ ساعت	ساعات کار مستقیم واقعی
انحراف ظرفیت، کدام یک از موارد زیر است؟	

(۱) ۳۰,۰۰۰ مساعد

(۲) ۳۰,۰۰۰ نامساعد

(۳) ۱۴,۰۰۰ مساعد

(۴) ۱۴,۰۰۰ نامساعد

گزینه ۲ صحیح است.

نرخ جذب سربار ثابت + نرخ جذب سربار متغیر = نرخ کلی سربار

$$۱۸ = ۱۲ + \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$۱۸ - ۱۲ = ۶ = \text{نرخ جذب سربار ثابت}$$

$$\text{سربار ثابت بودجه‌ای (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای (برآوردی)}}$$

$$۶ = \frac{۱۵۰,۰۰۰}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}$$

$$\Rightarrow \text{حجم مبنای بودجه‌ای} = \frac{۱۵۰,۰۰۰}{۶} = ۲۵,۰۰۰$$

ساعت کار مستقیم بودجه‌ای

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \left(\frac{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}{\text{حجم مبنای واقعی}} - ۱ \right) \times \text{انحراف ظرفیت}$$

$$\text{نامساعد} (۳۰,۰۰۰) = ۶ \times (۲۵,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰) = \text{انحراف ظرفیت}$$

فلش شماره (۳۶۷) الی (۳۷۰)

آزاد - ۸۶

با توجه به اطلاعات زیر مبلغ انحراف هزینه و مبلغ انحراف ظرفیت مرتبط با هزینه‌های سربار ثابت کدام یک از مبالغ زیر است:

هزینه ثابت بودجه شده ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال

هزینه ثابت واقعی ۳,۱۰۰,۰۰۰ ریال

ساعت کار مستقیم بودجه شده ۱۰,۰۰۰ ساعت

ساعت کار مستقیم واقعی ۱۱,۰۰۰ ساعت

(۱) ۱۰,۰۰۰ نامساعد و ۳۰۰,۰۰۰ مساعد

(۲) ۱۰,۰۰۰ مساعد و ۳۰۰,۰۰۰ مساعد

(۳) ۱۰,۰۰۰ مساعد و ۳۰۰,۰۰۰ نامساعد

(۴) ۱۰,۰۰۰ نامساعد و ۳۰۰,۰۰۰ نامساعد

گزینه ؟

$$\text{سربار ثابت بودجه‌ای (برآوردی)} = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای (برآوردی)}}$$

$$\Rightarrow \frac{۳,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰,۰۰۰} = ۳۰۰ \text{ ریال - مستقیم}$$

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار ثابت = سربار ثابت جذب شده

ریال $۳,۳۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰ \times ۱۱,۰۰۰$ = سربار ثابت جذب شده

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار ثابت

$۳۰۰,۰۰۰ = ۳,۳۰۰,۰۰۰ - ۳,۰۰۰,۰۰۰$ = انحراف ظرفیت سربار ثابت

انحراف مساعد ظرفیت

سربار ثابت واقعی - سربار ثابت بودجه‌ای = انحراف هزینه سربار ثابت

$(۱۰۰,۰۰۰) = ۳,۱۰۰,۰۰۰ - ۳,۲۰۰,۰۰۰$ = انحراف هزینه سربار ثابت

انحراف نامساعد هزینه سربار ثابت

انحراف هزینه سربار ثابت $۱۰۰,۰۰۰$ ریال نامساعد و انحراف ظرفیت

سربار $۳۰۰,۰۰۰$ ریال مساعد است که در بین گزینه‌ها نیستند.

فلش شماره (۳۶۷ الی ۳۷۰)

آزاد - ۸۷

در یک سیستم هزینه‌یابی سفارش کار، از نرخ از پیش تعیین شده سربار بر مبنای ظرفیت بودجه شده و هزینه‌های ثابت پیش‌بینی شده انتخاب می‌شود. در پایان سال کسر جذب سربار در نتیجه وقوع کدام یک از حالات زیر ایجاد می‌شود؟

(۱) ظرفیت واقعی بیشتر از بودجه - هزینه‌های ثابت واقعی بیشتر از پیش‌بینی

(۲) ظرفیت واقعی کمتر از بودجه - هزینه‌های ثابت واقعی بیشتر از پیش‌بینی

(۳) ظرفیت واقعی کمتر از بودجه - هزینه‌های ثابت واقعی کمتر از پیش‌بینی

(۴) ظرفیت واقعی بیشتر از بودجه - هزینه‌های ثابت واقعی کمتر از پیش‌بینی

گزینه ۲ صحیح است.

کسر جذب سربار ثابت در نتیجه فزونی نرخ واقعی سربار ثابت بر نرخ جذب سربار ثابت ایجاد می شود.

$$\text{سربار ثابت واقعی} = \frac{\text{نرخ واقعی سربار ثابت}}{\text{حجم مبنای واقعی}}$$

$$\text{سربار ثابت بودجه‌ای} = \frac{\text{نرخ جذب سربار ثابت}}{\text{حجم مبنای بودجه‌ای}}$$

بنابراین کسر جذب سربار ثابت ممکن است به دلیل یکی یا هر دو عوامل زیر باشد:

- ۱) سربار ثابت واقعی بیشتر از سربار ثابت بودجه‌ای باشد (صورت کسر)
- ۲) ظرفیت (حجم) واقعی کمتر از ظرفیت (حجم) بودجه‌ای باشد (مخرج کسر)

آزاد - ۸۹ (گروه الف)

کدام یک از موارد زیر از دلایل‌های اصلی تخصیص بهای عوامل

غیرمستقیم به موضوع بها نمی‌باشد؟

(۱) ایجاد انگیزه در کارکنان و مدیران

(۲) محاسبه کاملاً دقیق بهای تمام شده

(۳) توجیه بهای ساخت و یا محاسبه منابع قابل بازپرداخت

(۴) ارائه اطلاعات برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی

گزینه ۲ صحیح است.

مهم ترین اهداف تسهیم هزینه های سربار (بهای غیرمستقیم) به

شرح زیر هستند:

(۱) هزینه یابی محصولات

(۲) ارائه اطلاعات برای تصمیم گیری های اقتصادی

(۳) ایجاد انگیزه در کارکنان و مدیران

(۴) توجیه بهای ساخت و یا محاسبه منابع قابل بازپرداخت

(۵) محاسبه بهای ساخت موجودی ها جهت انعکاس در ترازنامه و یا صورت

سود و زیان

با توجه به اینکه برای تسهیم بهای عوامل غیر مستقیم روش کاملاً دقیق

وجود ندارد و تا حدودی قضاوتی است محاسبه کاملاً دقیق بهای تمام

شده ممکن نیست.

فلش شماره (۴۵۲)

آزاد - ۸۹ (گروه ب)

در سازمان تولیدی آلفا هزینه سربار ثابت بودجه‌ای ۱۰,۰۰۰ ریال برای هر ماه و نرخ جذب سربار ثابت در هر ساعت ۲ ریال و نرخ کلی سربار نیز در هر ساعت ۶ ریال می‌باشد. سربار واقعی در خرداد ماه بالغ بر ۴۵,۰۰۰ ریال برای ۱۰,۰۰۰ ساعت کار مستقیم انجام شده، گزارش گردیده است. انحراف ظرفیت معادل است با:

(۱) ۱۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۲) ۱۰,۰۰۰ ریال نامساعد

(۳) ۵۰۰۰ ریال مساعد

(۴) ۵۰۰۰ ریال نامساعد

گزینه ۱ صحیح است.

حجم مبنای واقعی \times نرخ جذب سربار ثابت = سربار ثابت جذب شده

ریال $20,000 = 2 \times 10,000$ = سربار ثابت جذب شده

سربار ثابت بودجه‌ای - سربار ثابت جذب شده = انحراف ظرفیت سربار

مساعد $10,000 = 20,000 - 10,000$ = انحراف ظرفیت سربار

فلش شماره (۳۶۷ الی ۳۷۰)

آزاد - ۸۹ (گروه ب)

برای تنظیم بودجه قابل انعطاف، برخی از اطلاعات در حداکثر ظرفیت تولیدی به شرح زیر است:

ساعت کار مستقیم ۶۰,۰۰۰ ساعت، هزینه سربار متغیر ۱۵۰,۰۰۰ ریال، هزینه سربار ثابت ۲۴۰,۰۰۰ ریال، با فرض این که ظرفیت عادی برابر با ۸۰٪ ظرفیت تولید باشد، نرخ جذب سربار بر اساس ساعت کار مستقیم چند ریال است؟

۶/۵ (۱)

۶ (۲)

۷/۵ (۳)

۸/۱۳ (۴)

گزینه ۳ صحیح است.

نرخ جذب سربار متغیر در تمامی سطوح فعالیت شرکت یکسان می‌باشد:

$$\text{نرخ جذب سربار متغیر} = \frac{\text{سربار متغیر بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده}}$$

$$\Rightarrow \frac{150,000}{60,000} = 2.5 = \text{نرخ جذب سربار متغیر به ازای هر ساعت کار مستقیم}$$

نرخ جذب سربار ثابت در سطوح مختلف فعالیت شرکت متفاوت می‌باشد.

$$48,000 = 60,000 \times 80\% = \text{ظرفیت عادی}$$

$$\text{نرخ جذب سربار ثابت} = \frac{\text{سربار ثابت بودجه شده}}{\text{حجم مبنای بودجه شده (ظرفیت عادی)}}$$

$$\Rightarrow \frac{240,000}{48,000} = 5 = \text{نرخ جذب سربار ثابت در ظرفیت عادی}$$

$$7/5 = 2.5 + 5 = \text{نرخ جذب سربار در سطح ظرفیت عادی}$$

فلش شماره (۴۲۲ - ۴۲۳)

آزاد - ۸۹ (گروه ج)

تولیدی واقعی شرکت آلفا ۱۸۰۰ واحد، معادل ۹۰٪ ظرفیت بودجه شده است. اگر سربار ساخت واقعی مبلغ ۲۸۰,۰۰۰ ریال و کسر جذب سربار ۱۰,۰۰۰ ریال باشد، سربار بودجه شده و نرخ جذب سربار به ترتیب چند ریال است؟

(۱) ۱۵۰ - ۳۰۰,۰۰۰

(۲) ۱۷۰ - ۳۲۰,۰۰۰

(۳) ۱۳۵ - ۲۷۰,۰۰۰

(۴) ۱۵۰ - ۲۷۰,۰۰۰

گزینه ۱ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار

$$۲۸۰,۰۰۰ - \text{سربار جذب شده} = (۱۰,۰۰۰)$$

$$\text{ریال } ۲۷۰,۰۰۰ = ۲۸۰,۰۰۰ - ۱۰,۰۰۰ = \text{سربار جذب شده}$$

نرخ جذب سربار \times حجم مبنای واقعی = سربار جذب شده

$$۲۷۰,۰۰۰ = \text{نرخ جذب سربار} \times ۱۸۰۰$$

$$\Rightarrow \text{نرخ جذب سربار} = \frac{۲۷۰,۰۰۰}{۱۸,۰۰۰} = ۱۵۰$$

سربار بودجه شده \times درصد فعالیت = سربار جذب شده

$$۲۷۰,۰۰۰ = \text{سربار بودجه شده} \times ۹۰\%$$

$$\Rightarrow \text{سربار بودجه شده} = \frac{۲۷۰,۰۰۰}{۹۰\%} = ۳۰۰,۰۰۰$$

فلش شماره (۳۲۷ - ۳۳۹ - ۳۷۴ - ۳۷۸)

آزاد - ۸۹ (گروه د)

در کدام یک از روش‌های تخصیص هزینه‌های سربار، هنگامی که هزینه‌های سربار یک دایره خدماتی به سایر دوایر تخصیص یافت، دیگر سهمی از هزینه‌های سربار سایر دوایر خدماتی به آن تخصیص نمی‌دهیم؟

(۱) روش مستقیم

(۲) روش نخستین

(۳) روش متقابل

(۴) روش ریاضی

گزینه ۲ صحیح است.

برای تسهیم هزینه دواير خدماتی (پشتیبانی) بین دواير عملیاتی (تولیدی) سه روش وجود دارد: **روش مستقیم، روش یک طرفه (نخستین) و روش متقابل (ریاضی)**. در روش یک طرفه، دواير خدماتی اولویت بندی شده و بهای سربار آنها بر اساس اولویتهای تعیین شده تسهیم می‌گردد. در این روش پس از تسهیم بهای سربار یک دایره خدماتی به سایر دواير، **دیگر هیچ سهمی از بهای سربار سایر دواير خدماتی به آن داده نمی‌شود**.

فلش شماره (۴۷۷)

آزاد - ۸۹ (گروه د)

شرکت آذر هزینه استاندارد سربار را بر مبنای ۴۵۰,۰۰۰ ساعت کار مستقیم به شرح زیر تعیین کرده است.

هزینه سربار متغیر یک واحد (۳ ساعت هر ساعت ۱۰ ریال) ۳۰ ریال

هزینه سربار ثابت یک واحد (۳ ساعت هر ساعت ۲۰ ریال) ۶۰ ریال

تولید تیرماه ۱۳۸۱ به میزان ۱۵۰,۰۰۰ واحد برنامه ریزی گردید که تنها

۱۲۰,۰۰۰ واحد تولید شده است. ساعت کار مستقیم واقعی تیرماه

۴۰۰,۰۰۰ ساعت و سربار متغیر و ثابت واقعی تیرماه به ترتیب

۳,۸۰۰,۰۰۰ ریال و ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال است. کدام گزینه معرف انحراف

هزینه سربار متغیر می باشد؟

(۱) ۲,۳۰۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۲) ۲۰۰,۰۰۰ ریال مساعد

(۳) ۲,۳۰۰,۰۰۰ ریال نامساعد

(۴) ۲۰۰,۰۰۰ ریال نامساعد

گزینه ۲ صحیح است.

نرخ جذب سربار متغیر \times حجم مبنای واقعی = سربار متغیر جذب شده

ریال $۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰ \times ۴۰۰,۰۰۰$ = سربار متغیر جذب شده

سربار متغیر واقعی - سربار متغیر جذب شده = انحراف هزینه سربار متغیر

$۲۰۰,۰۰۰ = ۴,۰۰۰,۰۰۰ - ۳,۸۰۰,۰۰۰$ = انحراف هزینه سربار متغیر

ریال - مساعد

فلش شماره (۳۲۷ - ۳۶۲)

آزاد - ۹۰ (گروه الف)

اختلاف بین نتایج واقعی و بودجه قابل انعطاف در سطح فعالیت واقعی را
در یک دوره می نامند.

(۱) انحراف حجم فروش

(۲) انحراف نرخ فروش

(۳) انحراف بودجه قابل انعطاف

(۴) انحراف بودجه ثابت عملیاتی

گزینه ۳ صحیح است.

بودجه انعطاف پذیر سربار که به آن بودجه قابل انعطاف نیز اطلاق می گردد، قابلیت تعدیل بر اساس سطح فعالیت واقعی را دارد، در نتیجه این نوع بودجه در مواردی که سطح فعالیت واقعی متفاوت از سطح فعالیت بودجه ای است برای ارزیابی نتایج واقعی از طریق مقایسه آن ها با بودجه مربوط به همان سطح فعالیت واقعی، مناسب است. در واقع می توان گفت **اختلاف بین بودجه انعطاف پذیر در سطح فعالیت واقعی و نتایج واقعی عملیات را انحراف بودجه انعطاف پذیر (قابل انعطاف) تشکیل می دهد:**

بودجه انعطاف پذیر در انحراف بودجه
 = نتایج واقعی عملیات -
 سطح فعالیت واقعی انعطاف پذیر

فلش شماره (۳۹۴ - ۳۹۵)

آزاد - ۹۰ (گروه د)

هنگام استفاده از نرخ جذب سربار، اضافه جذب سربار زمانی ایجاد می‌شود که:

- ۱) ظرفیت واقعی بیش از ظرفیت بودجه شده باشد.
- ۲) سربار واقعی کمتر از سربار بودجه شده باشد.
- ۳) سربار واقعی کمتر از سربار جذب شده باشد.
- ۴) ظرفیت بودجه شده کمتر از ظرفیت عادی باشد.

گزینه ۳ صحیح است.

سربار واقعی - سربار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سربار
بنابراین در صورتی که سربار جذب شده بیشتر از سربار واقعی
باشد، اضافه جذب سربار ساخت و اگر سربار جذب شده کمتر از
سربار واقعی باشد، کسر جذب سربار ساخت ایجاد می شود.

فلش شماره (۳۳۸ - ۳۳۹)

جدول زمان بندی و دستورالعمل مطالعه پک مسابرداری صنعتی

زمان بندی	فلش کارتهای جدید	مرور اول	مرور دوم	مرور سوم	مرور چهارم	مرور پنجم
روز اول	۱-۳۰	-	-	-	-	-
روز دوم	۳۱-۴۵	۱-۳۰	-	-	-	-
روز سوم	۴۶-۸۹	۳۱-۴۵	-	-	-	-
روز چهارم	۹۰-۱۲۶	۴۶-۸۹	۱-۳۰	-	-	-
روز پنجم	۱۲۷-۱۴۷	۹۰-۱۲۶	۳۱-۴۵	-	-	-
روز ششم	۱۴۸-۱۷۳	۱۲۷-۱۴۷	۴۶-۸۹	-	-	-
روز هفتم	۱۷۴-۲۰۰	۱۴۸-۱۷۳	۹۰-۱۲۶	-	-	-
روز هشتم	۲۰۱-۲۳۱	۱۷۴-۲۰۰	۱۲۷-۱۴۷	۱-۳۰	-	-
روز نهم	۲۳۲-۳۰۶	۲۰۱-۲۳۱	۱۴۸-۱۷۳	۳۱-۴۵	-	-
روز دهم	۳۰۷-۳۳۱	۲۳۲-۳۰۶	۱۷۴-۲۰۰	۴۶-۸۹	-	-
روز یازدهم	۳۳۲-۳۵۹	۳۰۷-۳۳۱	۲۰۱-۲۳۱	۹۰-۱۲۶	-	-
روز دوازدهم	۳۶۰-۳۹۱	۳۳۲-۳۵۹	۲۳۲-۳۰۶	۱۲۷-۱۴۷	-	-
روز سیزدهم	۳۹۲-۴۲۹	۳۶۰-۳۹۱	۳۰۷-۳۳۱	۱۴۸-۱۷۳	-	-
روز چهاردهم	۴۳۰-۴۵۰	۳۹۲-۴۲۹	۳۳۲-۳۵۹	۱۷۴-۲۰۰	-	-
روز پانزدهم	۴۵۱-۴۹۸	۴۳۰-۴۵۰	۳۶۰-۳۹۱	۲۰۱-۲۳۱	-	-
روز شانزدهم	۴۹۹-۵۵۱	۴۵۱-۴۹۸	۳۹۲-۴۲۹	۲۳۲-۳۰۶	۱-۳۰	-
روز هفدهم	۵۵۲-۵۷۵	۴۹۹-۵۵۱	۴۳۰-۴۵۰	۳۰۷-۳۳۱	۳۱-۴۵	-
روز هجدهم	۵۷۶-۶۰۶	۵۵۲-۵۷۵	۴۵۱-۴۹۸	۳۳۲-۳۵۹	۴۶-۸۹	-
روز نوزدهم	۶۰۷-۶۲۸	۵۷۶-۶۰۶	۴۹۹-۵۵۱	۳۶۰-۳۹۱	۹۰-۱۲۶	-
روز بیستم	۶۲۹-۶۶۲	۶۰۷-۶۲۸	۵۵۲-۵۷۵	۳۹۲-۴۲۹	۱۲۷-۱۴۷	-
روز بیست و یکم	۶۶۳-۶۹۰	۶۲۹-۶۶۲	۵۷۶-۶۰۶	۴۳۰-۴۵۰	۱۴۸-۱۷۳	-
روز بیست و دوم	۶۹۱-۷۲۸	۶۶۳-۶۹۰	۶۰۷-۶۲۸	۴۵۱-۴۹۸	۱۷۴-۲۰۰	-
روز بیست و سوم	۷۲۹-۷۶۵	۶۹۱-۷۲۸	۶۲۹-۶۶۲	۴۹۹-۵۵۱	۲۰۱-۲۳۱	-
روز بیست و چهارم	۷۶۶-۸۱۱	۷۲۹-۷۶۵	۶۶۳-۶۹۰	۵۵۲-۵۷۵	۲۳۲-۳۰۶	-
روز بیست و پنجم	۸۱۲-۸۳۸	۷۶۶-۸۱۱	۶۹۱-۷۲۸	۵۷۶-۶۰۶	۳۰۷-۳۳۱	-
روز بیست و ششم	۸۳۹-۹۳۰	۸۱۲-۸۳۸	۷۲۹-۷۶۵	۶۰۷-۶۲۸	۳۳۲-۳۵۹	-
روز بیست و هفتم	۹۳۱-۹۷۰	۸۳۹-۹۳۰	۷۶۶-۸۱۱	۶۲۹-۶۶۲	۳۶۰-۳۹۱	-
روز بیست و هشتم	۹۷۱-۱۰۰۰	۹۳۱-۹۷۰	۸۱۲-۸۳۸	۶۶۳-۶۹۰	۳۹۲-۴۲۹	-
روز بیست و نهم	۱۰۰۱-۱۰۳۴	۹۷۱-۱۰۰۰	۸۳۹-۹۳۰	۶۹۱-۷۲۸	۴۳۰-۴۵۰	-
روز سی ام	۱۰۳۵-۱۰۷۰	۱۰۰۱-۱۰۳۴	۹۳۱-۹۷۰	۷۲۹-۷۶۵	۴۵۱-۴۹۸	-
روز سی و یکم	۱۰۷۱-۱۱۰۲	۱۰۳۵-۱۰۷۰	۹۷۱-۱۰۰۰	۷۶۶-۸۱۱	۴۹۹-۵۵۱	-
روز سی و دوم	۱۱۰۳-۱۱۴۲	۱۰۷۱-۱۱۰۲	۱۰۰۱-۱۰۳۴	۸۱۲-۸۳۸	۵۵۲-۵۷۵	۱-۳۰
روز سی و سوم	۱۱۴۳-۱۱۸۲	۱۱۰۳-۱۱۴۲	۱۰۳۵-۱۰۷۰	۸۳۹-۹۳۰	۵۷۶-۶۰۶	۳۱-۴۵
روز سی و چهارم	۱۱۸۳-۱۲۲۲	۱۱۴۳-۱۱۸۲	۱۰۷۱-۱۱۰۲	۹۳۱-۹۷۰	۶۰۷-۶۲۸	۴۶-۸۹
روز سی و پنجم	۱۲۲۳-۱۲۶۵	۱۱۸۳-۱۲۲۲	۱۱۰۳-۱۱۴۲	۹۷۱-۱۰۰۰	۶۲۹-۶۶۲	۹۰-۱۲۶
روز سی و ششم	۱۲۶۶-۱۳۰۷	۱۲۲۳-۱۲۶۵	۱۱۴۳-۱۱۸۲	۱۰۰۱-۱۰۳۴	۶۶۳-۶۹۰	۱۲۷-۱۴۷
روز سی و هفتم	۱۳۰۸-۱۳۵۵	۱۲۶۶-۱۳۰۷	۱۱۸۳-۱۲۲۲	۱۰۳۵-۱۰۷۰	۶۹۱-۷۲۸	۱۴۸-۱۷۳

۱۷۴-۲۰۰	۷۲۹-۷۶۵	۱۰۷۱-۱۱۰۲	۱۲۲۳-۱۲۶۵	۱۳۰۸-۱۳۵۵	۱۳۵۶-۱۳۸۷	روز سی و هشتم
۲۰۱-۲۳۱	۷۶۶-۸۱۱	۱۱۰۳-۱۱۴۲	۱۲۶۶-۱۳۰۷	۱۳۵۶-۱۳۸۷	۱۳۸۸-۱۴۳۲	روز سی و نهم
۲۳۲-۳۰۶	۸۱۲-۸۳۸	۱۱۴۳-۱۱۸۲	۱۳۰۸-۱۳۵۵	۱۳۸۸-۱۴۳۲	۱۴۳۳-۱۵۱۵	روز چهلّم
۳۰۷-۳۳۱	۸۳۹-۹۳۰	۱۱۸۳-۱۲۲۲	۱۳۵۶-۱۳۸۷	۱۴۳۳-۱۵۱۵	۱۵۱۶-۱۵۶۳	روز چهل و یکم
۳۳۲-۳۵۹	۹۳۱-۹۷۰	۱۲۲۳-۱۲۶۵	۱۳۸۸-۱۴۳۲	۱۵۱۶-۱۵۶۳	۱۵۶۴-۱۶۰۲	روز چهل و دوم
۳۶۰-۳۹۱	۹۷۱-۱۰۰۰	۱۲۶۶-۱۳۰۷	۱۴۳۳-۱۵۱۵	۱۵۶۴-۱۶۰۲	۱۶۰۳-۱۶۵۲	روز چهل و سوم
۳۹۲-۴۲۹	۱۰۰۱-۱۰۳۴	۱۳۰۸-۱۳۵۵	۱۵۱۶-۱۵۶۳	۱۶۰۳-۱۶۵۲	۱۶۵۳-۱۶۸۴	روز چهل و چهارم
۴۳۰-۴۵۰	۱۰۳۵-۱۰۷۰	۱۳۵۶-۱۳۸۷	۱۵۶۴-۱۶۰۲	۱۶۵۳-۱۶۸۴	۱۶۸۵-۱۷۲۰	روز چهل و پنجم
۴۵۱-۴۹۸	۱۰۷۱-۱۱۰۲	۱۳۸۸-۱۴۳۲	۱۶۰۳-۱۶۵۲	۱۶۸۵-۱۷۲۰	۱۷۲۱-۱۸۱۰	روز چهل و ششم
۴۹۹-۵۵۱	۱۱۰۳-۱۱۴۲	۱۴۳۳-۱۵۱۵	۱۶۵۳-۱۶۸۴	۱۷۲۱-۱۸۱۰	۱۸۱۱-۱۸۴۶	روز چهل و هفتم
۵۵۲-۵۷۵	۱۱۴۳-۱۱۸۲	۱۵۱۶-۱۵۶۳	۱۶۸۵-۱۷۲۰	۱۸۱۱-۱۸۴۶	۱۸۴۷-۱۸۸۷	روز چهل و هشتم
۵۷۶-۶۰۶	۱۱۸۳-۱۲۲۲	۱۵۶۴-۱۶۰۲	۱۷۲۱-۱۸۱۰	۱۸۴۷-۱۸۸۷	۱۸۸۸-۱۹۱۲	روز چهل و نهم
۶۰۷-۶۲۸	۱۲۲۳-۱۲۶۵	۱۶۰۳-۱۶۵۲	۱۸۱۱-۱۸۴۶	۱۸۸۸-۱۹۱۲	۱۹۱۳-۱۹۵۳	روز پنجاهم
۶۲۹-۶۶۲	۱۲۶۶-۱۳۰۷	۱۶۵۳-۱۶۸۴	۱۸۴۷-۱۸۸۷	۱۹۱۳-۱۹۵۳	۱۹۵۴-۲۰۲۲	روز پنجاه و یکم
۶۶۳-۶۹۰	۱۳۰۸-۱۳۵۵	۱۶۸۵-۱۷۲۰	۱۸۸۸-۱۹۱۲	۱۹۵۴-۲۰۲۲	۲۰۲۳-۲۰۵۹	روز پنجاه و دوم
۶۹۱-۷۲۸	۱۳۵۶-۱۳۸۷	۱۷۲۱-۱۸۱۰	۱۹۱۳-۱۹۵۳	۲۰۲۳-۲۰۵۹	۲۰۶۰-۲۰۹۹	روز پنجاه و سوم
۷۲۹-۷۶۵	۱۳۸۸-۱۴۳۲	۱۸۱۱-۱۸۴۶	۱۹۵۴-۲۰۲۲	۲۰۶۰-۲۰۹۹	۲۱۰۰-۲۱۳۵	روز پنجاه و چهارم
۷۶۶-۸۱۱	۱۴۳۳-۱۵۱۵	۱۸۴۷-۱۸۸۷	۲۰۲۳-۲۰۵۹	۲۱۰۰-۲۱۳۵	۲۱۳۶-۲۱۶۸	روز پنجاه و پنجم
۸۱۲-۸۳۸	۱۵۱۶-۱۵۶۳	۱۸۸۸-۱۹۱۲	۲۰۶۰-۲۰۹۹	۲۱۳۶-۲۱۶۸	۲۱۶۹-۲۲۱۳	روز پنجاه و ششم
۸۳۹-۹۳۰	۱۵۶۴-۱۶۰۲	۱۹۱۳-۱۹۵۳	۲۱۰۰-۲۱۳۵	۲۱۶۹-۲۲۱۳	۲۲۱۴-۲۲۴۲	روز پنجاه و هفتم
۹۳۱-۹۷۰	۱۶۰۳-۱۶۵۲	۱۹۵۴-۲۰۲۲	۲۱۳۶-۲۱۶۸	۲۲۱۴-۲۲۴۲	۲۲۴۳-۲۲۷۵	روز پنجاه و هشتم
۹۷۱-۱۰۰۰	۱۶۵۳-۱۶۸۴	۲۰۲۳-۲۰۵۹	۲۱۶۹-۲۲۱۳	۲۲۴۳-۲۲۷۵	۲۲۷۶-۲۳۱۵	روز پنجاه و نهم
۱۰۰۱-۱۰۳۴	۱۶۸۵-۱۷۲۰	۲۰۶۰-۲۰۹۹	۲۲۱۴-۲۲۴۲	۲۲۷۶-۲۳۱۵	۲۳۱۶-۲۳۴۳	روز شصتم
۱۰۳۵-۱۰۷۰	۱۷۲۱-۱۸۱۰	۲۱۰۰-۲۱۳۵	۲۲۴۳-۲۲۷۵	۲۳۱۶-۲۳۴۳	۲۳۴۴-۲۳۷۱	روز شصت و یکم
۱۰۷۱-۱۱۰۲	۱۸۱۱-۱۸۴۶	۲۱۳۶-۲۱۶۸	۲۲۷۶-۲۳۱۵	۲۳۴۴-۲۳۷۱	۲۳۷۲-۲۳۹۵	روز شصت و دوم
۱۱۰۳-۱۱۴۲	۱۸۴۷-۱۸۸۷	۲۱۶۹-۲۲۱۳	۲۳۱۶-۲۳۴۳	۲۳۷۲-۲۳۹۵	۲۳۹۶-۲۴۲۵	روز شصت و سوم
۱۱۴۳-۱۱۸۲	۱۸۸۸-۱۹۱۲	۲۲۱۴-۲۲۴۲	۲۳۴۴-۲۳۷۱	۲۳۹۶-۲۴۲۵	۲۴۲۶-۲۴۶۸	روز شصت و چهارم
۱۱۸۳-۱۲۲۲	۱۹۱۳-۱۹۵۳	۲۲۴۳-۲۲۷۵	۲۳۷۲-۲۳۹۵	۲۴۲۶-۲۴۶۸	۲۴۶۹-۲۵۰۰	روز شصت و پنجم
۱۲۲۳-۱۲۶۵	۱۹۵۴-۲۰۲۲	۲۲۷۶-۲۳۱۵	۲۳۹۶-۲۴۲۵	۲۴۶۹-۲۵۰۰	۲۵۰۱-۲۵۴۲	روز شصت و ششم
۱۲۶۶-۱۳۰۷	۲۰۲۳-۲۰۵۹	۲۳۱۶-۲۳۴۳	۲۴۲۶-۲۴۶۸	۲۵۰۱-۲۵۴۲	۲۵۴۳-۲۵۸۷	روز شصت و هفتم
۱۳۰۸-۱۳۵۵	۲۰۶۰-۲۰۹۹	۲۳۴۴-۲۳۷۱	۲۴۶۹-۲۵۰۰	۲۵۴۳-۲۵۸۷	۲۵۸۸-۲۶۳۲	روز شصت و هشتم
۱۳۵۶-۱۳۸۷	۲۱۰۰-۲۱۳۵	۲۳۷۲-۲۳۹۵	۲۵۰۱-۲۵۴۲	۲۵۸۸-۲۶۳۲	۲۶۳۳-۲۶۸۳	روز شصت و نهم
۱۳۸۸-۱۴۳۲	۲۱۳۶-۲۱۶۸	۲۳۹۶-۲۴۲۵	۲۵۴۳-۲۵۸۷	۲۶۳۳-۲۶۸۳	۲۶۸۴-۲۷۳۷	روز هفتادم
۱۴۳۳-۱۵۱۵	۲۱۶۹-۲۲۱۳	۲۴۲۶-۲۴۶۸	۲۵۸۸-۲۶۳۲	۲۶۸۴-۲۷۳۷	-	روز هفتاد و یک
۱۵۱۶-۱۵۶۳	۲۲۱۴-۲۲۴۲	۲۴۶۹-۲۵۰۰	۲۶۳۳-۲۶۸۳	-	-	روز هفتاد و دوم
۱۵۶۴-۱۶۰۲	۲۲۴۳-۲۲۷۵	۲۵۰۱-۲۵۴۲	۲۶۸۴-۲۷۳۷	-	-	روز هفتاد و سوم
۱۶۰۳-۱۶۵۲	۲۲۷۶-۲۳۱۵	۲۵۴۳-۲۵۸۷	-	-	-	روز هفتاد و چهارم
۱۶۵۳-۱۶۸۴	۲۳۱۶-۲۳۴۳	۲۵۸۸-۲۶۳۲	-	-	-	روز هفتاد و پنجم

روز هفتاد و ششم	-	-	-	۲۶۳۳-۲۶۸۳	۲۳۴۴-۲۳۷۱	۱۶۸۵-۱۷۲۰
روز هفتاد و هفتم	-	-	-	۲۶۸۴-۲۷۳۷	۲۳۷۲-۲۳۹۵	۱۷۲۱-۱۸۱۰
روز هفتاد و هشتم	-	-	-	-	۲۳۹۶-۲۴۲۵	۱۸۱۱-۱۸۴۶
روز هفتاد و نهم	-	-	-	-	۲۴۲۶-۲۴۶۸	۱۸۴۷-۱۸۸۷
روز هشتاد	-	-	-	-	۲۴۶۹-۲۵۰۰	۱۸۸۸-۱۹۱۲
روز هشتاد و یک	-	-	-	-	۲۵۰۱-۲۵۴۲	۱۹۱۳-۱۹۵۳
روز هشتاد و دوم	-	-	-	-	۲۵۴۳-۲۵۸۷	۱۹۵۴-۲۰۲۲
روز هشتاد و سوم	-	-	-	-	۲۵۸۸-۲۶۳۲	۲۰۲۳-۲۰۵۹
روز هشتاد و چهارم	-	-	-	-	۲۶۳۳-۲۶۸۳	۲۰۶۰-۲۰۹۹
روز هشتاد و پنجم	-	-	-	-	۲۶۸۴-۲۷۳۷	۲۱۰۰-۲۱۳۵
روز هشتاد و ششم	-	-	-	-	-	۲۱۳۶-۲۱۶۸
روز هشتاد و هفتم	-	-	-	-	-	۲۱۶۹-۲۲۱۳
روز هشتاد و هشتم	-	-	-	-	-	۲۲۱۴-۲۲۴۲
روز نودم	-	-	-	-	-	۲۲۴۳-۲۲۷۵
روز نود و یکم	-	-	-	-	-	۲۲۷۶-۲۳۱۵
روز نود و دوم	-	-	-	-	-	۲۳۱۶-۲۳۴۳
روز نود و سوم	-	-	-	-	-	۲۳۴۴-۲۳۷۱
روز نود و چهارم	-	-	-	-	-	۲۳۷۲-۲۳۹۵
روز نود و پنجم	-	-	-	-	-	۲۳۹۶-۲۴۲۵
روز نود و ششم	-	-	-	-	-	۲۴۲۶-۲۴۶۸
روز نود و هفتم	-	-	-	-	-	۲۴۶۹-۲۵۰۰
روز نود و هشتم	-	-	-	-	-	۲۵۰۱-۲۵۴۲
روز نود و نهم	-	-	-	-	-	۲۵۴۳-۲۵۸۷
روز صد	-	-	-	-	-	۲۵۸۸-۲۶۳۲
روز صد و یکم	-	-	-	-	-	۲۶۳۳-۲۶۸۳
روز صد و دوم	-	-	-	-	-	۲۶۸۴-۲۷۳۷
روز صد و سوم	زدن تست‌های ۱۰ ساله اخیر کنکور					
روز صد و چهارم						
روز صد و پنجم						
روز صد و ششم						

نکات بسیار مهم:

۱. روی تمام فلش کارتها ۶ مربع تو خالی قرار داده شده است. ۵ مربع هم شکل و مربع ششم شکل کمی متفاوتی دارد. در زمانبندی مطالعه هم ۵ بار مرور (مطابق با روش لایتنر) طراحی شده است. در بار اول فلش کارتها را میخوانید و یاد میگیرید. فلش کارتهای تئوریک را برای خود از حفظ بیان میکنید (در حدی که برای خودتان معلوم شود مطلب را یاد گرفته‌اید) و فلش کارتهای حل کردنی را یاد میگیرید و سپس در یک کاغذ سفید برای خود حل میکنید. آنوقت مربع اول را یک تیک (✓) میزنید و اگر بلد نبودید تیک نمیزنید و دوباره تلاش می کنید مطلب آن فیش را یاد بگیرید و وقتی یاد گرفتید، تیکش را میزنید.

در مرور دوم، مربع دوم؛ در مرور سوم مربع سوم؛ در مرور چهارم مربع چهارم و در مرور پنجم مربع پنجم. بعد از این، با توجه به زمانبندی مرورها که کاملاً مطابق با فرایند طبیعی مغز انسان و با آگاهی از پیک طبیعی فراموشی طراحی شده، مطالب برای همیشه در حافظه بلندمدت شما جای خواهد گرفت.

اما برای دوستانی که ممکن است مطالعه یک را چند ماه قبل از تاریخ برگزاری کنکور به پایان برسانند احتیاطاً یک مربع ششمی هم پیش بینی شده که یک ماه قبل از آزمون دوباره همه فلش کارتها را مرور کنند و تیک مربع ششم را هم بزنند تا خیالشان راحت شود که همه مطالب در ذهنشان باقیمانده؛ بنابراین تیک مربع ششم (مرور ششم) کاملاً اختیاری است و قاعدتاً با ۵ مرتبه مرور براساس زمانبندی DLM دیگر به مرور ششم نیازی نخواهید داشت.

۲. بیشتر مباحث حسابداری صنعتی حل کردنی است. اینکه فلش کارتها را درک کنید کافی نیست؛ لازم است پس از مطالعه هر فلش کارت قلم و کاغذ سفید در اختیار داشته باشید و مجدداً خودتان یک بار دیگر (بدون نگاه به پاسخ فیش) آنرا حل کنید (و در مورد مباحث تئوریک و تعاریف مهم برای خود تکرار کنید)

۳. به این خاطر هر سرفصل با رنگی متفاوت و طرحی زیبا در اختیار شما قرار داده شده که "خود رنگ" کمک به پیوند انسان با "من کودکی" خویش میکند و ما به من کودکی و حافظه تصویری توجه نشان میدهیم. معتقدیم لازم نیست مطالعه، یک اجبار کسل کننده برای قبولی در آزمون باشد، بلکه میتواند یک فعالیت شیرین، شاد و خوشایند باشد. به همین خاطر تلاش کرده ایم مطالب با زبانی ساده و با مثالهایی ملموس بیان شوند و کمترین تلاش ذهنی را از داوطلب، طلب کنند. و نیز این همه کتاب را که ضخامت صفحات هریک قبلاً باعث میشد اصلاً رغبت نکنیم طرفش برویم، حالا همه یکجا در یک پک در اختیار شما عزیزان قرار داده شده آن هم در قالب فلشکارت؛ فلشکارتهایی که میتوانید هر روز با خود حمل کنید و در اوقات پرت خود در طول روز مطالعه شان کنید.

۴. در پایان هر سرفصل به وب سایت گروه DLM به آدرس www.DLMgroup.ir مراجعه فرمایید؛ تستهای مربوط به هر سرفصل و نیز آزمونهای آزمایشی (به همراه پاسخ تشریحی) در اختیار شما قرار داده شده، دانلود نموده و حل کنید. این کار کمک زیادی به جمع بندی و طبقه بندی ذهنی مطالب میکند.

۵. در پایان هر سرفصل فرمولها و روابط و مباحث کلیدی، در قالب چند فلش کارت جمع بندی شده و در اختیار شما قرار گرفته است. لازم است آنها را به خاطر بسپارید.

۶. توجه دارید که آخرین دسته فلش کارتها در روز **هفتم** مطالعه میشوند و مابقی روزها برای مرور فلش کارتهای قبلی است. لطفاً مرورها را جدی بگیرید. زمانبندی مرورها کاملاً منطبق با فرایند طبیعی مغز انسان و مطابق با روش لایتنر طراحی شده است. رعایت دقیق زمانبندی به خصوص در مرورهای اول، دوم و سوم مهم است.

این بسیار با اهمیت است که آمادگی ای را که در پایان مطالعه فلش کارتها به دست میآورید تا روز کنکور حفظ (و حتی تقویت) کنید؛ این مهم با زدن تستهای سالهای گذشته کنکور تحقق مییابد.

۷. برنامه ریزی ای که به شکل ناخودآگاه بواسطه بهره مندی از تکنیک DLM به شما القا میشود، خود نقش مهمی در موفقیت شما ایفا میکند.

۸. سعی کنید سئوالات را بطور مفهومی یاد بگیرید و از حفظ کردن صرف مطالب خودداری کنید (درک و تحلیل شکلکهای رسم شده، در این امر به شما کمک شایانی خواهد نمود) ما هم به نوبه خود سعی کرده ایم توضیحات، جامع، با مثالهای ملموس و با زبانی ساده باشند.

۹. در پایان هر سرفصل تعدادی سئوالات کنکور سراسری و آزاد (علاوه بر متن فلش کارتها)، آورده شده است تا با پاسخگوئی به آنها از یادگیری مباحث کاملاً مطمئن شوید.

۱۰. گاهی نکات مهم در داخل فلش کارت ها پررنگ (BOLD) شده است. به این نکات نیز کاملاً توجه کنید.

۱۱. در آغاز هر سرفصل درصد تقریبی سئوالات مطرح شده از موضوع مورد نظر در کنکور سراسری و آزاد آورده شده است که با استفاده از آنها می توان به اهمیت هر سرفصل پی برد.

۱۲. در جلسه کنکور ابتدا تستهایی را که مطمئن هستید بلدید، بزنید، سپس دوباره برگردید و تستهای مشکل تر یا زمانبر تر را اگر فرصت کافی داشتید پاسخ دهید. توجه داشته باشید خطر نمره منفی بزرگترین تهدید برای شما محسوب میشود که میتواند پاسخهای صحیح شما را ضایع کند. پس جداً از پاسخ دادن به تستهایی که به پاسخ آن مطمئن نیستید، پرهیز کنید و با خیال راحت در پاسخنامه سفید بگذارید. دیگران آنها را جواب میدهند، نمره منفی میگیرند و شما از آنها جلو خواهید افتاد.

۱۳. حتما به سامانه پیام کوتاه گروه DLM به شماره ۳۰۰۰۷۶۵۰۰۰۱۷۷۴ پیامک بزنید و در متن پیامک تایپ کنید : Hesabdari Sanati؛ توجه داشته باشید « کلیه اطلاع‌رسانی‌های ما از طریق SMS صورت می‌گیرد.»
۱۴. ما را از پیشنهادات و نظرات خود بی‌نصیب نگذارید. (idea@DLMgroup.ir)
۱۵. در صورتیکه در طول هفته با سوال یا ابهامی مواجه شدید و یا به‌طور کلی نیاز به مشاوره داشتید، می‌توانید در روزهای پنج‌شنبه از ساعت ۱۸ الی ۲۰ با شماره تلفن ۰۶ ۰۶ ۳۶ ۲۲ - ۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.

با احترام

انتشارات تبلوردانش – گروه DLM

ان شاء ا...
بروید
برای
۱۰۰٪
زدن
حسابداری صنعتی

برای ما موفقیت تک تک شما مهم است.

DLM

«بسمه تعالی»

انتشارات تبلور دانش - گروه DLM

از صمیم قلب به شما تبریک می گوئیم که تصمیم گرفته اید در آزمون کارشناسی ارشد شرکت کنید. نفس شرکت در آزمون کارشناسی ارشد، با توجه به ظرفیت بسیار کم دانشگاه‌ها نسبت به تعداد داوطلبان، فارغ از نتیجه آن تصمیمی با اهمیت و جسورانه تلقی می‌شود و اگر به قبولی بیانجامد که موفقیت بسیار بزرگ و مثال زدنی خواهد بود.

بررسی درصدهای داوطلبان برتر سالهای گذشته در درس «حسابداری صنعتی» که در آزمون حسابداری (۱۱۳۴) ضریب ۳ دارد و نقش بسیار تاثیرگذاری در نتیجه نهایی آزمون کارشناسی ارشد ایفا می‌کند، نشان می‌دهد درصدهای بالای ۶۰ در این درس بسیار نادر است. بنابراین اگر داوطلبی بتواند در «حسابداری صنعتی» درصد بالای ۷۰٪ کسب کند بخش اعظم رقبای خود را پشت سر گذاشته و این یعنی قبولی تقریباً قطعی در مقطع کارشناسی ارشد.

چیزی که باعث شده پاسخ به سئوالات «حسابداری صنعتی» مشکل به نظر برسد، این است که این درس حاوی نکات متعدد، فراوانی بالای فرمول‌ها و رابطه‌ها برای دست یابی به پاسخ سوالات و هم چنین فرآر بودن مطالب در هریک از سرفصل‌های مربوطه می باشد، که در این مجموعه سعی بر این شده است تا موضوعات مطرح شده در آن به صورت ساده، کامل و با شیوه ای کاملاً علمی به داوطلبان محترم منتقل گردد و با حل مساله های مختلف و فراوان و با استفاده از فرمول ها و رابطه های مختلف برای رسیدن به پاسخ و تاکید بر نکات موجود در سوال، به یادگیری این امر بیفزاییم.

اگر با داوطلبان سالهای گذشته صحبت کنید یا خود داوطلب آزمون سراسری سالهای گذشته بوده باشید و علیرغم جدیت در ورود به مقطع کارشناسی ارشد نتیجه مطلوب را کسب نکرده باشید حتما تصدیق می‌فرمایید که کلی وقت گذاشته‌اید و روزی چند ساعت منابع مربوط به «حسابداری صنعتی» را مطالعه کرده‌اید یا از این موسسه به آن موسسه در رفت و آمد بوده‌اید و تازه با نزدیک شدن به زمان کنکور احساس می‌کنید چیزی به یاد نمی‌آورید و در تستهای سالهای گذشته نمی‌توانید درصد بالایی کسب کنید.

روش *DLM* بهترین روش مطالعه «حسابداری صنعتی» است که درصد بالای ۷۰٪ را برای شما تضمین می‌کند و چه بسا بتوانید به همه سئوالات پاسخ صحیح دهید که اگر کسی حائز درصد ۱۰۰ در این درس شود و در سایر مواد درصد معمولی کسب کند به معنای قبولی قطعی در دانشگاه دولتی خواهد بود.

ما سعی کرده‌ایم تمامی مطالبی را که نیاز دارید برای رسیدن به این مهم بدانید پوشش داده باشیم و همان‌طوری که قبلاً ذکر شد درصد حداقل ۷۰٪ را برای شما تضمین می‌کنیم.

استفاده از روش **DLM** زمانی به مراتب کمتر از یک مطالعه عادی را از شما می‌گیرد و می‌توانید از زمان صرفه‌جویی شده برای آمادگی بیشتر در سایر دروس استفاده کنید.

اساس روش **DLM** بر آموزش مطالب حسابداری از طریق فیش‌های آموزشی (فلش کارت) بنا شده است. حسن مطالعه فیش بجای و یا در کنار مطالعه کتاب و حضور در کلاس درس اساتید با تجربه این است که در مطالعه فیش توجه شما بر روی مطالب کلیدی و کلمات مهم متمرکز می‌شود. در حالیکه در هنگام مطالعه کتاب ممکن است در انبوهی از مطالب، مطلبی از جلوی چشمان شما عبور کند و همان مطلب می‌تواند به عنوان تست کنکور مطرح شود و زدن یا نزدن یک تست در این حجم رقابت نیز می‌تواند تعیین کننده قبولی یا عدم قبولی شما باشد. در فلش کارت‌های حسابداری صنعتی تمامی مطالب در ۱۲ فصل با توضیحات کامل ارائه شده‌اند و تلاش شده است تا با تفکیک مباحث در فصول گوناگون بر تاثیر یادگیری آنها افزوده شود.

در طراحی بسته آموزشی **DLM** با استفاده از کارشناسان مجرب تکنولوژی‌های آموزشی و اساتید پرسابقه و با تجربه در این درس و همچنین استفاده از دانشجویان رتبه تک رقمی سالهای گذشته که خود این مسیر را با موفقیت طی کرده‌اند و مصائب احتمالی آنرا لمس نموده‌اند تلاش شده است هیچ مطلبی جا نیفتد و مجموعه فلش کارت ها **صددرصد** مطالبی را که لازم است برای موفقیت در آزمون سراسری بیاموزید در برگیرد و با مطالعه پک **DLM** از مطالعه هر منبع دیگری بی‌نیاز خواهید بود. اگر در شگفتی هستید که درسی همچون حسابداری صنعتی را که ماهیت حل‌کردنی و ثبت‌کردنی دارد، چگونه می‌توان با فلش کارت مطالعه کرد باید توضیح دهیم که اندازه فلش کارت‌ها و مهم‌تر از آن روش مطالعه آنها (۵ تیکز) کاملاً منطبق با ماهیت حسابداری صنعتی و آگاهانه طراحی و معرفی شده است. همچنین با توجه به اینکه **حسابداری صنعتی** **بیشتر جنبه مفهومی و حل مساله دارد**، در طراحی فلش کارت‌ها به این مهم توجه ویژه‌ای شده و پس از آموزش کامل مطالب از پایه، به اندازه کافی سوالات تشریحی و سوالات کنکور سالهای گذشته آورده شده است. به‌طوریکه بسیار بعید به نظر می‌رسد طراحی بتواند سوالی در کنکور طراحی کند که خارج از **DLM** باشد. ضمناً روش منحصر به فرد **DLM** به شما کمک می‌کند هر روز چند فیش محدود را مطالعه کنید و یاد بگیرید و بدون آنکه احساس خستگی و یکنواختی به شما دست بدهد تا کنکور چندین مرتبه آنها را مرور می‌کنید. (فقط با روزی ۶۰ تا ۹۰ دقیقه مطالعه **ظرف ۷۰ روز**)؛ **درست مانند این است که می‌خواهید یک کوه عظیمی را جابجا کنید. در ابتدا وقتی به عظمت کوه و ناممکن بودن جابجا کردن آن فکر می‌کنید ممکن است در اراده شما خللی ایجاد شود یا حتی به دست کشیدن از این کار فکر کنید.** روش **DLM** به شما پیشنهاد می‌کند مطالب انبوه حسابداری صنعتی را که مطالعه آنها با یادگیری جزئیات حداقل نیازمند ۶ ماه مطالعه روزی ۵-۶ ساعت است در قالب مطالعه چند فیش در روز یاد بگیرید که هم همه مطالب را پوشش می‌دهند و هم نتیجه بهتری برای شما به بار می‌آورند و هم زمان بسیار کمتری از شما می‌گیرند. درست به منزله اینکه آن کوه بزرگ را به قسمتهای بسیار کوچکی تقسیم کنید و هر روز یکی از آن قسمتها را انتقال دهید؛ در انتها با تعجب می‌بینید همه آن کوه عظیم را جابجا کرده‌اید بدون آنکه نفس نفس بزنید!

مطالعه روزی چند فیش محدود ولی بصورت مستمر نوعی برنامه‌ریزی درونی را به شما القا می‌کند که این نظم در مطالعه خود تاثیر شگرفی در موفقیت نهایی خواهد داشت.

روش **DLM** برپایه روش لایت‌ر بنا شده است که یک روش ساده اما بسیار اثربخش و پر کاربرد برای بخاطر سپردن مطالب است.

«استفاده از روش **DLM** تنها راه موفقیت در آزمون کارشناسی ارشد است.»

البته اگر این شعار را به عنوان یک تبلیغ صرف تلقی می‌کنید باید بگوییم اولاً ما به کسب سود فقط برای یک سال یا چند سال فکر نمی‌کنیم و دید بلندمدت داریم و اگر باز هم در کنکور پیش رو مطالب پک همه مطالب آزمون را پوشش دهد و ان شاء الله... سوالی خارج از آن نیاید این خود بهترین تبلیغ برای ماست.

ثانیا اینکه فروش یک پک بیشتر یا کمتر تاثیر چندانی در سودآوری نهایی ما نخواهد داشت ولی آنقدر به کار خود مطمئن هستیم و برای آن دقت و زمان کافی صرف کرده‌ایم که از یک روش بازاریابی پیشرفته به شرح زیر برای توزیع بسته‌های آموزشی **DLM** استفاده کنیم:

«از ما بخواهید ۲۴۵ فلش کارت مربوط به فصل تجزیه و تحلیل سربار (فصل دوم از مجموع ۲۷۳۷ فلش کارت) پک «حسابداری صنعتی» را به همراه دستورالعمل مطالعه به صورت رایگان در اختیار شما قرار دهیم تا با آشنایی کامل بتوانید تشخیص دهید و تصمیم بگیرید که اگر **DLM** واقعا به شما کمک می کند و واقعا تفاوت ایجاد می کند آنوقت پک کامل را درخواست کنید.» (بدین منظور با شماره تلفن ۶۶۹۲۶۲۰۵ (۰۲۱) تماس حاصل فرمایید یا به دفتر پخش انتشارات به آدرس تهران، خیابان جمهوری، خیابان گلشن جنوبی، کوچه آزاد، پلاک ۲ مراجعه فرمایید. جهت دانلود فایل نمونه رایگان نیز می‌توانید به وبسایت ما به آدرس www.DLMgroup.ir مراجعه نمایید.) لطفا اشتباه نشود.

سمپل رایگان، اشناتیبون نیست. احترام به «حق انتخاب» شماست. این حق شماست که فارغ از هیاهوهای تبلیغاتی ابتدا با محصولات مختلف آشنا شوید و سپس تصمیم گیری کنید. تقدیم سمپل رایگان احترام به حق انتخاب شماست. بدیهی است نمونه‌هایی که در اختیار شما عزیزان قرار گرفته دقیقا همانی است که در پک کامل وجود دارد. این وظیفه ماست که برای سرمایه شما حرمت قائل باشیم و مهم تر از هزینه ای که برای تهیه منابع آزمون کارشناسی ارشد می کنید، وقتی است که در مهم ترین سال ها و لحظه‌های جوانی برای مطالعه و آمادگی در آزمون کارشناسی ارشد اختصاص می دهید. نهایت تلاش خود را بخرج داده‌ایم که پک ها جامع باشند و مطلبی جا نیفتاده باشد و سئوالی خارج از پک‌ها در کنکور مطرح نشود. این، رویکرد **DLM** است که یا پکی را ارائه نکنیم یا پک قدرتمند و متفاوتی را ارائه نماییم که شما را از کتاب و کلاس بی نیاز کند.

این تصمیم را برای آن گرفته‌ایم که بتوانید بین بسته‌هایی که صرفا با انگیزه سوددهی تهیه شده‌اند با بسته آموزشی **DLM** که با وسواس زیادی تلاش کرده اثربخشی را در موفقیت شما با سودآوری در هم آمیزد، تفکیک قائل شوید. در واقع نمی‌خواهیم تاثیر منفی‌ای که ممکن است در سالهای اخیر در ذهن بعضی از داوطلبان از برخی بسته‌های آموزشی متأسفانه ایجاد شده است مانع بهره‌مندی آنها از روش **DLM** شود. ما نسبت به موفقیت تک‌تک شما حساسیم. با امید به اینکه سهمی هرچند کوچک در موفقیت نهائی شما داوطلب گرامی داشته باشیم.

انتشارات تبلوردانش – گروه **DLM**

لطفا برای کسب اطلاعات بیشتر و سفارش پکیج **DLM** با شماره تلفن‌های زیر تماس حاصل فرمایید:

تلفن گویا (۲۴ ساعته) ۶۶۹۴۸۷۸۱

۶۶۹۰۳۵۴۷

۶۶۹۲۶۲۰۵

۶۶۹۴۹۱۸۷

سفارش از طریق SMS - نام و رشته خود را پیامک کنید. ما با شما تماس می گیریم.

۰۹۱۹۳۰۰۸۵۶۳

مدیریت گروه DLM ۲۲۳۶۰۶۰۶

تفاوت انسان های موفق با انسان های معمولی گاهی این است که انسان های معمولی از فرصت های به ظاهر کوچک یا ادعاهای به ظاهر کم اهمیت به سادگی عبور می کنند. اگر فرصت کافی برای مطالعه ندارید یا شانس قبولی خود را کم می پندارید یا حتی اگر مردد هستید در آزمون کارشناسی ارشد شرکت کنید یا نه، بدانید با DLM فقط با روزی نهایتاً ۹۰ دقیقه مطالعه به یک رقیب سرسخت در آزمون کارشناسی ارشد حسابداری تبدیل خواهید شد.

منابعی که فلش کارتهای دی.ال.ام پوشش می دهند:

- مروری جامع بر حسابداری صنعتی (بهای تمام شده)، دکتر ایرج نوروش، دکتر ساسان مهرانی، دکتر غلامرضا کرمی، جلال وافی ثانی، محمد فرهنگد و سلمان بیک بشرویه (جلد۲)
- حسابداری صنعتی، جمشید اسکندری (جلد۳)
- حسابداری صنعتی، جلد اول، دکتر محمد قسیم عثمانی، علی قاسم زاده
- حسابداری صنعتی، دکتر حسین اعتمادی، سید رضا سید نژاد فهیم
- حسابداری صنعتی، «مفاهیم و کاربردها در هزینه یابی»، جلد اول، عزیز عالی ور
- حسابداری صنعتی، «هزینه یابی، ارزیابی عملکرد و تصمیم گیری»، جلد دوم، عزیز عالی ور
- حسابداری صنعتی، جلد سوم، سورن آبنوس
- مجموعه پرسشهای چهار گزینه ای حسابداری صنعتی، جمشید اسکندری
- مجموعه پرسشهای چهار گزینه ای حسابداری صنعتی، علی مصدر
- مجموعه کامل طبقه بندی شده حسابداری صنعتی، رضا درگاهی

مژده: پک «حسابداری مالی» DLM را نیز هم اکنون می توانید سفارش دهید.